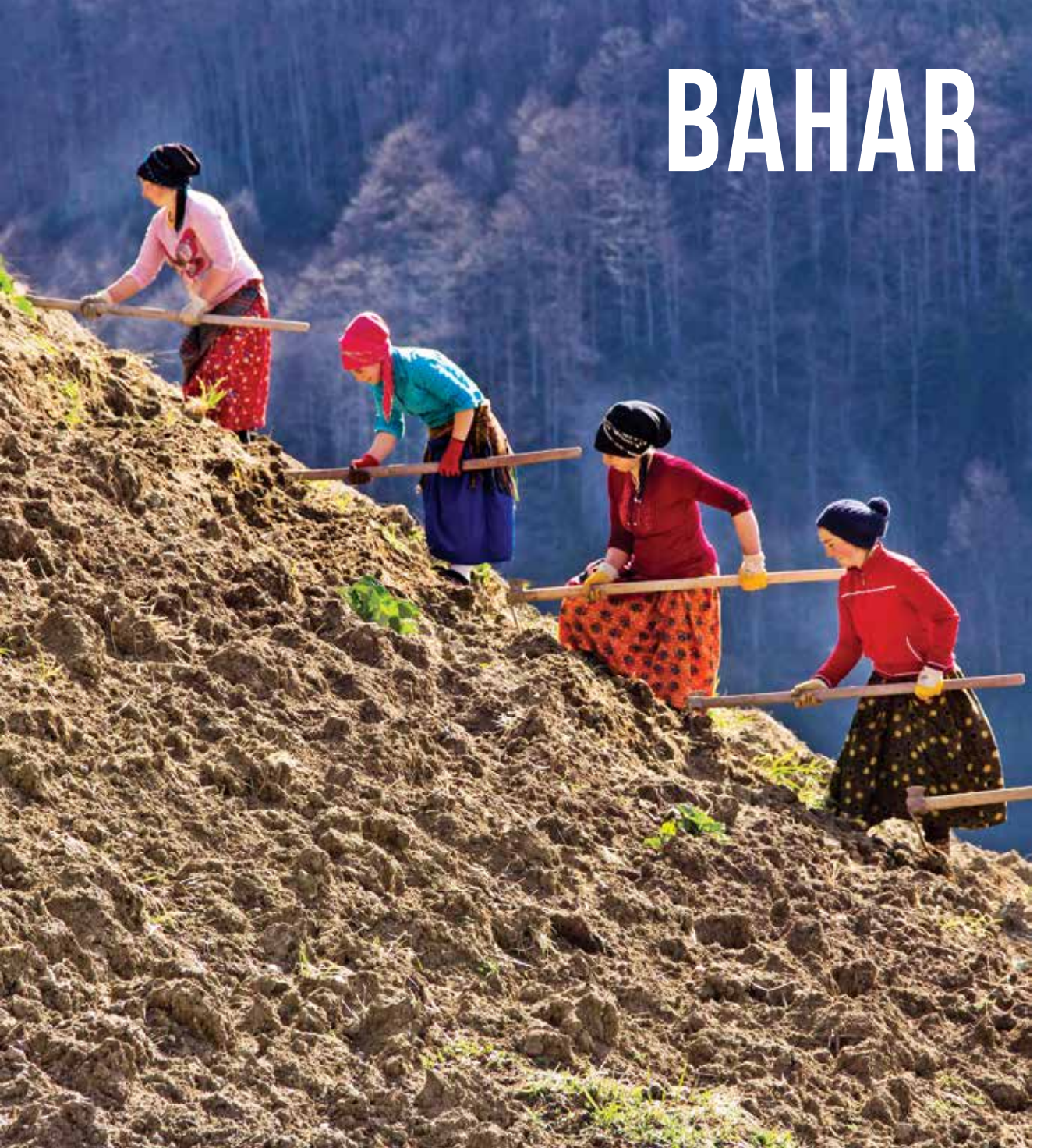

FARABI

A K T Ü E L

Karadeniz Teknik Üniversitesi Farabi Hastanesi | 2024 | Sayı:4

BAHAR

9772791722003

FARABI

AKTÜEL

Karadeniz Teknik Üniversitesi
Farabi Hastanesi
Ağustos 2024 | Sayı:4

Farabi Aktüel

Farabi Aktüel, Karadeniz Teknik Üniversitesi Farabi Hastanesi Başhekimliği tarafından yılda bir sayı olarak yayımlanması planlanan, hastanedeki güncel gelişmeleri ve sosyokültürel faaliyetleri konu alan bir dergidir.

Sahibi

Karadeniz Teknik Üniversitesi
Farabi Hastanesi Başhekimliği adına;
Başhekim Prof. Dr. Celal TEKİNBAŞ

Editör

Prof. Dr. Abdülkadir GÜNDÜZ

Editöryal Grup

Prof. Dr. Ahmet AYAR
Prof. Dr. Yılmaz BÜLBÜL
Prof. Dr. Celal TEKİNBAŞ
Doç. Dr. Selçuk ARSLAN
Doç. Dr. Emine CANYILMAZ
Başhemşire Sevgi DANACI
Sağ. Yön. Uzm. Hüseyin GEÇER
Hemşire Mehtap ÖKSÜZ

Redaktör

Fatih DALGALI

Grafik Tasarım

Gonca ARSLAN

Kapak Fotoğrafı

Mustafa AYDIN

Adres

Karadeniz Teknik Üniversitesi
Farabi Hastanesi Başhekimliği
Ortahisar, TRABZON
Telefon: 0 (462) 325 28 19
Faks: 0 (462) 325 05 18
E-Posta: farabibashekimlik@ktu.edu.tr

Baskı

Seçil Ofset
100Yıl Mah. Matbaacılar Sitesi
4 Cadde No:77 Bağcılar - İstanbul
Tel: 0 212 629 06 15
www.secilofset.com info@secilofset.com

Orhan TURHAN, Fotoğraf

Editörden Sevgili Okuyucularımız,

Farabi Aktüel'in dördüncü sayısı ile yeniden karşınızdayız. Dergimizin yeni sayısı için geçmiş sayılardaki yazarlarımız ve aramıza yeni katılan yazarlarımızla özverili bir çalışma dönemi geçirdik. Hepsine sonsuz teşekkürler... Trabzon'umuz tarihi derinliği olduğu kadar; doğası, coğrafyası ve mevsimleri ile de benzersiz bir şehir. Bu durum halen şehrimizde yaşayan veya burada yaşamış olan herkese olduğu gibi kültür ve sanat erbabına da ilham kaynağı oluyor. Yazarlarımız bu coğrafyanın vermiş olduğu duyguları "bahar" alt başlığımız altında çok güzel ifade ettiler. Bazıları şiir yazdı, bazıları fotoğraf gönderdi, bazıları bahar yazılarını bizlerle paylaştı. Başta da belirttiğim gibi şehrin kadim geçmişi; sanatçılara ve yazarlarına da yansıyor. Ortaya çıkan ürünler eşsiz oluyor, beğeniliyor, toplumda karşılık buluyor. İpek yolu şehri olması Trabzon'umuzun yaşayanlarına eşsiz bir hazine sunuyor. Sanatçılarımız, Kadim medeniyetlerin üzerinden süzülerek eski zamanlardan aldıkları ilhamla uzak coğrafyaların esintilerini içlerinde hissederek eserlerini üretiyorlar. Mesela şehrimizin yaşayanı, sanatçısı, yazarı liman çiçeğini, erguvanı bildiği gibi Tebriz'in halısının güzelliğini de bilir. Şehrimize geçmişte Urumçi'den gelen deve kervanları ile İpek yolu üzerindeki kadim şehirlerden Semerkant'tan Taşkent'ten, Belh'ten, Nişapur'dan esintiler taşınırdı. Bu esintiler deniz yoluyla Tuna şehirlerine, Akdeniz Avrupası'nın en uç noktalarına ulaştırılırdı. Trabzon o yüzden çok uzak coğrafyalardan etki almış ve etki vermiştir. O yüzden büyük sultanın ısrarla fethetmek istediği ve fethettiği şehirdir. O yüzden bakiyesi olduğumuz imparatorluğun ve şu anki devletimizin en önemli şehirlerinden biridir. O yüzden bölgenin en önemli hastanesi olan ve adını Kazakistanlı büyük düşünür Farabi'den alan hastanemizin aktüel dergisini çıkartmak hem kolay hem de zordur. Kolaydır çünkü kadim geçmiş, eserlere yansır. Zordur çünkü kadim geçmiş, iyi ile sıradanı hemen ayırt eder.

Farabi Aktüel'in bu sayısında da güzel şeyler göreceğinizi ve okuyacağınızı düşünüyorum.

Dergimizin bundan sonraki sayılarında da görüşmek ümidiyle...

Prof. Dr. Abdülkadir GÜNDÜZ

Gonca ARSLAN, Fotoğraf

Değerli Okuyucular,

Toprağın uyanışını ve tabiatın canlanışını simgeleyen ve hepimizin içinde kıpırtılar oluşturan baharın gelişini konu edinen Farabi Aktüel dergisinin bu sayısında, ben de sizlerle heyecanımı, duygu ve düşüncelerimi paylaşmak isterim.

Baharın gelişi tabiatın yeniden canlandığı, çiçeklerin açtığı, ağaçların yeşerdiği ve havanın ısındığı bir dönemdir. Bu dönemin insanlar üzerindeki etkisi büyüktür; kışın soğuk ve karanlık günlerinin ardından gelen bahar, umut ve enerji dolu bir dönemin başlangıcı olarak görülür. Bahar, tabiatın uyanışını ve yenilenmesini simgeler. Bu da hem ekolojik hem de psikolojik açıdan büyük bir öneme sahiptir.

Kışın sert şartlarının ardından baharın gelişiyile birlikte tabiat adeta uyanır. Ağaçlar, çiçekler ve bitkiler yeşermeye başlar, rengârenk çiçekler açar. Bu dönemde tabiatta yürüyüş yaparken her köşede farklı bir çiçeğin kokusunu almak mümkündür. Baharın gelişiyile birlikte arılar ve kelebekler gibi tozlayıcılar da aktif hale gelir ve bitkilerin üremesine katkıda bulunur. Bu dönem, tarım için de kritik bir öneme sahiptir; çiftçiler topraklarını ekim için hazırlar ve yeni mahsuller için umut dolu bir bekleyişe girerler.

Bahar, insanların ruh hallerini de olumlu yönde etkiler. Kışın getirdiği kasvetli ve soğuk hava yerini güneşli ve ılıman günlere bırakır. Güneş ışığı, insanların ruh halini iyileştirir ve D vitamini üretimini artırarak bağışıklık sistemini güçlendirir. Bahar, açık hava etkinliklerinin de artmasına neden olur; insanlar piknik yapar, tabiat yürüyüşlerine çıkar, bisiklete biner ve diğer açık hava aktiviteleriyle vakit geçirir. Bu aktiviteler hem fiziksel hem de zihinsel sağlığı olumlu yönde etkiler.

Baharın gelişi, sosyal yaşamı da canlandırır. Topluluklar ve aileler, birlikte vakit geçirmek için daha fazla fırsat bulur. Bahar festivalleri, şenlikler ve açık hava etkinlikleri, insanların bir araya gelerek kutlama yapmalarına olanak tanır. Bu tür etkinlikler, toplumsal bağları güçlendirir ve insanlar arasındaki dayanışmayı artırır. Baharın getirdiği enerji ve coşku, sosyal yaşamda da hissedilir.

Bahar, insanların ruh halini olumlu yönde etkileyen bir dönemdir. Güneşin daha uzun süre görünmesi ve havanın ısınması, insanların daha enerjik ve mutlu hissetmelerine neden olur. Ayrıca tabiatta geçirilen zamanın artması, stres seviyesini düşürür ve genel olarak zihinsel sağlığı iyileştirir. Baharın getirdiği yenilenme duygusu, insanların yeni hedefler belirlemesine ve hayatlarında pozitif değişiklikler yapmasına yardımcı olur.

Her gününüzün bahar coşkusu ile yaşanması dileğiyle.

Prof. Dr. Hamdullah ÇUVALCI
Karadeniz Teknik Üniversitesi Rektörü

Kemal BULUT, Fotoğraf

Saygıdeğer Okuyucularım...

Farabi'den Farabi'ye ile başlayan, Covid ile o zor günleri her yönüyle anlatan ve hissettiren, Kaybolan Değerlerimiz ile de bazılarımızın yaşadığı, bazılarımızın duyduğu, bazılarımızın ise hiç bilmediği değerlerimizi derli toplu bir şekilde gün yüzüne çıkaran neşriyatımızın, siz değerli okurlarımız tarafından beğeniyle takip edildiğine inanıyoruz.

Bizler, toplumların medenilik ve refahının kültür ve sanatla taçlandırılmadığı taktirde hem kendi nesillerine hem de dünya insanlarına katabileceği güzelliklerin olamayacağını biliyoruz. Yer küremizde kendini "medenî" olarak lanse eden devlet ve toplumların yaptıkları haksızlık, adaletsizlik ve katliamları gördükçe dünyamızın medeniyetimize ne kadar çok muhtaç olduğunu daha iyi anlıyoruz.

Dergimizin dördüncü sayısını sizlerle paylaşmaktan onur duyuyoruz. Her sayısı ayrı bir tema ile okuyucularıyla buluşan yayının bu sayısını "Bahar" ile doldurduk. Birçok yazarımız, bölgemizin baharıyla kendi yaşam serüvenlerini harmanladı ve tek solukta okuyacağınız mükemmel metinler ortaya çıkardı. Şiir tadındaki güzelliklerimizi şairlerimizin kaleminden dökülen dizelerle sizlerin gönülleriyle birleştirdik. Üstüne kartpostallık fotoğrafları yerleştirence tadına doyumayacak bir eser ortaya çıktı.

Önemli bir eğitim-araştırma ve sağlık kurumu olan hastanemizin entelektüel kapasitesini, bilimsel kabiliyetleriyle birleştirerek okurlarımızın istifadesine sunmayı özel bir görev ve sorumluluk olarak görüyoruz.

Beden ve ruh sağlığımızın iyilik ve güzelliklerle dolu olması dilekleriyle.

Prof. Dr. Celal TEKİNBAŞ
Karadeniz Teknik Üniversitesi Farabi Hastanesi Başhekimi

Sağlığınızı Önemsiyoruz!

www.destnhealth.com

17

39

31

41

48

İçindekiler

ÜÇ BAHAR.....	9	ÖZÜMÜN BAHARI.....	48
İLKBAHAR VAR YA.....	14	BAHARA ŞARKILAR.....	51
DÜŞLER ÜLKESİ ARTABEL.....	15	“GONGOROŞ” VE ARKADAŞLARI.....	57
CÜŞİDEN.....	17	KARADENİZ'DE TARLA BELLEME.....	59
SARI PAPTİYALAR VE ARILAR.....	19	RESSAM PROF. DR. AYDIN AYAN.....	63
BAHAR AŞKI.....	21	BAHARA NAĞME.....	69
KADİM TRABZON.....	25	TÜRK ÇAYI.....	71
BİR YAZ TATİLİ... KİREZ AYI.....	29	GUGGUYU YENMEK LAZIM.....	75
DENİZDEN BABAM ÇIKSA.....	31	GÖNÜL BAHARINDAN FRAGMANLAR.....	79
BAHARDA GÖÇ.....	35	BEYAZ İKRAR SİYAH İNKÂR.....	81
UÇURUMDA BİR ŞAFAK.....	39	İLKBAHAR VE AYAMBAS MESCİDİ.....	85
KOMŞULAR.....	41	İLKBAHARLA GELECEĞİM.....	87
SENİ NASIL ANLATAYIM EY GÜZEL BAHAR?.....	45		

51

57

59

71

79

Varol UZLU, Fotoğraf

ÜÇ BAHAR...

Adnan KARAKUŞ- Öğretmen

Yedi yaşındaydı Mehmet. Bu sene okula başlamıştı. Her gün aksatmadan okula gidip geliyordu. Fakat hiç bir şey yapmadan akşama kadar sırasında oturup, akşam olunca da dedesiyle birlikte evlerine dönüyordu. Gözlerinde hiçbir yaşama sevinci ve mutluluk belirtisi taşımayan bu çocuk, yaşından çok büyük ve ağır bir hikâyenin izlerini taşıyordu küçücük yüreğinde. Bir ay olmuştu okullar açılalı. Fakat Mehmet sadece gidip geliyordu. Ve yanında başka biri otursun da istemiyordu. En arkada ve tek başına olmak istiyordu. Ona kalsa okula da gitmezdi fakat bu dünyada sevdiği yegâne insanlar olan dedesi ve nenesi üzülmeyin diye gidiyordu okula. Tayini başka bir okula çıkan öğretmeni, yeni gelen öğretmene sınıfı hakkında bilgi verirken, Mehmet'ten de bahsetti. "Mehmet çok sevimli kara gözlü zayıf bir çocuk. Okullar açılmadan bir kaç ay önce annesi ve babası ile trafik kazası geçirmiş, anne ve babası ölmüş Mehmet de bir hafta hastanede kaldıktan sonra dedesinin ve nenesinin himayesine alınmış. Başka bir akrabası da

yok. Mehmet için ne yaptıysak onu hayatın akışına adapte edemedik." dedi. "Biraz daha beklemek lazım galiba? Şimdilik üzerine gitmiyoruz ve takip ediyoruz." diye tamamladı sözünü öğretmen.

Mehmet'in küçücük yüreği henüz idrak edememişti anne ve babasının gidişini. Dünya, hayat, ölüm gibi kavramlar onun dünyasında bir tanıma oturmadığı için mevcut durumu bir türlü kabul edemiyor, okulun ve hayatın kurallarını umursamıyordu. Çok ısrar edilirse yüzü bir yavru kedinin çaresizliğinde saldırgan bir ürkeklığe bürünüp, gözlerinde iki damla yaş belirliyordu. Neredeyse hiç konuşmuyordu. Bir şey sorulursa en kısa cümlelerle cevap verip, içinden bir türlü çıkamadığı dünyasına geri dönüyordu. Kendi kendine mırıldanarak, cevabını bilmediği sessiz sorularda kaybolup gidiyordu. Oysa babasıyla futbol konuşurlardı uzun uzun. Takımları yenince sevinir, birlikte kutlama yaparlardı. Yenilince ise yine birlikte üzülmürlardı. "Büyüyünce kaleci olacağım." diyordu. "Kimse bizim takıma gol atamayacak..."

Asla gol yemeyeceğini söyler dururdu. Anne ve babası gittikten sonra futbol da konuşmuyordu artık. Pazartesi günü yeni öğretmenleriyle tanıştı çocuklar. Önceki öğretmenin gidişine üzüyorlardı. Yeni öğretmenini de fazlaca merak etmekteydiler. Nihayet ilk tanışma günü gelmiş çatmıştı. Bahadır Öğretmen sınıfa girdi. Müşfik bir baba sevecenliği ile çocuklara kendini tanıttı.

Mesleğini aşk edinmiş bu öğretmen, çocuklarla iletişim kurmakta hiç zorlanmazdı. Kendini tanıttikten sonra çocuklara döndü: “Şimdi önden başlayarak sırayla herkes kalksın ve adını soyadını söylesin, ben de sizi tanımak istiyorum.” dedi. Aslında hocanın bütün düşüncesi Mehmet’ti. Ona sıra gelince ne yapacak nasıl bir tonla ve üslupla kendini ifade edecek? Herkes sırayla adını söyledi ve oturdu. Sıra Mehmet’e gelince, çok konuşmadığı için sınıf arkadaşları da merak ediyordu ne diyeceğini ve herkesin yüzü Mehmet’e döndü. Mehmet bir öğretmene, bir arkadaşlarına baktı. Belli belirsiz birkaç kelime mırıldandı ve sonra başı önde yerine oturdu. Arkadaşlarının gülüşmesinden ya da onu üzecek bir söz söylemesinden endişelenen öğretmen hemen araya girerek, “Ben Mehmet’i tanıyorum adını bildiğime göre söylemesine de gerek yok.” dedi. Mehmet, ilk defa davranışını yadırgamayan, ne yapması gerektiğini söylemeyen ve üstelik onu tanıyan biri ile karşılaştı. Bu onun küçücük yüreğine minik bir güven tohumu ekti ama susmaya da devam etti. Buğulu kara gözleriyle sık sık dalıp giden, yaşadığı hayatın ağır yükünü yüreğine sığdıramayan bu küçücük adam ve hikâyesi öğretmeni çok etkilemişti. Bütün pedagojik ve mesleki birikimini bu çocuğun dünyasına girmek için seferber edecekti. Mehmet’i en kısa sürede arkadaşlarının dünyasına taşımayı öncelikli işler listesinin başına yazdı. Yarından tezi yok gidip dedesiyle ve nenesiyle tanışacaktı. Mehmet’i bir de onlardan dinlemek istiyordu. Onları dinledikten sonra bir yol haritası oluşturacaktı. Okul çıkışı dedesi

Mehmet’i almaya geldiğinde, Bahadır Öğretmen kendini dedeye tanıttı. Mehmet’le yakından ilgileneceğini, onun güvenini kazanmak için onların işbirliğine ihtiyacı olduğunu ve konuşmak istediğini söyledi. Akşam namazı sonrası dedenin gittiği caminin çay ocağında buluştular.

Hoca sordu, dede anlattı. “Babası tek evladımdı. Mehmet de babasının tek evladı. Ocağımızın umudu ışığımız Mehmet. Onun bu susan ve her şeye küsen hali anne ve babasının gidişi kadar üzücü. Mehmet’in bu halinden hangi acımıza yanacağımızı bilemedik. Çok yandık hocam çok yandık. Mehmet’in bu mahzun ve dünyaya küsen hali bizi daha da perişan etti.” İki saate yakın sohbet ettiler. Dede anlattı Bahadır Öğretmen dinledi, not aldı. Söz bitti ve birden durgunlaştı dede. Mendili ile gözlerini silerken “Kusura bakma hocam. Mehmet’in yanında her şeyi içimize atıyoruz. Ne yasımızı tutabildik ne de ağlayabildik, lakin bazen dayanılmaz oluyor. Bu yaşta bu yaşadığımız her bakımdan bize çok ağır bir yük.” dedi ve tekrar sildi gözlerini. Bahadır Öğretmen “Kabul edersen ben de sizin bir evladınız olurum. Birbirimize yardımcı olalım ve beraber çıkalım bu karanlıktan. Yarın okul çıkışı müsait olursanız ben de sizinle evinize geleyim. Nene ile de tanışmak ve onu da dinlemek istiyorum.” dedi. Dede “Hay hay hocam. Tabii ki buyur gel.” dedi. Yaşlı adam aylardır içine akıttığı gözyaşlarını serbest bırakıp minnet dolu dualarıyla çay ocağından uğurladı hocayı. Bahadır Öğretmen işinin kolay olmadığını anlamıştı. Ne yapıp edip Mehmet’i ve gücü tükenmiş bu garip insanları mahkûm oldukları karanlık tünelden çıkaracaktı. Ertesi gün okul çıkışı Bahadır Öğretmen, Mehmet ve dedesi ile birlikte evlerine gitti. Mehmet’in nenesiyle tanıştı ve uzun uzun konuştu. Yılların yorgunluğu ve yaşadığı son hadisenin ağır yüküyle sarsılmış bu memleket anası kadın, ahir ömründe dertlerin en büyüğü ile sınanmıştı. Acıya ve gözyaşına direniyor, inanılmaz bir metanetle her cümlesinin

sonuna dua ile Mehmet'i katıyordu. Hem derdim hem de dermanım "O" diyordu. Deden ve neneden Mehmet hakkında çok şey öğrenmişti Bahadır Öğretmen. Aldığı son notları çantasına koyup evden ayrılırken "Müsait olduğunuzda yine uğrayacağım. Mehmet'i ben çok sevdim, çok akıllı bir çocuk. Bir gün onunla da konuşuruz. Gelirse maça da gideriz. Az daha unuttuyordum. Benim evim bir sokak ileride. Yarın 7.30'da sizin evin önünde buluşalım. Beraber gidelim okula." dedi. Birkaç gün boyunca dede, Bahadır Öğretmen ve Mehmet birlikte gidip geldiler okula. Bir sabah öğretmen dedeye "Bugün biz Mehmet'le beraber gideriz okula, sen yorulma." dedi. Hem ben de Mehmet'e köyümü anlatacağım, sohbet ederiz diyerek Mehmet'in elinden tuttu. Tedirgin gözlerle dedeye baktı Mehmet. Kısa bir duraksama sonrasında Mehmet, başıyla teklifi onayladı ve birlikte yürüdüler. Bir süre yürüdükten sonra Mehmet, dönüp geride kalan dedesine baktı. Uzaktan el salladı dedesi ve bir daha geriye dönmeden öğretmenle beraber yürüdü. Bahadır Öğretmen, Mehmet'in dedesinden ve nenesinden Mehmet'le ilgili dinlediği ne kadar hikâye varsa kendi çocukluğunun benzer hikâyeleriyle harmanlayıp, küçük değişikliklerle Mehmet'e anlatmaya başladı. Çocukken yazın köye gittiklerinde ata bindiğini, en çok köfteyi sevdiğini, futbol maçlarını ve hatta maçlarda bazen kalecilik yaptığını anlattı. Mehmet yine hiç konuşmadı. Fakat okula geldiklerinde ilk defa göz teması kurdular. Hep önüne bakan Mehmet ilk defa başını kaldırıp öğretmenin yüzüne bakmıştı. Artık hafta içi her gün sabah akşam beş yüz metrelik o yolu beraber yürümeye başladılar. Bahadır Öğretmen, çocukken kaybettiği kedisini nasıl bulduğunu, babaannesinin sütlerinin makinede kaymağının ayrılmasına nasıl yardım ettiğini anlattı. Tavuklarını çalan bir tilkiden bahsetti. Sonra kaleci olduğu bir maçta nasıl goller kurtardığını anlatırken birdenbire mucizevi bir şey oldu.

Mehmet: "Benim de eldivenlerim var." dedi. Bahadır Öğretmen gayet sakin ve normal bir sesle "Kaleci eldiveni mi?" dedi. Mehmet: "Evet, kaleci eldiveni! Babam aldı, bir de siyah spor ayakkabı aldı. Kırmızı bağcığı olanlardan kalmamıştı, siyah bağcıklı olanı aldı." dedi. Öğretmen: "Yarın onları alıp okula gelelim mi Mehmet? Çok merak ettim. Arkadaşlarına da gösteririz." dedi. Henüz hazır değildi Mehmet, ses çıkarmadı. Bahadır Öğretmen durumu fark edince: "Tamam, bir ara sizin eve gelince görmek istiyorum." dedi ve konuyu kapattı. Öğretmeniyle beraber her gün yürüyen Mehmet, 20 gün sonra yeniden dünyaya merhaba demiş gibiydi. Eldivenlerini bütün arkadaşları görmüştü. "Bunlar çok güzel eldivenler." dedi Bahadır Öğretmen ve eldivenlerin bilek kısmına büyük harflerle Mehmet'in adını yazdı. Siyah ayakkabılarına kırmızı bağcıklar aldı. Mehmet'in tam istediği gibi olmuştu ayakkabılar. Artık Mehmet konuşuyor, koşuyor, ders çalışıyor, eldivenleriyle maçlarda kalecilik yapıyordu. Gerektiği yerde itiraz ediyor, hakkını arıyor, arkadaşlarına yol gösteriyor, kimi zaman da liderlik ediyordu. Geçen bahar anne ve babasını kaybedip derin bir sessizliğe, ağır bir kış mevsimine mahkûm olan Mehmet, takvimler Şubat'ı gösterirken yeniden hayata tutunup, kışın ortasında, ertelenen o baharını yaşıyordu. Bahar, takvime bağlı bir şey değil dedi Derviş Dede. "Geçen Mayıs ayı gelinim ve oğlum kaybettim. Hayatımın en kahırlı kışı o Mayıs ayıydı. Şimdi aylardan Şubat. Torunum Mehmet sınıfının en başarılı öğrencisi olarak okumayı yazmayı öğrendi."

Bahar ne takvimde, ne mevsimde, ne de ayda.

Bahar insanın yüreğinde

Umutlarında.

Bahar Mehmet'in

Gözlerinde,

Gülümsemesinde,

Konuşmasında,

Koşmasında.

Kemal BULUT, Fotoğraf

İlkbahar Var Ya

Mehmet İNAN

Kış elveda deyip mevsim dönende
Her bahar bir başka hâl olur bende
Hani kar suları köye inende
Dereler çağlayıp coşkun akar ya
Tasalanma gönül, ilkbahar var ya.

Çiçeğe bürünmüş ayvası, narı
Komarlar mor olur zifinler sarı
Hangisine konsa mest olur arı
Poleni kovana aşkla sokar ya
Tasalanma gönül, ilkbahar var ya.

Kalkmış çimenlerin beyaz örtüsü
Güneşle can bulmuş böcek börtüsü
Dolanır dillerde bahar türküsü
Dağlar buram buram Çiğdem kokar ya
Tasalanma gönül, ilkbahar var ya.

Almak istiyorsan yaşamaktan tat
Bir çam ağacının gölgesinde yat
Kulağı kemiren her sese inat
Kuşların avazı arşa çıkar ya
Tasalanma gönül, ilkbahar var ya.

Kuşburnu, ligarba daha nicesi
Sanki dersin köyüm cennet bahçesi
Bir gökkuşağının hemen öncesi
Yağmur bütün tabiatı yıkar ya
Tasalanma gönül, ilkbahar var ya.

İnani çık dağa derdi bırakıp
Gügümde çay demle ateşi yakıp
Bir patika yoldan zirveye çıkıp
Gözler Uzungöl'e doğru bakar ya
Tasalanma gönül, ilkbahar var ya.

Coşkun KULAKSIZOĞLU, Fotoğraf

DÜŞLER ÜLKESİ ARTABEL

Vehbi Yalçın- Öğretmen

Anadolu, dört mevsimin ve yedi iklimin görüldüğü yer olarak anılır hep. Binlerce eşsiz güzellik serpiştirilmiştir bu nadide coğrafyanın dört bir köşesine. Görmek, gezmek, anlatmak için bile insan ömrü kifayetsiz kalır çoğu zaman. Yüzlerce yıldır bu toprakları yurt tutan Anadolu insanı, doğdukları ve doydukları bu topraklara ve bu güzelliklere hep sadakatle bağlanmış ve onun üzerine titremiştir. Tüm zorluklara ve darlıklara inat bu coğrafyanın dağını taşını, ağacını otunu, kuşunu böceğini hep kendine yakın tutmuş, onları evlat bilmiş, oğluna kızına isim verir gibi onlara isim vermiştir. Anadolu'nun her köşesine cömertçe serpiştirilen bu güzelliklerin bazısına çok kolay ulaşılırken bazılarında ulaşmak daha fazla çaba ve emek istemiştir. İnsan yaşamına uzak bu yerlerin birkaç sevdalısı dışında çoğu zaman pek geleni gidene olmaz.

Artabel, etrafı yüksek dağlarla çevrili, insana ve onun etkilerine uzak tertemiz bir göller coğrafyasıdır. Uzun süren kış mevsimi bahara kadar tüm güzelliklerini saklar Artabel'in. Yolların inadı kırılmaz öyle kolay kolay. Çile doldurmaya niyetlenen bir derviş gibidir Artabel. Yaprak sarısıyla bezenmiş yorgun bir sonbaharın sabahında çekilir uzlete. Ve karla birlikte beyaz hüznün çökünce etrafa, onun da bahara kadar sürecek çilesi başlar. Dört mevsim içinde en çok kışın sözü geçer Artabel'e. Bundandır herhalde bu mütevekkil dervişin yalnızlığı. Çünkü o, kış pınlını pırtısını toplayıp gidene kadar kimseyi kabul etmez huzuruna.

Havaya, suya, toprağa derken gönüllere düşer cemre. Kış bembeyaz kefenini dağların zirvelerinden toplama telaşındadır artık. Dağların başını tutan fırtınaların ürküten sesi susar ve ölümsüzlüğün piri Hızır, atını şaha kaldırıp zümrüt yeşili vadilerden dağlara doğru sürer tevekkül ile. Kurdun, kuşun, karıncanın rızkını veren, sağanak sağanak rahmet indirir göklerden. Tohumu koynuna alır kara toprak, kara saban ile. Ve Hızır yine merhametini sınırlar ölümlülerin. Kanatlanıp giderken Hızır, kıraç dağlar ve çığ tutan yamaçlar yeşile keser. Uçurum boylarında dağ laleleri nergisler çiğdemler boy verir yalnızlığa ve sessizliğe inat. Dolana dolana dağların koynuna giden patikalar çoban ısıklarıyla şenlenir. Kuşlar gelir kıldeden çığlık çığlığa ve kelebekler kanat çırpar sessiz sedasız ve rengârenk. Bahar gelir dağlara apansız. Bahar bizim için vuslattır. Bu zirvelerde altı yedi ay sürer kışın misafirliği. Ve kış bitince artık yeni misafirleri ağırlama zamanıdır Artabel'de. Mayıs yağmurları ve güneş, ilkbahar boyunca kıştan hatta bir önceki kıştan kalan karı eritmeye uğraşırlar. Acelesi vardır orkidelerin, düğün çiçeklerinin, kardelenlerin, dağ soğanlarının. Artabel'in eteklerinden zirvelerine doğru yayılırlar geçen her günün ardından.

Vehbi YALÇIN, Fotoğraf

Artık kışın hüznünden eser yoktur buralarda. Üstü buzla örtülü yeşil kehribar renkli göller gözükmüş, etrafı rengârenk çiçeklerle bezenmiştir. Türlü türlü kelebekler kanat çırpılmaktadır bu eşsiz tablonun sağında solunda. Göçmen kuşlar geri gelmiş ve boz aylar kış uykusundan uyanmıştır. Yani doğal hayatın damarlarında yeniden kan dolaşmaya başlamıştır. Çocukluğumda oyundan arta kalan zamanlarımla çoğunu bu dağı seyrederek geçirirdim. Annemin anlattığı Kafdağı ve Zümrüdüanka masallarının kahramanı olurum hep. Ulaşılmaz, erişilmez ve bir o kadar da yüce. Babam "Orda kar üstüne kar yağar." derdi eski günlerini yâd ederken; uzun kış gecelerinin koyu sohbetlerinde.

Yıllar bu şekilde özlemlerimi büyüterek geçti. İlk gidişimde üç gün dört gece kaldım bu nadide coğrafyada. Yürüyüşümüz yaklaşık sekiz saat sürdü göller bölgesine varmak için. Bu üç güzel gün boyunca dağların arasına sıkışıp kalmış dört mevsimi yaşadık doyasıya. Ağustos ortası olmasına rağmen kuzeye bakan yamaçlarda yer yer adam boyuna ulaşan kalınlığı ile kar örtüsü, güneye bakan yamaçlarda kar sularıyla hayata merhaba diyen ters laleler, düğün çiçekleri, sevda çiçekleri ve orkideler boy göstermişti. Dağın etekleri rengârenk çiçeklerle dolu çayırıklara dönüşmüştü. Zirvelerdeki kar, Abdal Musa'nın başındaki beyaz bir takkeyi andırıyordu. Bu beyaz örtünün hemen her tarafından sızan sular aşağıdaki çayırın bitiminde birleşerek gür şelalelere dönüşüyor, bir meczup gibi kendini oradan oraya vurarak akıp gidiyordu. Zaman da bu su gibi o kadar hızlı akıp gidiyor ki farkına bile varmıyorsunuz geçen günün ve gecenin. Güneşin kıpkırmızı kocaman yuvarlağı ufkun ardında kaybolmaya hazırlanırken fark ediliyor akşamın yaklaştığı. Yanarcasına kızaran bulutlar, sakın gökyüzü maviliğinde bilinmeyene doğru sürükleniyor öbek öbek. Akşamla beraber gökyüzündeki bulutlar kızıldan griye dönüşüyor ve yavaş yavaş alçalarak vadiye çöküyor

kocaman pamuk yığınları gibi. Aşağıdaki yemyeşil çam ağaçlarından oluşan ormanın üzerinden geçerek zirveye doğru yol almaya başlıyorlar. Ormanın hemen önünde bir hilal gibi dizilmiş beyaz badanalı köy evleri ve solgun ışıkları da kayboluyor bir müddet sonra sisin içinde. Gündüz güneşin alev alev yaktığı yamaçlar, artık sisin serinliği ile ferahlıyor. Eğri büğrü bir patikanın sonundaki gölün kenarında kurulu olan çadırımıza misafir oluyor gece. Kar sularının oluşturduğu kısa ömürlü şelalelerin çağlıtlarına karışan taze ot ve çiğ kokuları sarıyor geceyi. Bir müddet sonra üzerimizden geçip yukarıdaki dağlara doğru giden sisin ardından, dolunay yüzünü gösteriyor gökyüzünde ve gölün dalgalı sularında. Masallardaki devleri ve ejderhaları andıran dağlar dolunayla daha bir heybetli gözüküyor. Dolunaya gökyüzünde yanıp sönen binlerce yıldız eşlik ediyor. Bunca güzelliği seyretmekten uyumak bile gelmiyor akıllara. Sıcacık çayımızı yudumlayarak sohbet ediyoruz dağların avucunda. Dolunay evresindeki kocaman görünümlü ay, Abdal Musa'nın kara gölgesi ardında kaybolurken yüreklerimize de emin olmadığımız korkular düşüyor. Saatler gece yarısını geçerken, yorgun bedenlerimizi uykunun kollarına bırakıyoruz. Sanırım çok uzun zamandır bu kadar rahat ve böyle deliksiz bir uyku uymamıştık. Üç günümüz bu nefes kesen güzelliklerin arasında huzurla geçiyor. Geçen üç günden aldığımız haz, üç asırlık haza bedeldi desem abartmış olmam sanırım.

Dönüş günü bize önce yağmur sonra sis eşlik ediyor yol boyunca. Akşamüzeri Artabel vadisinden uzaklara, Tersun Dağı'nın öte yüzüne doğru güneşin batışını izliyoruz. Aşağıdaki çayırda duygulu bir ses yankılanıyor. Aceleyle köye dönen ırgat kızlardan birisi türkü söylüyor...

*"Bana ne yazdan, bahardan
Bana ne borandan, kardan
Aşağıdan yukarıdan
Yolun sonu görünüyor."*

CÜŞİDEN

İhsan AKOVA-Yazar

Değil mi ya?

Yüreksel baharını aşkla oluşturup, coşkuyla yaşayanlar için başka baharların anlamı olabilir mi? Önce özümüzü kuşatmalı baharın bereketi. Sonra yayılmalı doğaya, dünyaya.

...Ve biz o zaman anlayabiliriz bu mevsimin yaşamsallığını. Bahar, sadece havaya, suya, toprağa sunulan bir armağan değil, her şeye ilişkin bir şölendir. O, mavereya ulaşan bir nağmedir belki de! Hani sabahları, şafağın o mucizevi çağrısıyla selâmlaşırız ya. Bir acıyı, zorluğu, hastalığı yaşar ve aşarız ya. Veya efkârlı bir şarkı söyleriz dağlara karşı. Tüm bunlar da bahardan esintiler taşımaz mı? Bilelim ki cemre düşmeyen hayatlar, çorak ve umutsuzdur. Cemre bereket ve tesellidir. Güzel beklentilerdir. Baharı bir yaşam tarzına dönüştürebilsek, çok daha hoş olmaz mı? Böylece insandan insana, insandan çevreye,

hayvanlara ve her şeye ulaşan bir güzellik oluşurdu. O zaman, zemheriden bile, baharsal demetler devşirebilirdik belki.

Keşke, her şeye ekonomik değil de yüreksel anlamda bakabilseydik. Böylece, cennetsi bir devrim oluşturabilirdik. Artık iyice biliyoruz ki modern insan, hapsediği zindanlarını aşmadıkça heba olup gidecektir. Kapitalizmin hayâsızca dayatmalarını olabildiğince ve kararlılıkla reddedebilmeliyiz. Bu, insanlığın en soylu ve en yiğitçe isyanı olurdu. Ve bir gün başarılacaktır. Sürdürülebilir süreçlerde değiliz. Kapitalizmin cehennemini aşarak, selamete erebiliriz. O ise maalesef ki dijital yöntemlerle tüm insanlığı avlamış durumda. Çağdaş insan, “mutluluk” kavramına ilişkin yanılgılarının bedelini en vahim anlamda ödüyor. Yineleyelim ki o “mutluluk” denen şey varsa, asla marka ve modellerde değil, doğada ve doğallıktadır. Sadelik, saadettir. Bereket, az ve helal olandadır. Yani yetinerek zenginleşebiliriz. Her şeye rağmen insanlık, insanî bir menzile erecektir.

Mustafa Reşat SÜMERKAN, Fotoğraf

İnsanoğlu o efsunî masalını kaybetti. Ruhumuzun cansuyu olan bu nimetimizin yoksunluğunun şaşkınlık ve hüznünü yaşıyoruz. Çocuklarımız ve gençlerimiz ise bu ve benzeri şeyleri bilmiyorlar bile. Sanal sarmalda esirler çünkü. İnsanlık da öyle. Bir de şu beton ve metal enkazlarıyla kuşatılmış hayatlar yok mu? İşte, tüm bu ve benzeri olumsuzlukların pençesinden kurtulabilmenin çaresi, toprağın çağrısına coşkuyla koşabilmektir. Toprakla yoğru- lan ömürler, nurlu serüvenlerle kucakla- şır. Derelerin delişmenliğini, rüzgârların hoyratlığını, bulutların gizemini, dağların destanını, ağaçların ezgisini duyumsama- yan gönüller fakirleşmez mi? Sahillerin sakinliğini yaşamayanlar dinlenebilir mi? Güneşle gülümsemeyenler, hoşnut olabi- lir mi? Geceyi okuyup tefekkür etmeyen- ler, irfanî bir boyut edinebilir mi? Ariflik, evreni özümseyip-yorumlayarak kıvamına ermiş olmaz mı? Öğrenerek arınabilmenin derdinde ve ardında olabilmeliyiz. Bilen- ler, anlayabilir. Çocukluğuma ilişkin onca hatıra var. Doğaya, mevsimlere, iklimlere dost. Bana, doğanın sunduğu armağanlar tümüyle cennetsiydi. En bilge anlamda bir eğiticim ve öğreticim oldu doğa. Hiçbir okul ve öğretmen bu kıvamda olamazdı. Doğa yaşayarak ve yaşatarak öğretir. İşte, çocukken baharı büyülü düşlerle bekler- dik. Daha kış'ı uğurlamadan açan orman çiçekleri olurdu. Alıcı renklerine bayılırdık. Bazen karların içinden bize gülümserlerdi. Söğüt ve bazı ağaç çeşitleri de erkence yeşerirlerdi. Yerler güverirken, mezra göç- lerimiz başlardı. Hayvanlarımızı püskül- lerle, gerdanlıklarla, zillerle süsleyip yola koyulurduk. Ardımızdan da sarı kedimiz aheste aheste gelirdi. Yol boyunca çok hoş şeyler yaşardık. Mezra evimiz ahşap, top- rak ve karataştan oluşturulmuş masalsı bir görünüm arz ederdi. Kapısı gıcirtıyla açılır ve küf kokusuyla selamlaşırdık. Öz emeği- mizle ürettiğimiz oyuncaklarımızın kalıntı- larını merak ve özlemlerle kucaklardık. Ve o zifin çiçeklerinin kokusunu nasıl da özler- dim... Hâlâ da aynı kokunun meftunuyum.

Hayvanlarımız bayırlara yayılıp otlamaya başladıklarında biz, önlerinde oturur ve bitimsiz bir hevesle onları izlerdik. Yahu, öylesine melodik bir atmosfer oluşurdu ki. Hayvanlar demet demet otları kopa- rırken, kalbimizi şefkatle okşayan sesler çıkarırlardı. Yutkunmaları da ilgi alanı- mızdaydı. Hele ki doyup da müsait bir nokta da yattıklarında, o geniş getirme halleri bizim terapimiz olurdu. Boyun- larına sarılır, onların o ağız hareketlerini özenle izlerdik. Hatta bazen çevremiz- den kopardığımız otları, onların ağızla- rına sıkıştırırdık. Huylanırlardı. Başlarını öfkeyle sallayıp, gözlerini hışımla çevire- rek bizi ürkütürlerdi. Ya kuluçkadaki ta- vuğumuzun koynundaki yumurtalarımız. O yumurtalardan müjdeler fıskırarcasına çıkacak civcivlerin beklentisi de bir baş- kaydı. Onlardaki masumiyete hayrandık! Yumurtayı çatlattıklarında önce o küçü- cük gagaları gözükürdü; siyah, gri ya da sarı. Sonrasında usulca "cik-cik" lemeler. Ve yeni yaşamı şaşkıncı selamlama. Ar- dından, bizim naifçe dokunuş ve okşayış- larımız. Avuçlayıp öpüşlerimiz...

Evet... Dervişçe bir yaşamı deliş- mence kuşanarak yollara düşebilenlere ne mutlu. Ne mutlu, iyiliklerle iyileşebi- lenlere! Ve ne mutlu, baharla baharlaşı- bilenlere.

SARI PAPATYALAR VE ARILAR

Çiğdem DEMİRKAN- *KTÜ Farabi Hastanesi Güvenlik Amiri*

“Trabzon’un Dubaisi” diyorlar bugünlerde benim köyüme. Deniz, doğa, eğlence, verimli topraklar; kiraz, çilek, muz ne ararsan... Kışları hafif geçer ama yine de baharı beklemek zor gelir. Alışmışızdır yeşillığe, türlü meyvelerin çiçek açmış güzelliğine. Evet, Akçaabat Mersin’dir benim güzel köyüm. Her köy gibi, küçükken değerini bilmediğimiz fakat büyüyünce her fırsatta oraya kaçmak için can attığımız güzel köylerimiz.

Sabahın köründe annem hem ev halansın hem de bereketlensin inanişıyla kapıyı ardına kadar açar, akabinde de işlere koyulurdu. Burnuma buram buram çiçek, çimen kokusu gelirken gözlerimi aralar, yanımda uyuyan kız kardeşimi dürterek, haydi arı yakalamaya, derdim. Evet, yanlış duymadınız, güzeller güzeli kız kardeşim Ayşen’imle, o zamanlar en büyük eğlencemiz arı yakalamaktı.

Gel gelelim arı yakalama işine; elimize iki adet bardak alıp arıya yaklaştık. Bardakların ağızlarını birleştirip arıyı içine hapsededik. Bu iş o kadar eğlenceliydi ki sanki arıcıklar da bizimle birlikte eğleniyor gibiydiler.

Daha sonra da bardaktaki arıyla dakikalarca göz göze gelip birbirimizi inceledik.

Baharda bizim köyümüzde her yer sarı papatyalarla dolar. Tabii bizim sarı papatya olarak bildiğimiz çiçeğin yıllar sonra öğrendiğim ismi düğün çiçeğiymiş. Olsun, biz yine de onlara sarı papatyalar diyelim de geleneği bozmayalım.

Çocukluk işte, saatlerce o papatyaların arasında zaman geçirirdik. Çiçekleri en küçük ayrıntısına kadar keyifle inceledik. Mis gibi bahar havası ciğerlerimize dolarken ne bir sıkıntı ne bir endişe ne de zırt pırt çalan telefonlarımız... Tek duyduğumuz ses, arıların vızıltısı ve bal yankı anneciğimin sesi olurdu: “Kız yine mi yere oturdunuz, karnım ağrıdı deyin da bak napacam sizi!”

Coşkun KULAKSIZOĞLU, Fotoğraf

BAHAR AŞKI

Ömer ÇEBİ - Tarih Öğretmeni

On yedi yıllık gelenek.

Cumartesi doğa yürüyüşleri.

Abdülkadir Hoca, Fikret, Ali Hamza ve ben. İhsan ağabeyin gelmesini beklerken, üniversite kampüsünde dolaşmaya karar verdik. Celal'in adım adım, köşe bucak hâkim olduğu mintıkada yürümek, doğal olarak onun ayrıntılı rehberliğine de vesile oluyordu. Sevdiğinin kokusunu getiren ve insanı üşütmeden serinleten rüzgârda, "İlk baharda, hafifçe yürüyün, çünkü toprak ana hamiledir." mantığıyla yürümek, her gününü, hayatının son günüymüş gibi yaşamak, cumartesi yürüyüşlerini hayatımızın vazgeçilmezleri arasına yerleştirmek bir nimetti bizim için. Bu yürüyüşler, "Sevdiğin hayatı yaşa, yaşadığın hayatı sev, çünkü her gün küçük bir hayattır. Her uyanış küçük bir doğumdur. Her taze sabah, küçük bir gençliktir. Her uyku küçük bir ölümdür, hatta uyku ölümün küçük kardeşidir." anlayışını iliklerimize kadar hissetmemize zemin hazırlıyordu.

Yürüyüş ekibinin gelmesi gecikince, üniversite kampüsünün içindeki kafede çay içmeye karar verdik. İçeri girdikten sonra Celal'i görenlerin yoğun selam ve sevgi dolu muhabbet dileklerini içeren hâl hatır faslının ardından cam kenarındaki uygun bir masaya oturmaya karar verdik. İnsan sarrafı olmak çok farklı bir şey olsa gerek. Çünkü yan masada, genç sayılabilecek, mavi gözlü, sarışın ve yakışıklı bir beyefendinin, çok dalgın,

mazinin anılarını derinden yaşayan, içindeki duyguları yüzüne yansıttığı her halinden belli olan bir adam dikkatimizi çekmişti. Sanki bir dokunduğunda bin ah işitebileceğimiz bir durumdaydı. Sorsak mı, sormasak mı, konuşsak mı, konuşmasak mı, yarasını deşsek mi, deşmesek mi ikilemini uzun süre yaşayıp, istişare ettikten sonra ani bir hareketle adama yaklaşıp, "Merhaba beyefendi!" diye seslendi Celal. Bu tavır bana, "Bir yaraya nasıl dokunacağını bilenler hiç acıtmazlar, acıtmak için dokunanlar var onlar başka." özdeyişini hatırlatmıştı. Adamın çok ağır, fakat samimi bir tavırla bizden tarafa dönerek merhaba anlamına gelecek şekilde başını iki üç kere eğerek selama karşılık vermesi, o inanılmaz sohbetin fitilini yaktığı anlamına geliyordu. Bu arada izin alarak adamın masasına oturmuştuk bile. Gençliğinde bu duyguları iliklerine kadar yaşamış olan Celal, damdan düşercesine, fakat kadifemsi bir ses tonu ile. "Aşksınız galiba?" dedi.

Adam hiç konuşmadan göz kapakları ile evet anlamına gelen bir hareket yaptı.

Sanki yıllardır bu sorunun kendisine sorulmasını bekliyormuş gibi, uzun uzun camdan dışarı baktıktan sonra, çorap söküşü gibi, ardı ardına yaşadığı olayları, yüreğini kanata kanata anlatmaya başladı. “Yaklaşık on yıl önceydi.” dedikten sonra yutkundü. Otuz kırk saniyelik suskunluğunun ardından muhtemelen hiç tanımadığı adamlarla sohbet etmenin, içini dökmenin, sırlarını anlatmanın tedirginliği ile yüzümüze manalı manalı baktıktan sonra, gözlerimizdeki samimiyeti ve muhabbet dolu simamızı algılamış olmalı ki tane tane fakat hiç susmadan konuşmaya devam etti. “Filistin’in eski lideri Yâser Arafat’ın üst düzey komutanlarından birinin kızına âşık oldum.” dedikten sonra derin bir nefes aldı. Belki de nereden başlayacağına karar vermeye çalıştı bu kısacık zaman diliminde. İlk etapta normal iki birey gibi aynı ortamda bulunmanın gereği olarak, havadan sudan, meslek hayatlarından, günlük siyasi olaylardan sohbet ettiklerini, fakat ilerleyen günlerde, bakışların ve konuşurken ki kelimelerin başka anlamlar kazanmaya başladığını, anlam veremediği bir duygu ile gözlerinin muhatabını aradığını ve onu görmediğinde huzursuz olmaya başladığını ve ilerleyen süreçte bu huzursuzluğun yavaş yavaş artarak kendisini aşırı agresif hale getirdiğini fark ettiğinde “ateşin bacağını sarmış olduğunu” söyledi. Ölüler toprağa gömülür, hatıralar yüreğe, toprak mı vefalı yoksa yürek mi bilemiyorum özdeyişini yaşıyor gibiydi. Acıdan acıya fark vardır, acı vardır bağırarak dindirilen, acı vardır sükût ile dem-

lenen, acı vardır dost ile iyileşen, acı vardır vefasızlık ile derinleşen. Ancak biz bu adamı yakan acının hangisi olduğuna karar veremedik. Başını sağ omzunun üstüne eğerek, bu surecin kendisini bu konuma getireceğini fark ettiğinde duygularına engel olmaya çalıştığını, ancak karşı taraftaki çekim gücünün çok güçlü olduğunu, bu sebepten kalbinin muhatabına teslim olmaktan başka alternatifinin olmadığını söylemeye çalıştı. “İçine atasın da, içinden atamazsın.” der gibiydi. Anlattıklarından etkilenmemek mümkün değildi. Anlattığı duyguların bütün vücuduma hâkim olduğu hissine kapılmıştım. Adam belli ki, “kalbinin kalbinden konuşuyordu”.

Hayatı, sevmek değil, sevilmek öğretirmiş insana. Varlığı çok şey kazandıran insanın, yokluğu da çok şey kaybettirmiş. Keşke zamanı geri getirebilsem düşüncesindeydi. Ayrılırken “kal” diyemediği o zaman dilimini hayatından çıkarmayı istiyor gibiydi. “Gitme” kelimesi söylenmiş olsaydı, “belki de bir gönül ömür boyu bahtiyar olacakken, söylenmemiş olması bir gönlü bir günde ihtiyar eylemişti.” Sevmek ve sevilmenin güneşi her iki taraftan da hissetmek olduğunu anlattı. Yedi dil biliyordu. Çok asil, çok soylu ve üst düzey entelektüel bir insandı. Eşini mutlu edecek özel donanımlarla yaratılmış gibiydi. Samimi, doğal, anlayışlı, sıcakkanlı ve çok zeki olduğuna vurgu yaptı gözleri dolmuş olarak. “Kalpleri kazanmakla kırmak arasında ince bir çizgi var. Onun adı üslub” der Cahit Zarifoğlu. Adam bakışlarını camdan, gökyüzünün denizle kesiştiği ufuk çizgisine çevirdikten sonra, gözlerinin de nemiendiğini

hissettirmemeye çalışarak devam etti. Dört senenin sonunda okulunu bitirmiş ve ülkesine dönme zamanı yaklaşmıştı. Her buluştuğumuzda benden bir söz, bir işaret “kal” anlamına gelecek şifreli de olsa bir sinyal bekledi, bekledi, bekledi. Her buluşup ayrıldığımızda duyamadığı “kal, gitme” sözünün verdiği yükün acısından ağlıyor, ağlıyor, ağlıyordu. Çünkü aşk savaşa benziyordu, başlaması kolay, durdurması çok zordu. İki lafı bir araya getiremezsin sevince. Seni... dersin ama tükenir nefesin ya işte öyle, diyemedim “Kal burada, kal Türkiye’de!” diye. Belki de bir dilek tutmak istersen, o ne olurdu, diye sorsaydık o adama, tüm yollarının bana çıkmasını dilerdim diyecek gibi duruyordu. Çünkü ayrılıkla ölümü tartmışlar, ayrılık elli dirhem daha ağır gelmişti. Gözleri gözlerime değdiğinde felaketim olurdu, içime ağlardım lakin gittikten sonra aylarca hıçkırığa hıçkırığa gizliden gizliye ağladım derken sesinin titreşmesi, gözlerimizi nemlendirmişti.

Konuşmasına ara verdiği bir sırada, cebinden çıkardığı telefonu kurcalamaya başladı. Belli ki bir şeyler arıyordu. Kısa bir süre sonra, aha, işte bu, diyerek fotoğrafını gösterdi bize. Ne söyleyeyim, gerçekten kusursuz gibiydi. Çok hızlı sayılabilecek bir hamle ile sosyal medya üzerinden on yıl önceki fotoğraflarını da buldu.

Fotoğraflara baktıktan sonra genç adamın acısının büyüklüğünü tarif etmenin çaresizliğini yaşadığımı hissettim. Gökkuşluğu gibi insanı kendine hayran bırakabilecek çok fazla renginin olduğunu anlıyorsunuz. Abdülkadir Hoca, Fikret, Ali Hamza ve İhsan ağabeyin yanımıza gelmesi, bu doyumsuz sohbetin bıçak sırtı gibi kesilmesine sebep olmuştu. Adam, sanki sırlarını yıllardan beri tanıdığı dostlarına anlatıyormuşçasına, farklı kişilerin sohbete iştirak etmesini kabul etmeyerek susmayı tercih etmişti. Biz de yanlış anlaşılma ihtimalini düşünerek ısrarcı olmadık.

Fakat dinlediğimiz hikâyeye beynimizi öylesine işgal etmişti ki tüm vücudumuz moral bozukluğundan hayata küsmüş gibi hareket etmek istemiyordu. Celal, dudaklarının

ucuyla “takdir-i ilahi” diyebilirdi sadece adını bile sormayı akledemediğimiz adama. Veda ederken, aklında kaldığı kadarıyla şu şarkı sözlerini mırıldandı:

*Yok bir sitemim, hayatta her şey kısmet,
Soldu gençliğim, ömrümü aşkla ziyan ettim.
Ağla gönlüm, nasip değilmiş vuslat,
Rahat uyu yar, sana hakkım helal ettim.*

Adamın yanından ayrıldıktan sonra, uzun bir süre hiç konuşmadan, başımız önümüzde ve birbirimizin suratına dahi bakmadan öylesine sadece yürüdük. Acı acı çalan korna sesiyle irkildiğimizde, yolun ortasında ve yanlış istikamette olduğumuzu fark ettik.

Geriye dönerken, acaba o kadın da bu adamın yaşadığı duyguları yaşıyor muydu diye sordum. Celal’in verdiği cevap her şeyi özetler mahiyetteydi. “Senin içinde ben bitmiş olsaydım, benim içimde sen yaşıyor olmazdın. Vedası olmayan aşk, gideni de kalanı da öldürmüştü.” Kelebek misali gibiydi anlattıkları; anlamayana ömrü bir günlük; anlayana bir ömürlük.

Mustafa AYDIN, Fotoğraf

Seyyahların Kaleminden *Kadim Trabzon'u* BAHARA DOYURAN FLORA

Mehmet Akif BAL- Öğretim Görevlisi

Tarihte Trabzon topografyasıyla, yeşiliyle, insanıyla ve kültürel dokusuyla anlam ve kimlik kazanmış bir şehirdir. Ama tüm Trabzon tariflerinde yeşil bilhassa öne çıkar. Hatta Trabzon'un yeşili ona, tarihteki diğer şehirler arasında çok ciddi bir vasıf kazandırmıştır. Trabzon'daki yeşil doku, şehrin insanına da tesir etmiş ve yeşil miras Trabzonlunun yaşamının hayati bir parçası olmuştur. Trabzon'un yeşiline dair detaylar, seyyahların eserlerinde yoğun şekilde ortaya konulmuştur. Nitekim seyyahlar, Trabzon coğrafyasını tarif ederken bu coğrafyaya en büyük değeri yeşilin sağladığını detaylıca ifade ederler. Bu sebeple, seyyahların Trabzon'daki yeşil örtüye diğer adıyla flora ya dair kıymetli açıklamalarından hareket ederek, kadim Trabzon'u yeşil yönüyle ele almaya çalışalım.

Yeşilin Trabzon Mimarisindeki Yeri

Kadim Trabzon mimarisi o kadar yeşil ile iç içedir ki, şehri ziyaret eden çoğu Avrupalı seyyah Trabzon'u "yeşil bir şehir" olarak tarif eder. 1701 yılında Trabzon'a gelen Fransız doğa bilimci Pitton de Tournefort şehir hakkında bilgi verirken: "Şehirde evden çok orman ve bahçe görülmektedir." der. Fransız ressam ve seyyah Theophile Deyrolle, 1869'da gelip incelediği Trabzon'un yapılaşmasına dair şu tespitleri yapar: "Trabzon deniz kenarı üzerine anfiyatr şeklinde kurulmuştur. Denizden görünüşü çok güzeldir. Deniz kenarında parlak renkleri ile pitoresk evler sıralanır. Arkalarında, portakal ve zeytin ağaçları arasında yarı saklanmış diğer yapılar görülür." 1834-1837 arasında Trabzon'a gelen Britanyalı diplomat Robert Curzon,

“Doğudaki çoğu kent gibi Trabzon’da da, evlerin ağaçlar ve meyvelikler arasında serpiştirildiğini, özellikle portakal ve limon ağaç dallarının bahçe duvarlarıyla caddeler arasından dal budak verdiğini, adeta arkasındaki evi saklayarak her iki tarafta ev mi ya da bahçe mi olup olmadığının bilinemeyeceğini söylemeden geçemeyeceğim.” ifadelerinde bulunur. Trabzon’daki Fransız Konsolosu Pierre Jarome Dupre ise 1803’te yazmaya başladığı seyahatnamesinde, “Şehrin doğu ve batı varoşlarında yer alan evler bahçelidir ve bu bahçelerde limon ve portakal ağaçları yetişmektedir.” tespitlerine yer verir.

Trabzon’un Şehir Florası

Osmanlı zamanında yaşamış ve 1640’ta Trabzon’u ziyaret etmiş meşhur seyyah Evliya Çelebi, Trabzon’daki çiçekleri anlatırken: “Burası gül ve reyhan ve ergüvan açar bir belde.” dedikten sonra, “Trabzon’un çiçekleri dillere destandır. Bilhassa lal rengi karanfili vardır ki, her tanesi açılmış gül gibi naziktir, dolgundur, kokusu dimağı ferahlandırır ve ömre şifa verir.” diye ekler. Bundan anlaşılmalıdır ki şehrin florası, halk nazarında sadece bir görsel değil aynı zamanda şifaya vesile bir doğal kaynak olarak da değer taşımaktadır.

Trabzon’un meşhur Zağanos ve Tabakhane vadilerindeki yeşil zenginliği anlamak için bir de şehri yaşamış bir ismin tespitlerine bakmak anlamlı olacaktır. Tabakhane doğumlu olup, 1930’ların Trabzon vadilerini hatıratında aktaran merhum Mustafa Kemal Sayıl’ın Zağanos ve Tabakhane vadilerine dair tespitleri şu şekildedir: “Benim zamanımda Zağanos vadisi boydan boya meyvelik ve yeşillikti. Hatta Zağanos baştanbaşa mandalinalıktı. Vadide ev ve benzeri bir şey yoktu. Bir iki kulübe ancak vardı. Zağanos Köprüsünün ortasında durup daha ziyade güneye baktığınızda güzellikten etkilenmememiz mümkün değildi. Zağanos Vadisi, tabiatın yeşilliği vermekte biraz da bonkör davrandığı bir yerdi. Yıllarca bu güzelliğe vadi diyemedik, sadece Zağanos Deresi dedik. Ama vadi kelimesinin verdiği manayı çözdüğümüz vakit şahane bir vadi ile karşı karşıya olduğumuzu anlamıştım. Zağanos, tabiatın Trabzonluya bir lütfuydu. Birçok memlekette vadiler gördüm fakat bu kadar güzelliklerin olduğu başka bir vadi hatırlamıyorum.”

Merhum Sayıl, çocukluğunun Tabakhane’sinden bahsetmeden de geçmez ve şöyle der: “Tabakhane Vadisi’ndeki zambaklar, Balzac’ın Vadideki Zambak’larına benzemez. Tabakhane Vadisi’nin yeşilliği, John Ford’un

Vadim O Kadar Yeşildi ki filmindeki yeşillikten farklıdır. Hatta ünlü Ren Vadisi'ne de, İhlara'ya da benzemez. Orayı ancak Tabakhane'nin mor zambaklarını, mor menekşelerini görenler, mor kabuklu incirlerini yiyenler bilebilirler. Tabakhane deresi kıvrım kıvrım yapar, tam Mumhaneönü ile Moloz arasından denize ulaşırdı. Tabakhane köprüsü ise başka bir manzara arz eder. Benim zamanımda orada korkunç yeşilliğin dışında özellikle derenin kenarında yukarılara doğru giden ağaçlıklar mevcuttu. Belki de Trabzon'da en güzel incirlerin yetiştirildiği yerdin bu vadi. Tabakhane vadisinin bir diğeri özelliğı ise çok çiçekli oluşudur. Ben mor zambakları ilk defa Tabakhane vadisinde gördüm. Kendiliğinden bitmişlerdi. Mor zambakların sona erdiği yerde menekşeler başlardı. Neredeyse bir çiçeklik halini alan o nokta Zağanos'ta yoktur.”

Şehirdeki Meyveler

Trabzon'un yeşilli sadece manevi huzur vermez, şehrin insanına bereket de bahşeder. Bu açıdan Evliya Çelebi, “Cennet gibi meyveliklerle dopdolu.” şeklinde tarif ettiği Trabzon'daki meyve türleri için detay vererek, “Boztepe bağlarının hepsi sicilde kayıtlı olduğu üzere, otuz bir bin kadar kök vardır.” der. Devam eden Evliya Çelebi, “Trabzon'un kirazları, armutları, üzümüleri nefistir.

Bir de patlıcan inciri denilen bir çeşit inciri vardır. Patlıcan inciri öyle bir çeşit incirdir ki, benzerine değil Nazilli'de cihanda bile rastlanmaz. Limonu, turuncu, narı, zeytini her tarafta meşhurdur. Yedi türlü zeytini olur. Zeytinin küçük bir çeşidi vardır ki, ham iken yenilir. Siyah kiraza benzer ve buraya mahsustur.” Çelebi, “Trabzon hurması, iki üç çekirdekli ve çok lezzetli bir meyvedir.” diye de ekler.

1860'da Trabzon'a gelen Portekiz Konsolosu Baron Julius Von Minutoli, şehirdeki meyvelikler yanında şehrin insanının meyvelere yüksek ilgisini ortaya koyar: “Trabzon sokaklarında portakal ağaçları buse vermiş gibidir. Büyüklü küçüklü bahçelerde zengin meyvelikler vardır. Trabzon insanının yeşile yakın olmak için, bulduğu her fıçıya portakal ağacı dikip, iş yerinin veya evinin girişindeki boş alanlara bu dev saksıları konuşturduğu dikkatlerden kaçmamaktadır.” Trabzon şehrindeki meyve florasının şehre bahşettiği zenginliği tarife devam eden Minutoli, “Yeşilin tonlarıyla kuşatılmış bu güzel şehir, her hastalığa deva gibidir. Portakal bahçelerinin duvarlarla koyun koyuna çevrelediği bu şehri izlemek, inanıyorum ki şifa ve esenlik verecektir.” demiştir. Bu ifadeler, adı geçen seyyahın Trabzon'u bir yerleşimden öte huzur ve şifa beldesi olarak göstermesi açısından çok değerlidir.

Sonuç

Trabzon'da görev üstlenmiş yöneticilerin ve ilgililerin şehre yönelik yeşil odaklı yaklaşımlarının şekillenmesi açısından seyahatnameler büyük önem taşımaktadır. Çünkü Trabzon'da artan nüfus, göçler ve şehir planlamasına dair nedenlerle meydana gelen yoğun yapılaşmadan dolayı yeşilden ve "Yeşil Trabzon'dan" çok uzaklaşıldığını üzülerek görüyoruz. Bahsedilen problemlerin önüne geçebilmek ve Trabzon'un yeniden ihyası için öncelikle kadim Trabzon'un çok iyi bilinmesi gerektiğini düşünüyoruz. Dolayısıyla seyahatnamelerdeki yeşil Trabzon'a dair anlatımlar, şehrin günümüzde yeniden kendine gelmesi ve kadim hususlarda kıymet

kazanması açısından çok büyük kıymet taşımaktadır. Özellikle belediyeler, seyahatnamelerde ve hatıralarda geçen "Yeşil Trabzon" yaklaşımının günümüzün gerçeklerinden hareketle yeniden planlanması yanında, kadim flora çeşitlerinin Trabzon'da tekrar yeşertilmesi ve kadim mevkilerin tekrar eski bitki türleriyle donatılması için çok nitelikli ve hassasiyet isteyen çalışmaları bu şehirden esirgememeleri gerektiğine inanıyoruz. Bir konuyu daha iyi biliyor ve samimiyetle hatırlatmak istiyoruz ki bu kadim yeşil şehir, kendisine gösterilecek vefayı ve iade-i itibarı asla karşılıksız bırakmamıştır.

BİR YAZ TATİLİ... KİREZ AYI...

Varol UZLU- *Fotoğraf Sanatçısı*

Dünyanın bu en gizemli topraklarında doğmak ve yaşamak, ilerleyen yaşlarda hayata daha güzel tutunmamızı sağlayan bir doku oluşturdur daima.

Şimdiki zamanlarda sanal bir dünyanın içine sıkıştırılan her şeyi gördükçe ne güzel bir çocukluk yaşamışız diyorum.

Geçmişe bir yolculuk yapalım. Çocukluğum geldi aklıma.

İran Konsolosluğu'nun tam arkasında oturuyorduk. Çocukluğumuzun en güzel yılları dik rampalı bir yokuşun başındaki sokakta geçti. On adım atıp girdiğimiz Aşıklar Parkı'ndan son nefesimize kadar koştuğumuz meşin yuvarlağın peşinden dev gibi ağaçların gölgesine düşerdik. Havaların yavaş yavaş ısınmasıyla yeşilin her tonunu giyinen bu topraklarda çocukluğumuzun heyecanı ile uyandırdığımız yaz sabahları hayallerimizin en güzel anılarını kaplıyor. Haziran'da bir başka heyecanlı olurduk. Dondurma en soğuk haliyle çıkacaktı. Yavuz Selim İlkokulu'nun avlusu canlansa da konuşsa.

Okulun giriş kapısında Ersoy Pastanesi'nin kokusu hâlâ burnumda tüter. Muhteşem kokulu poğaçası ile dünyanın en lezzetli dondurmasını yerken, bitmesin bu tat diye dualar ederdik. Sonrası malum, hemen şişerdi bademciklerim, zor yutkunurdum. Annem kaşlarını çatıyordu, "Yedin yine dondurmayı terli terli, yarın nasıl gideceksin okula?" der, hemen bir şeyler kaynatır içerirdi. Boğazımdaki ağrı Karadeniz'in havasından mıdır bilmem ama kolay kolay geçmezdi. Sabah erkenden hem kızarmış hem de tutar elimden bu şehrin efsane iyilik meleği Doktor Kemal Dursun'a getirirdi beni... Kemal amca beni gördüğünde gülerek, "Yaramaz uşak, terli terli dondurma yeme." der muayene eder, ilaç yazar gönderirdi. Okulların kapanması ve orta halli karnemizle başlardı yaz tatilimiz. Köyümüz yakındı şehre. Hafta sonları annem ile sabah erkenden köye giderdik. Annem, küçük kardeşlerim Âdem ve Selma'yı komşumuz Nazmiye teyzeme bırakırdı. Çömlekçi'den kalkan dolmuşlar epey bekledikten sonra hareket ederdi.

Varol UZLU, Fotoğraf

Değirmendere Vadisi'ne girince, derenin yoğun akan hışırtısı gelirdi kulağıma. Yeşeren, çiçek açan ağaçların dalları çarpardı derenin suyuna. Yaklaşık on beş dakika süren yolculuktan sonra Hacı Mehmet Köprüsü'nde inerdik. Annem hemen iki çanta tutuşturdu elime. Köydeki eve kadar yürümemiz gerekirdi. Köprü'nün üzerinde biraz durup, "Cansın Altı" denilen tarafa bakardım.

Derenin suyu soğuk olurdu. Akşam saatlerinde biraz daha ılıklaşırdı. Yeşile çalan rengiyle akan dereye girmek için sabırsızlanırdım. Akşam saatlerinde derenin yemyeşil sularında bulurduk kendimizi. Annem tarlasıyla uğraşmayı severdi. Ben kırlara kaçarken o da akşama kadar uğraşırdu toprağıyla. Yetiştirdiği fasulyeyi, mısırı, lahanayı şehirdeki evinde pişirip yedirmek sadece aile ekonomisine bir katkı değil aynı zamanda, onu hayata bağlayan bir tılsımdı. Köyde kalmazdık; akşam olunca içi lahana

dolu çantalarımızla yine dönerdik Trabzon'a. Köyün uşakları oturak kaya denilen yerde misket oynardı. Cebime doldurduğum misketlerle yanlarına giderdim ve gece kararan kadar süren ruhumun en tatlı gününü doya doya yaşardım. Acıkınca yeni olmaya başlayan kirazları yerken bir masal kahramanı gibi hissedirdim kendimi. Ne güzel günlerdi. Yeşil coğrafyanın renginden beslenip bu günlere kadar gelmek... Ne hoş ki bu güzelliklerle hem yaşıyor hem de daha çok insan gibi hissetsin diye çaba gösteriyorum. Bu toprakların öyle güzel bir aroması var ki. Yazıp çizerken bile hep değerli olduğumuzu hissettiriyor bize. Yürekleniyoruz, renkleniyoruz ve hiç yorulmuyoruz. Yaşadığımız bu coğrafyanın harmanında yoğrulurak büyümek ve bu topraklara olan aşkımız dün olduğu gibi bugün de diri tutuyor bizi. Her şeyin maddeselleştiği bu günlerde, özlemlerle hatırlıyoruz o zamanları.

DENİZDEN BABAM ÇIKSA

Tahir ORHAN - Yazar - Araştırmacı

Baharların ilkinde de sonunda da hep balık vardır ama sonundan başlamak daha doğru galiba. Çünkü ilk ava o zamanda çıkılır. Daha henüz hamsi nazından vazgeçip arz-ı endam etmediği için önce palamut, istavrit, mezgıt ve daha ne varsa takılır ağlara ve bin bir meşakkatten sonra gelir sofralara. Karadeniz’de değil sadece bütün denizlerimizde av sezonu 1 Eylül’de başlar ve 15 Nisan’a kadar sürüp gider. Bir yaz boyu dinlenen balıkçıları, mevsim yaklaştıkça farklı bir telaş sarar. Önce ağları onarır ve yeni sezona hazır ederler. Ondan sonra balıkçı kahvelerinde yeni sezona ısmarlanmış hayalleri konuşurlar. Hepsinin ortak derdi avın bol olması, bol para kazanmak ve insanlara en lezzetli balıkları yedirmektir. Bir süre palamut, istavrit avlanır ve çekilir kıyılara. Sonra Karadeniz’in nazlı gelininin yolu gözlenir artık. O da nazını bırakır ve kâh bir palamudun ağzında, kâh aylak aylak dolaşırken görülür.

İşte tam da o zaman balıkçılar birer filozof edasıyla bu yıl avının nasıl geçeceğine akıl yorurlar. Palamudun çokluğu hamsinin azlığına, azlığı da hamsinin çokluğuna delil getirilir. Çoğu zaman da tutar bu kehanet.

Uskumrugillerden olan palamuttan biraz daha bahsedelim. Siyah etli bir balık olduğu, bir de sezon başı olduğu için henüz yağlanmadığından herkes tarafından sevilmebilir; ben de pek sevmem doğrusu. Ama yağlanınca yine vazgeçilmez olur. Bir de ızgarada deneyin siz onu. Günler, haftalar geçtikçe deniz suyu soğur, balıklar yağlanır ve daha lezzetli olmaya başlar. Palamudun tavası, ızgarası hele bir de dolması artık sevilir. İstavrit de öyle. Önce ince çıkar, gözünüzü yıldırır. Hatta belki de boy sınırı olan 13 santimetrenin altında olduğu için canınızı sıkar ama günler geçtikçe o da biraz daha büyür ve lezzetlenir. Sonra tavası, buğulaması, çıtlatması derken üşenmeyenler için ızgarası tam da yenecek kıvamdadır.

Coşkun KULAKSIZOĞLU
Fotoğraf

Hamsi mi? Ha geldi ha geliyor. Eskiden çıplak gözle yapılan iş, artık Japon icadı sonarla yapılır ve elde edilen veriler değerlendirilir. Artık balıkçıların tamamı değilse de bir kısmı ağlarını değiştirmek için mendireğe çekmiştir. Teknelerin ağları, daha küçük gözlü hamsi ağlarıyla değiştirildi mi işte o zaman balıkçıların, tayfaların çırasının yandığının resmidir. İşareti aldıkları gibi düşerler peşine. Ne tarafa giderse balıkçılar da oradadır artık. Bu gidiş, bazen Samsun'a Sinop'a, Zonguldak'a, Amasralara kadar sürer. Balıkçının gözü artık hiçbir şey görmez. Onun bütün derdi hamsidir ve neredeseler bulunup çekilecek tekneye. Deniz suyu soğuksa değmeyin keyfe. Bazı kışlar su yeterince soğumadı mı hamsi gene kendini naza çeker. Salına salına suları terk eder. Çünkü o öyle bir balıktır, biraz oynaktır yani. Çok dolaştığından pelajik balık der buna uzmanları. Kavrak tenli, elleri nasırlı balıkçı da yaylaya çıktığını söyler. "Bunalttınız işte. Sen bunalınca nasıl yaylaya çıkıyorsan o da öyle." der. Sen misin kaçan? Balıkçı da takılır peşine. Bu kez Gürcistan'dır yolumuz. Tekne başına 80-100 bin dolar ödenir birkaç haftalık av için. Resmen ithal balıktır yenen ama olsun değer yani.

*Hamsi kurban o göze
Evin yurdun denizde
Atarlar sana saçma
Çekerler seni düze*

Karadenizli hamsiye o kadar âşıktır ki, Hamse köye Hamsiköy bile der. Sütlaçıyla meşhur Hamsiköy'ün adının hamsiden değil de hamseden geldiğini kaç kişi biliyor ki? Hamse Arapçada "beş" anlamına gelmektedir ve Hamsiköy de aslında beş köyün birleştiği bir büyükçe köydür. Bir de hamsinin kavağa çıkması var ki; deyimlere konu olmuştur. Hamsi kavağa çıkarsa ancak o zaman başbakan olursun demişti Süleyman Demirel Mesut Yılmaz'a. Bu söz çok tartışılmıştı o günlerde. Kimisi, Karadenizlileri hamsiye benzettiğini söylemiş, bunu bir hakaret kabul etmişti. Oysa hamsinin kavağa çıkması o kadar başka bir şeydi ki... Hamsi, İstanbul'da da avlanır. Malum eski zamanlarda ne tekneler yeterliydi ne de ağlar? Bu yüzden bazı zamanlar hamsi az avlanınca her tarafa dağıtılamazdı. Bu yerlerden biri de İstanbul'un meşhur Kavak'larydı. Anadolu ve Rumeli Kavağı... İşte bu kavaktı hamsinin çıkamadığı. Benzer bir durum da Samsun'un Kavak ilçesi için söylenir. Malum Samsun'un Kavak'ı da epey yukarıda bir ilçedir. O meşhur Çakallı Yokuşu çıkıldıktan sonra ancak ulaşılır Kavak'a. Hal böyleyken hamsi az avlanınca bu Kavak'a da pek yolu düşmez. Hamsi kavağa bu yüzden çıkamazmış. Hamsiden söz edilir de yemeklerinden söz edilmez mi? Evliya Çelebi avını uzun uzun anlattıktan sonra 40 çeşit yemeğini yaparlar der ünlü Seyahatname'sinde. Bununla da yetinmez bir de hamsi pilakinin tarifini verir ki yemeyen

Coşkun KULAKSIZOĞLU Fotoğraf

pişman olur. Öncelikle hamsiyi ayıklayıp onar onar kamışa dizerler. Maydanoz, kereviz, soğan ve pırasayı küçük küçük kıyarak tarçın ve karabiber ile karıştırıp bir kat bundan bir kat hamsi döşeyip, daha sonra Trabzon'un abı hayata benzer zeytinyağını üzerine dökerler. Orta hararetle ateşte bir saat pişince sanki nur dolu nur olur.

Hamsi çıktığı zaman tellallar ortaya çıkar ve bir çeşit boru çalıp bunu halka duyurur. Bunun üzerine iskeleye koşan halk alışveriş üzerine kavga ederler. Alabilenler alır büyükçe mendillere sarar yola koyulunca arkasından gidenler: "Bre suyunu niye akıtırsın. Şunun suyuna bir pilavcık sallasana." deyip nida ederler. Her gün yerseniz bıkmazsınız diyenlerine de, hiç evine sokmak istemeyene de, sadece dışarda pişirilip eve gelirse öyle yiyeceğine de rastlanır. Kesilen hamsi başlarının bir kürekte tütsü edilince o eve yılan ve çıyanın girmeyeceğini de söylemeyi ihmal etmez bizim meşhur Evliya. Şifa anlamında yiyeceğe hararet vermez dese de yendiğinde iyice bir hararetle bir insan doğrusu. Tavası, buğulaması, çitlatması, ekmeği, pilavı, ızgarası, dolması... Hepsisi de mevsiminde bir başka güzel olur.

*Trabuzandur yerimüz
Akça tutmaz elimüz
Hamsi paluk olmasa
Nice olurdu halümüz.*

Bu tür tekerlemelerden başka şiirlere de konu olmuştur. Yerimizin dar olması nedeniyle bazı şiirlerden kısa pasajlarla yetineceğiz.

Önce Baba Salim (Öğütçen)'den bir pasaj:

*Maraza uğrarım hamsi demezsem
İçerim tutuşur hamsi yemezsem
Üstünü bir varil pekmezlemezsem
Çıkar asumana (göklere) dumanım hamsi*

Hafız Zühti ise Hamsi Destanı'nda şunları yazar:

*Dinle ey birader, bu destanı!
Anla nedir, hamsiz olan mübarek.
Otuz, kırk türlü taam yaparlar,
Şimdi olur sana, ayan mübarek.*

Karadenizlinin fıkralarında da, karikatürlerinde de hep hamsi vardır.

10'uncu Osmanlı Padişahı Trabzonlu Kanunî'nin kılıcının kabzasında da.

Son sözümüz şu olsun: Yiyeceğe saygı duyarakla beraber, midye, ahtapot, deniz salyangozu gibi ürünleri ben yiyemiyorum ama siz denizden ne çıkarsa yutun. Babanızı yemeyin tabii.

Orhan TURHAN, Fotoğraf

BAHARDA GÖÇ...

İrfan ELBİR- Sağlık Memuru

Bizde göç, hikaye kitaplarından değil, bizzat hayatın acımasız hakikatlerinden öğrenilmiştir.

Göçler olmazsa, olmazımızdır.

O gün güneş, Sivri Dağı'nın arkasından kızılığını gösterip İzmis Tepesi'nin eteklerine hemüz vurmuş iken, biz hazırlığımızı yapmış, göçün eksiksiz gerçekleşmesi için ne gerekiyorsa elimizde avucumuzda bulunanları sarıp sarmalamıştık. Gideceğimiz yol çok uzun olmasa da çetrefilli ve zor bir yoldu. İzmis obasına göç başlayınca; kimsenin kimseye hâl hatır sormaya ne vakti ne de niyeti olurdu. İnekler, uzun kış günlerinin ardından ahırdan dışarı çıkacaklar, yeni doğmuş iki tane buzağı ise ilk defa zor bir yolculukla bizim coğrafyanın yorucu hayatına alışacaklardı. Bizden daha erken davrananlar da vardı. Evin hemen karşısındaki yamaçlarda koyun sürüleri çoktan yola çıkmışlar ve kuzuların melemeleri orman içlerinde çoktan yankılanmaya başlamıştı. Yarış eder gibi bir yolculuk bizi bekliyordu. İzmis'e erken gidenler, me-

ralardaki yeşermiş çimenden hayvanlarını ilk önce onlar otlatmış olacaktı. Yüzbaşı dedem, evin iki kapısını da kilitledikten sonra, o kütük gibi anahtarla kapıya tekrar vurarak kilitli olduğundan emin bir şekilde seslendi:

-Herkes elindeki yüke tekrar baksın geride unuttuğumuz bir şey kalmış mı?

-Yok dede, gidebiliriz artık.

Hep beraber hazır olduğumuzu söyleyince, annem ahırdaki inekleri bağlarından çözmeye gitti. İnekler dışarı çıktıklarında gözleri pörtlek pörtlek, kuyrukları diklenmiş vaziyette koşmak için oldukları yerde oynasarak birbirlerini itekliyordular. Ne koşacakları düz bir alan, ne de nefes alacakları düz bir yol vardı. Çok dikkatli olmak gerekiyordu. Hayvanlar kendilerini her an bir tepeden, bir tümsekten aşağıya atabilir, yuvarlanabilirlerdi. Neyse ki kısa bir koşuşturmadan sonra yola revan olduk. Bayır, kıvrımlı, taşlı ve çamurlu bir yol bizim değişmez kaderimizdi. Beş tane inek, iki tane buzağının hızını ancak bu dik yollar kesebilirdi. Kazasız bir şekilde

yola çıktığımızda, dedem omzunda “yal kazanı” ile ineklerin önünde, ben sırtımda “yayık”, annem ise ardımızda geniş ağız olan “harar” dediğimiz sepette kap kaçak ne varsa yüklenmiş vaziyette göç yolculuğu başlamıştı. Bu taşınan eşyalar bakır sahan, ahşap kaşıklar, evin tek bıçağı, bakır tencere ve yal kazanının tahtadan yapılmış arabası dâhil olmak üzere evde kullanılan ne varsa onlardı işte. Çünkü göç dönüşü bu eşyalar aynen eksiksiz bir şekilde geri gelecekti. Yani hem göç ettiğimiz İzmis Tepesi'nde, hem de köydeki evimizde kullanılabilecek ayrı ayrı eşyalarımız yoktu. Bir çırpıda evin içinde kullanılan eşyalar ezberle sayılabılırdi. Annem sırtında yükü ile evin etrafını şöyle bir gözden geçirdikten sonra ardına son bir kez baktı. Sanki dönülmez bir yolculuğa çıkıyormuşuz gibi hüznü bir şekilde: “Hoşça kal evim, ya nasip tekrar görüşmeye.” diyerek gözleri sulanmış, hatta ağlamaya başlamıştı.

Aidiyet böyle bir şeydi işte. Eşyayla, evle, kapıyla, bacayla, ahırla ve hayvanlarla bile bir gönül bağı kuruluyordu. Garip bir bağ. “Eşyaların da bir dili var.” derdi dedem. “Onlarla bakışır, onlarla konuşur, bazen de onlarla dertleşir insan.” derdi. Bizimkisi de öyle işte. Bu hüznü ayrılışın, yayla dönüşünde de İzmis'teki evimizden aynı veda ve gözyaşı ile tekrarı olacaktı. Yolu yarılamiştık. İnekler yorulmuş, bir iki adımdan sonra durup nefes almalar ve etrafa garip garip bakmalar başlamıştı. Buzağılar ise henüz yeni yürümeye alışıyorlar, bazen düşecek gibi olsalar bile hemen toparlıyor, sağa sola sapmak için fırsat kolluyorlardı. Sırtımdaki yayığın bir tarafı geniş ve oval, diğer tarafı dar olduğu için bir türlü dengeyi tuttu-

ramıyordum. Yürüdükçe “tırmaç” gevşiyor, yayık bir tarafa sarkıyordu. Böyle durumlarda bir elimle çubuğu, diğer elimle de yayığın ince tarafını tutarak hem yükümün yıkılmasını önüyor hem de ineklerin peşinden gidiyordum. Tam ormanlık bir alana girdiğimizde, buzağılar yoldan çıkıp ormanın derinliklerine doğru kaçmasınlar mı? Seslenmek, “geri dön” demek hiç işe yaramıyordu. Yüzbaşı dedem arayı açmış, inekler peşinden yürümüş, biz ise buzağılarla biraz arkada kalmıştık. Yayığı sırtımdan bıraktım, orman içine daldım. Buzağıları bir şekilde döndürerek tekrar yola koydum. Analarını görseler, onların peşinden gidecekler ama mesafe onları görmeye yetmiyordu. Döndüm tekrar yayığı yükledim, ama eskisi gibi dengeyi tutturamadım. Bir elim yayıkta bir elim çubukta buzağuların biraz sağına biraz soluna dokunarak ormanlık alandan, zirveye yakın çimenlik alana hayırlısıyla vardım. İnekler yeşilliği, çiçekli yoncaları ve sarı menekşeleri görünce otlamaya doyamaz olurlar. Buzağılar ise ağızlarını birkaç kez oynatarak otlamayı öğrenmeye ve bu baharın tadını çıkarmak için emeklemeye başlardı. Onların da kendi kendilerine öğrenecekleri bir eğitimi vardı elbette. Hayvanlar yorulmuş, annem sırlıklam terlemiş, ben bitkin, dedem en ileride yal kazanına yaslanmış, biraz nefesleniyordu. Vakit öğleyi geçmişti, dedemin uyarısı ile tekrar yola çıktık. Her adım atışımızda zirvenin serin rüzgârını biraz daha yakından hissediyorduk. Aynı topraklarda, ama farklı bir iklime gelmiştik sanki. Bir süre sonra, çok uzun zamandır görmediğimiz o doğup büyüdüğümüz düzlüğe, meralara, mezere evlerinin birbiri ardına dizildiği, eşi, dostu,

arkadaşları biraz daha yakından göreceğimiz İzmis'e, yani yaylamıza varmıştık. İnekler bir süre o yüksek tepeden deniz tarafına doğru şöyle bir bakarlar ve derin derin nefes alırlar adeta bir körük gibi karınları inip inip kalırdı. "Allah'ım, düz bir yerde yürümesi ne kadar güzelmiş." derdi annem, yükünü evin önüne boşaltırken.

İnekler sanki talimat almışçasına, daha önceki göçlerden bağlandıkları ahıra sanki biliyorlarmış gibi hiç kimsenin yardımı olmadan girdiler ve herkes kendi yerlerine geçmişti. Sırtımdaki yayığı indirdim ve evin önüne dikine bıraktım. Ayaklarım lastikler içinde sıcaktan terlemiş ve bir sabun kayganlığında oynamaya başlamıştı. Lastiklerimi çıkardım, terimi sildim. "Yaylasına da, köyüne de, hayvanına da..." şeklinde en kallavi sitemleri mırıldanarak, yalın ayak "Biliter Suyu'na" doğru hızla koştum. Çeşmenin taştan oyma çamçağında uzun kış mevsiminde birikmiş yeşil yosunları elimin tersi ile silerek kana kana içtim, sonra yüzümü ve ayaklarımı o serin sulara yıkadım. Pantolonumun dize kadar ısladığını fark etmedim bile. Arkamı döndüm, hiçbir zaman yakından görmediğim, nerede başlayıp nerede bittiğini kestiremediğim şu bizim Karadeniz'e uzaktan baktım, baktım, baktım...

Bu göçler, bu gidip-gelmeler ne zaman bitecekti acaba?

Kalmak bu kadar kısa mı olacaktı?

Bu dağ başında, bu tepede, bu yürekte, bu hikâyede kalmak.

Hafız amca akşam ezanını okuyordu ve ben "hartama" dan çatılı, bacası ve baca sırtığı olan, eşiği yamuk ağaçtan, kapısı tahtadan, kara ateşi, zinciri ve zincirde ibriği asılı olan, doğduğum doyduğum, aslında hiçbir zaman doyamadığım yayla evimizin kapısında öylece kalakalmıştım. Yarın yeni bir gün doğacak, soğuk su ile ilk yayık vurulacak ve inekler meranın en taze otu nerede varsa orada yayılacaklardı.

Sararan Yaprğa *Mektup* İrfan ELBİR

*Daha dün, yüzünde gülücük vardı,
Tomurcuk halinle güzeldin yaprak,
Seni kimler sevdi, kim kucakladı?
Neden böyle soldun, sarardın yaprak?*

*Hani yeşil halin, şimdi nerede?
Görürsen bizden de, bir selam söyle.
Savrulup, kızarıp düştüğün yerde,
Bizi de hatırla, unutma yaprak?*

*Sanki ümitlerin, kurumuş yaprak,
Yollara düşmüşsün, ama yüzün pak,
Kara kış mı geldi, saçlarında ak,
Nazara mı geldin, yoruldun yaprak.*

*Seneye yeniden açarsan, bil ki?
Eskimiş halimi, görürsün sanki?
Eğer beni tanımazsan, inan ki?
Kahrımdan ölürüm, bilesin yaprak.*

Coşkun KULAKSIZOĞLU, Fotoğraf

UÇURUMDA BİR ŞAFAK

Kasım TİRYAK- Yazar

Daralıp bunaldığında yeni bir vakit, yeni bir mevsim hediye edilir insana, yeni bir dost, arkadaş; bir çay saati, yürek molası bütün pisliğin, karanlığın, çerin çöpün ortasında gölgelik vahalar, apaydın çıkış yolları.

İlkin gündüzün iki ucunda çakar ışık, hecelemeyle buradan başlar insan. İrfana giden yolda ilk adım burada atılır.

Gecenin gündüze yakın vakitlerinde ve gündüzün iki tarafında, güneşin zevalinde, gecenin karanlığında, hep sonsuzluğun, huzurun ve mutmain olmanın ilmi talim edilir.

Geçip giden her vaktin ardından özlemle bakarsın için kabarak, hep bir sonraki vakte düşer gönlün.

*

Her insan bir bekleyiştir.

Beklemekten ibarettir bütün yaşam; güneşli kırlangıç kanatları, yağmur dolu kirpikler, mevsimler, bütün vakitler.

Akşamın alaca karanlığı, sabahın ağartısı, ufuk çizgisi.

Ah mevsimler!

Sıcak rüzgârlar, çam kokulu soğuklar, güneş kokan bozkırlar.

Aklımızı başımızdan alıp bizi uçurumların, ölümün ve yaşamın kenarlarında dans ettiren iklim geçişleri, gün dönümleri.

Toprağın, çimenin verdiği coşku, gökyüzünün, denizin sunduğu neşe.

Bir yetimin başının okşadığın, yolda kalmışa el uzattığın, zalime karşı durduğun o an; sahici yaşamının erinci.

*

Baharın hamılığı ve körpeliği esritir insanı, kanımıza karıştırdığı bilgidan soyutlanmış cesareti, atılganlığı durmadan dert açar başımıza.

Olmayacak işlerin olabileceğine bahardır bizi inandıran; beladan belaya, uçurumdan uçuruma sürükler, yaramaz bir arkadaş gibi paçamızdan, yakamızdan tutup koşturur peşinden.

*

Mısırın, elmanın, fındığın, yeni büyümeye başlamış ham çayırın kokusu!

Yüzümü ne yana çevirsem aklım başımdan uçuverir ilkyazda. Kupkuru dallarda su damlası büyüklüğünde minicik fındık yapraklarına, kalbimizi hercümerç eden menekşelere, karanfillere, kiraz çiçeklerine baktıkça, kışın ardından pattadak baharla yüz yüze gelen buzağılar, çayıra salınan kuzular, oğlaklar gibi tarifsiz bir neşe kaplar içimizi.

Pembe bulutların terkisinde dörtnala giderken, her şey bu kadar canlı, bu kadar taze, körpe ve yemyeşilken mümkün mü ölmek!

Ölümsüz olmanın zamanıdır, ölme korkusudur ilkyaz.

*

Bahar, bizi dertlerden korkulara, korkulardan aşklara, oradan ateş denizlerine, dipsiz kuyulara, uçurumlara sürükleyen akıl ötesi çağ.

Aklımızın başımızda pek olmadığı, düşüncenin, mantığın bizi terk edip yolumuza taş koyduğu mevsim.

Tek renkten sonsuz tonların, desenle-

rin neşet ettiği ilahi ahenk.

*

Akl ve mantık, kırkikindi yağmurları gibi sırlıklam edip geçen, saldırgan aşkların tepemize çullandığı mevsimde bir fazlalık gibi durur üstümüzde; o esriklik halinde elbette akıl çaresizdir.

Dağlardan, tepelerden vadilere, denizlere doğru, uçurumlardan aşağı, kayalara, yarlara çarpa çarpa akan kar suları gibi, duyguların, delişmenliğin damarlarımızdan gürül gürül aktığı bu günlerde mantığın elinden hiçbir şey gelmez!

*

Bezm-i Elest'te verdikleri söze sadık kalanlar ve şahitliğinde sebat edenler için sırlarla doludur bütün vakitler.

Gönlünden, yurdundan kopmamış her insan sırrın peşindeki yolcudur; kim ki kadem basar sırta, kutlu olur yolculuğu.

Komşular

Köksal İBRAHİMOĞLU- Jeoloji Mühendisi

Hayat, komşıyla beraber vardır:

-Düğündür, bayramdur, cenazedur, asker yolculuğu, terhis sevincidir, dertleneceğin, sevineceğin, merhaba deyeceğin, hal hatır edeceğin, gerektiğinde dedikodunu yapacağın, kısaca emeğini, ekmeğini, sevincini, kederini iştahla bölüşeceğin acı tatlı birlikteliklerin yaşandığı yerdir, kişidir komşu.

-Aha biz geldük gideyuruk.

-Ola dar günler vardır,

-Ola Dünyanın kırkbin türlü hali vardır.

-Ev alma komşu al.

Bakkaldur:

-Hiç maya kalmadı.

-Ya git biraz maya al da gel.

- Ola ekmeği ne zaman yedunuz?

-Ya git birazdan ekmeğe alda gel.

Tuz, süt, yumurta...

Şenliktur:

-Köyde komşu kalmadı. Hep gittiler bi taraflara.

-Mahallede ışık kalmadı.

-Ya bak ışığı yanayı mı?

-Demek olar da gitti.

-Gidecek yerum, konuşacak kimsem kalmadı

-Yalağuz ne yapacağuk buralarda.

-E biz da gidelulum bari.

Güvendur:

-Çağiralum komşilari; ot, kum, tuğla, toprak taşıyalum. Hau tablayı ya atalum.

-Hen eyisi bi irğat yapalum.

**

-Ben yalağuz kalamam.

- Çok korkarum. Komşiyi da alacağum.

-Siğiri ne yaptun?

-Komşuya praktum da oyle geldum.

-Cecuği?

-Oni da.

Sıkıntıdur:

-E hiç mi komşılardan boğaldüğun olmadı?

- Hiç mi komşu ile sinor kavgası yapmadun?

-Yıkılan duvarından rahatsız olmadun?

-Tavuğundan, kedisinden, köpeğinden, koyin-keçisinden boğalmadun.

-Aranuzda siyasi tartışma, kavga da mi çıkmadı?

Vazgeçilmezdir:

-Konşisuz olmaz.

-Ben biraz konşiya gideyirim.

-Konşiyuk.

-Hem da kapi konşi

- Köyde, yaylada, mezirede konşiyuk.

**

-Az konşilik etmeduk.

-E konşi değılmiyuk.

-Konşilik böyle olmaz.

-Bu nasi konşilik.

-Bi daha konşilik etmem onile.

**

-Yok, konşisuz duramam ama her zaman da aramam.

-İsterum yanumda osunler ama oyle çok sıg da görüşmekten kadi boğalurum.

-Bileyim buradaduler yeter.

Köydür/Yayladur/Meziredur/Özlemdir:

-Bi daha o eski günleri, o eski komşilikleri bulabilur miyuk bilemeyurum.

-Gariplanurum dağları, evun etraflarını, camanun yanlarını, derelikleri, kuşların derenun sesini,

-Ne zaman akluma düşse komşılar, mahalle arasındaki o patika yollar, duvarlar, mezareler, kediler, köpekler, ağırdaki sığırlar. Bi gerip olurum.

- Kapi önündeki eğtiyarlar: Kimi fasulye funduk ayıklar, kimi avlida oturur, odun yarar, kimi kapının yanında yoldan geçecek birini gözler şekilde akluma düşer.

-Bi çoğumuzun çocukluğu konşida geçmiştir, biz konşida beyuduk.

-Sofralarını, meyvelerini... Bizden esirgemeyen komat komat ekmeklerini yedüğümüz komşılar.

-Duvarından atladüğümüz, kirezine tırmandüğümüz, şamucularına akşam sabah saldurduğumuz, incirunun dalını kırdüğümüz, üzümünün asmasını yere serduğumuz, cevizini silduğumuz, teşurilmemiş fundukluğunda göya elekledüğümüz, ziraat ayvasını yerle bir ettiğümüz, olmamış kabağları, kistanıgalarını yazı tahtasına çevir-

duğumuz, tarladaki salatalukları ile karnu- muzi doyurduğumuz, güllerini çaldığımız komşularımız ile bilerek bilmeyerek akraba olduk zamanla.

-Düşüp kolumuzu kırdığımız, yuvarlanıp düştüğümüz yollar, duvarlar, ağaçlar, trafolar ile kamyonla asıldığı araçlar ile, yıkık eski evler, gezip dolaştığımız, yüzdüğümüz dereler derelikler, o taşlar topraklar ile yine bilerek bilmeyerek akraba olduk aslında...

Eskiden ne güzelidi ama şimdi!

-Evlerin, tarlaların, mahallenin, etrafların ruhu eskisi gibi değil artık;

-Koşuşturmaca, geçim derdi, kazanma hırsı aldı başını gideyi.

-Sözler, bakışlar, duruşlar, yardımlar, selamlar, geceler gündüzler, mekânlar, eşyalar, gölgeler, sesler, fotoğraflar, yemekler, kavgalar, mutluluklar, mücadeleler, eğlenceler, havalar, insanlar, hayat... Her şey şimdi bi başka oldi.

**

-Yalağuzuk bu şehirlerde. Şenliğini köy.

-İki laf edecek, münasebet kuracak adam arar olduk.

- İlişkiler harap oldi.

-Kendini kasmayan, varlığı ile hava basmayan, varlık yokluk nedir bilen ehğlakli insan zor bulur olduk...

-İnsanlar ile komşuluğun yerini televizyon, bilgisayar, internet aldı. İnsanla komşuluk yerine makineler ile komşuluk başladı.

-Koşuşturmaca, geçim derdi, kazanma hırsı aldı başını gideyi. Kimse kimsenin derdini saracak, hastasını bakacak, ziyaret edecek vakit bulamayı.

-Bi kalabalık içinde bi yalnızlık, bi kürülti içinde bi sessizlik çöker içime. Kadi ıssız gelir bana buralar. Yalandan bi şenlik. Kimsenin kimseye faydası yok. Herkes düşmüş kendi derdine ne arayan var ne soran...

-Efendime söyleyeyim. Gadi münasebetler hep yalan hep dalavera oldi

E bu iş nasi olacak?/ Boğalmağa da gerek yok:

-Birçoğumuz tutunmuşuz buralara ama toprağa dersin tutunan yok. Bir yere tutunacaksak, bu boşluk duygusundan kurtulacaksak, kaçış yok başka yolu yok; bu köydür.

- Payandamız, istinadımız ya köydür ya mezire ya da yayladur.

-Bizi köyden komşudan, dağdan yayladan, ormandan yeşilden, yağmurdan buluttan, derenun sesinden ayıran, uzaklaşturan her ne ve kim olursa olsun ona sesli veya sessiz, açık veya gizli bi uzaklık, bi soğukluk hissedirik.

Buğz ederik ona.

**

-Çavuşlar, Onbaşılar, İmamlar, Hocalar, Furuncular... Aziz komşılar.

-Mezareleri da komşu olan dostlar

-İki dünyada da komşuluk etmek istediğümüz bizum insanlarımız.

Oturup avlisında nefeslendiğümüz komşılar.

**

İssiz insanlar, ıssız yollar, ıssız evler, tütmeyen baba ocakları...

Hele ıssız bir evi görmeyeyim basar, boğar, yürür gönlüme bir hüzün. Gayri ihtiyari canlanır gözümde eski günler, eski hatıralar, eski insanlar...

Soralardan.

Bir umut gülümser bize beş altı ay, belki de daha az öteden; kavuşacağız köye, komşulara, yaylaya, dağlara...

Ya kısmet...

Coşkun KULAKSIZOĞLU, Fotoğraf

*Seni Nasıl
Anlatayım Ey*

GÜZEL BAHAR?

Hasan SUIÇMEZ- Tarih Öğretmeni

Çocukluğumu ve hayallerimi bahar mevsimi ile yoğurdum. Bakın baharın tadı nasıl oldu? İnsanın içinin içine sığmadığı, doğanın uyanışıyla birlikte insanların da yeniden doğmuşçasına canlandığı ilkbahar günlerini anlatmak ne mümkün! Haktan ferman gelmedikçe bahar sırrını açmaz. Ah bu nisan yağmurları, hüznünü kaybetmiş çocuklar gibi şaşkın. Nisan yağmuru, mayıs çiçeği getirir ve toprak, çiçeklerle güler. Ne tuhaf bir şey! Erik çiçekleri altında yaşıyor olmak. Gök gürlüyor ya; bahar gelince güremez! Öyle mutludur ki gökyüzü ağlamaya vakti olmaz. Baharda herkes mutluluktan uçar, bir ömürlük yaşamı bir güne sığdırıp, sabah doğup, akşama hayata arz-ı veda eden kelebekler gibidir bahar, gelip geçer. Elbet tüm üzüntülerin sonu mutluluk olacaktır. Tıpkı kışın sonu bahar olduğu gibi. Huzurun ve mutluluğun adıdır bahar mevsimi, bahar mevsimidir umutların yeniden yeşerdiği mevsim. İnsanın içinin kıpır kıpır olduğu, kelebeklerle uçmak isteyip, arılarla her çiçeğin güzelliğinden bir renk çalmak istediği, şimdi lale bahçesinde sırtüstü uzanmıştır. Nisan, şiiir ezberletir cırcır böceklerine. Gel ey bahar mevsimi, uykumun ve dinlenmemin huzuru sensin, hatırımın dostu, sevgiye hasret gönlümün sevinci sen.

Mevsimlerin içinde en güzel mevsim sensin. Kiskanmasın; yaz, sonbahar ve kış mevsimleri. Hangisinde süslenir tabiat, hangisinde yenilenir hayat ki, kıskansınlar? Mevsimlere âşık olunacaksa o ilkbahar olmalıdır. İlkbaharda hafifçe yürüyün; ürkütmeyin çiçekleri, diyor yazar! Ben hep baharı hayal etmiştim. Hani bahar sevgi mevsimiydi ya, masallarda öyle anlatılırdı bize. Bana ilkbaharı anlattılar. Çocuklar mutluymuş. Şimdiki gibi değil... İlkbahar rüzgârı insana hitap edermiş dostlar. Her kışın yüreğinde titreyen bir ilkbahar vardır. Her gecenin örtüsünün arkasında tebessümle bekleyen, alacakaranlık bir şafak olduğu gibi, İlkbahar, güneşte sıcaklığın, gölgede serinliğin olduğu zamanının adıdır. Yüreğinde duygular alev alev tutuşuyorsa bil ki, mevsim ilkbahardır, ilkbahardan önce gök gürlerse, kırk dokuz gün hava kötü olur. Böyle demiş "kocakarı-yaşlı" ninelerimiz. Gönünde sonbaharın hüznünü taşıyan birine, ilkbaharın güzelliğini anlatamazsın! Tıpkı umutlarını yitiren insan gibi... Herkesin evi tıpkı kalbi gibidir. Kimininki; öfke, kavga, kin, nefret, kimininki; dört mevsim bahar... Sevgi, şefkat, merhamet doludur. Huzurun ve mutluluğun adıdır bahar mevsimi, bahar mevsimidir umutların yeniden yeşerdiği mevsim.

Varol UZLU Fotoğraf

“Bir bahar akşamı sen diye öldüm, Ben ismini susturup maziye gömdüm” diyor ya şair; doğru da söylüyor heyhat... Altından geçtiğimiz akasyalar yine çiçeklendi. Bir yıl daha gençleştik sanki... Biraz kafayı dinlemek ve huzur bulmak istiyorsak baharda kendimize yeni limanlar aramak için yola çıkmalıyız. Bahar geldi, ağaçlar çiçek açmaya, yapraklar yeşillenmeye, çimenler baş göstermeye başladı mı? Bizim çocuk gönlümüz artık odalarda duramazdı. Şair ne güzel söylenmiş ve hasretlenmiş;

*“Kaç bahar daha bekleyeceğim seni,
Söyle de takvimden kışları yırtıp atayım,
Kış oldukça gelmeyeceksin madem,
Baharlara ek yapayım”*

Bazı şeyler gidince özlenir, gidince kıymeti bilinir. Öyle ki bahar gider kış gelir, bizler baharı özleriz. Yaşlılık kışa benzer ardından bahar gelmez, bir daha çiçek açmaz. Gençlik bahar gibidir. Her şey güzel her yer çiçek. Sevenlerin gönüllerine hitap eden tek mevsimdir ilkbahar. Bahar geldi mi her tasaya elveda. İnsanoğlu, dallarda açan bütün çiçekler gibi kıpır kıpırdır.

Çiçekler baharın habercisi ve müjdecisidir. Öyle bir müjde verirler ki her taraf mis kokar rengârenk olur. Bahar gelince; hayat önümde yeni ve parlak kıyafetlerle yeni bir gelin gibi oluyor, bana bir şey söyle, ilkbahar gibi. Çiçek aç mesela veya yağ rahmet olarak üstüme veya gök kuşağı ol, yedi renge sar ruhumu... Bazen de; baharda kışı, kışta baharı özler insan. Kavuşmak şart mı boş ver, bazı şeyler yokken güzel... Bahar çiçeklerinin rengârenkliği ile geçti zaman, baharın renkleri hep canlıdır. Canlılığını çiçeklerden almıştır ve hayatta solmayan bahardır.

Hani şair padişahın ümitlerini yeşertmek için;

“Esdî nesîm-i nev-bahâr açıldı güller subh-dem

Açsın bizim de gönlümüz sâkî meded sun Câm-ı Cem”

(İlkbahar rüzgârı esti, sabahleyin güller açıldı Saki, Vuslat kadehini sun ki bizim de gönlümüz açılsın) demişti ya. Yani baharın, insanın içini açtığını söylemek istemişti. Umutlarını, sevgilerini, duygularını ve

Orhan TURHAN, Fotoğraf

baharın gelişi bütün güzelliklerin pazarlanması gibiydi, ne güzel... İnsan bazen içindeki hayalleri konuşturur; Benim adım umut, ben bahar ayında dünyanın her bir yerine dağılıyorum, yapraklarım açar, çiçeklerim rengârenk olur, iim k t k t eder dediğini duyar gibi oluruz. Hiçbir kış sonsuza dek sürmüyor, hiçbir ilkbahar uğramadan geçmiyor. Pencereden dışarı bakıp baharı bekliyorum.

Tüm iekleri kopartabilirler ama yine de baharın gelmesini asla engelleyemezler. İyi ki böyle.

Uyku ve dinlenmenin mayası nedir diye sorsalar bahar derim sadece. Bahar  yle dinlendirir ki, insanda, ne gam kalır ne tasa. Kış mevsiminde karın altında kalan umutlar, baharın gelmesiyle kardelen çiçeği gibi yeniden gün yüzüne çıkar. Sevenlerin g nl lerine hitap eden tek mevsimdir ilkbahar. Birinin yüreğine sevgiyle dokunduğunda, dokunduğun yüreğe bahar geldiğini göreceksin. Bahar geç de kalsa gelecektir. Geç gelen bir bahar insanı asla aldatmaz.

Sevgisiz bir hayat, baharsız bir yıl gibidir.

Gönlünde sonbaharın hüznünü taşıyan biriyse, ilkbaharın güzelliğini anlatamazsın ona, boşuna uğraşma! Baharı görünce dalları yeşeren bir ağacım ben, bahar gelince çiçeklenir renkten renge girerek neşelenirim hep.

Bahar; yalvarırım ek git işine! Salma üstüme çiçeklerini, aklıma elme!

Baharın mutluluğu iektendir. Benim mutluluğum bahardan. Bahar gelirse ben mutluyum bahar gelirse çiçekler mutlu, baksana rengârenk olmuşlar. Baharın güzelliğini hiç görmemiş birine, görme yetisini kaybetmiş insana renkleri anlatmak kadar zordur. Bir eski şarkı, bir eski bahar, bir bildik deniz, vakit Nisan, ortasında bir akşam. Mevsim ilkbahar olunca, çiçekler açar gonca gonca, doyum olmuyor bakınca, bir  m rs n ilkbahar.

Çocukluğumu ve hayallerimi seninle yoğurdum ve aklımda kalanları senin için paylaştım birer, birer ey güzel bahar...

Coşkun KULAKSIZOĞLU, Fotoğraf

ÖZÜMÜN BAHARI

Celal TEKİNBAŞ- Öğretim Üyesi

İçimi ısıtan şu güneş, ciğerlerime dolan bu koku... Bahar gelmiş belli...

Durup bakıyorum açan çiçeklere, gelen bahar mı; mutluluk mu yoksa?

Baharları özel yapan sadece tabiatın bezendiği güzellikler mi? Ya da kara kışı, bazen çekilmez kılan zorluklar mı? Elbette ki çok farklı cevaplar verebiliriz bu basit görünen sorulara. Her cevap da kendi mecrasında değerli ve doğrudur. Nedir bizi bu kadar farklı düşündüren ve farklı cevaplar verdiren durum.

Aslında yaşam anı, özlem ve umutların bileşeni değil mi? Bazen bir çiçek, bazen bir koku, bazen bir meltem, bazen bir ses ısıtır, kimi zaman da ürpertir kalplerimizi. "Her yürek kendi şarkısını söyler." der Maksim Gorki. Yüreklerimizin söylediği şarkıların asıl belirlendiği dönem çocukluğumuz. Tazelik, dinginlik, uçarı bir coşku, bitmeyen hareketlilik ve arzu.

Doğanın bütün tazeliği ve can alıcı güzelliğinin ortasında bitmesini istemediğimiz günlerin özlemi bile alır götürür bizi. Filizinden hangi ağacın ya da meyvenin olduğunu bildiğimiz, çiçek kokularının alabildiğince cömertliklerini sergilediği bir ortamda kim yaşamak istemez. Belki de yaşıyorken öğrenebileceğimiz en güzel şey farkında olmak. Bizlere sunulan güzelliklerden nasibini almadan göçüp giden insanları gördükçe daha çok şükrediyoruz "görmemizi" sağlayana. Ne güzel bir duygu irfan sahibi olabilmek. Tek başına ilmin ve ürettiklerinin bizleri mutlu etmediğini ancak irfan sahibi olunca anlayabiliyoruz. Şairin şu dörtlüğü bahar ve insan hissiyatının ilişkisini ne de güzel anlatıyor.

*Çiçekler açarak müjdeyi verir
Baharın gelişi kanlar kaynatır
Kışın dondurduğu buzullar erir
Güllerin kokusu yürek oynatır.*

Coşkun KULAKSIZOĞLU, Fotoğraf

Kışın soğuşundan başını kaldıramayan nebatat, baharın gelmesiyle tüm güzelliklerini görünür kılmak için yarışır adeta. Tıpkı doğa gibi kuşların da çıldırdığı bir dönem ilkbahar. Sanki bir orkestranın üyeleri gibi ayrı ayrı seslerle ahenkli bir senfoninin bireyleri gibidirler. Günün başlangıç, orta ve bitişinde farklı eserleri icra eden sanatçılara benzerler. Onları izlemek kadar dinlemek de kalbimizi ısıtır, ruhumuzu aydınlatır. “Çocukluk ne güzel bir başıboşluktur.” der Cengiz Aytmatov. Hele doğa ve doğallıkla bütünleşince. Uzaktaki köy okuluna amcamın oğluyla giderdik. Sabahın olmasını beklemeden buluşmanın ve patika yollara düşmenin heyecanı hâlâ hâfizamin en müstesna yerinde duruyor. Okula gidip gelirken her gün geçtiğimiz “Karadere” bizler için apayrı bir doğal spor merkezi gibiydi. Kanosuz rafting, oltasız ve saçmasız çıplak elle balık tutmak, su akıntısına direnme, göllerde güreş... yaptığımız dere sporlarının bir kaçıydı sadece. Tuttuğumuz küçük balıkları yalınayak kalma pahasına, lastik ayakkabılarımızın içini suyla doldurarak evimizin önündeki “kurun” adı verilen küçük havuza taşımak küçücük kalbimizi olgunlaştırırdı. Hele kurundaki balıklarımızın

topluya ve ahenkli hareketlerini büyüklerimizle beraber izlemek büyük bir gurur vesilesi ve lezzetti bizler için. Doğa şartları, okul yollarımız ve her gün keyifle oynadığımız oyunlar bir kedi kıvraklığı kazandırmıştı bedenimize. Koşulların zorluğu ve değişkenliği aynı zamanda sorun çözme becerimizi de üst seviyeye çıkarmıştı. Yağmurun ıslattığı kaygan zeminde nasıl düşmeden yürünür, fırtınanın uçurduğu ağaç dallarından nasıl korunulur, yabani hayvanlarla nasıl mücadele edilir, güneşin olumsuz etkileri nasıl giderilir? Hülasa nasıl hayatta kalınırın pratik bir yansımasıydı o yıllar. Hem fiziksel hem psikolojik hem de sosyolojik olarak bir insanın karşılaşması ya da yaşaması muhtemel her şeyi bu süreçte sık sık yaşıyorduk. Bugün karşılaştığım birçok zorluğun ve sorunun çözümünde o günlerin tecrübesi çok önemli katkılar sunuyor.

Yokluk ve eksikliğin kıyasında doğanın cömertliğini de tecrübe ediyorduk. Anne sıcaklığıyla bizleri kucaklayan baharın güzellikleri kıştan sonra büyük bir ödül bizlere. Yağmuru da, boranı da, güneşi de, rüzgârı da ayrı aktiviteler ve mutluluklar yaşamamıza vesile oluyordu. Hangi meyve veya yemişin yenebileceğinin, hangisinin sağlığımız için

Hidayet ERDÖL, Fotoğraf

tehlikeli olduğunun ailelerimiz tarafından titizlikle belletildiği yaşam alanımız bizler için doğal bir gıda deposuydu aynı zamanda. Çiçeklerin meyveye dönmesi ile bolluk ve bereketin zirveye çıkması hem bize hem de bütün hayvanata bayram ertesi bayram yaptırıyordu. “İlkbahar gibi bir mevsimi olan bu dünya, üzerinde yaşamaya değer.” diyen Sebahattin Ali’nin güzel sözünü her gün doyasıya yaşıyorduk. Tıpkı baharın yaza, yazın güne, günün kışa dönmesi gibi bizim de yaşamımız akıp geçiyor. Çocukluğumuzu ilkbahar, gençliğimizi yaz, orta yaşlarımızı sonbahar, yaşlılığımızı da kışla özdeşleştiren sayısız yazar, düşünür ve bilim adamının aradaki ilintiyi çok manidar bir mantık ve sözlerle açıklaması benim için de çok tatmin edici olmuştur.

Hız. Mevlana’nın “umut hiç bitmeyen bahar mevsimidir. İçinde kar da yağar, fırtına da kopar ama çiçekler açmaya hep devam eder.” sözü ne kadar anlamlı değil mi? “Yapraklarını koparmakla, çiçeğin güzelliğini toplamış olmazsınız.” sözüyle anlam bulan yaşam serüvenimiz tıpkı mevsimler gibi ayrı güzelliklerle devam ediyor. İlkbaharın dinginliğini yazın kuruluk ve sıcaklığı, sonbaharın renk cümbüşünü de kışın berraklığı takip ediyor.

Yaşlanmanın, hatta düşüncesinin bile derin bir stres kaynağı oluşturduğu dünyamızda maalesef her dönem yaşayabileceğimiz letafetlerin farkında olamıyoruz bile. Durum böyle olunca her şeyin nedenini sorgularken yaşayacağımız güzellikleri kaçırıyoruz. Yapraklar neden sarardı demek yerine yapraklar sararınca ne güzel oluyor desek daha güzelleştirmiş olmaz mıyız yaşamımızı? “Belki de ağaçtan sıkılan yaprağın düşmesinin bahanesidir sonbahar” her şeyin bir zamanının olduğunu anlatan Halil Cibran’ın “Her kışın yüreğinde titreyen bir ilkbahar vardır. Her gecenin örtüsünün arkasından tebessümle bekleyen bir şafak vardır.” irfanlı sözü, ömrümüzün her anının türlü güzelliklere gebe olduğunu ne de güzel anlatıyor.

BAHARA Şarkular...

Hacı Dursun KOÇYİĞİT - Gazeteci

“Sırta kadem basmış ulu yürekli erenlerin yurdunda mevsim her dem bahardır.” İçimizi donduran aralığı, ocağı aşır, şubatı martı geçip, nisana mayısa resmen bahara kavuştuk, bu süreçte yavaş yavaş havalar ısındı, toprak hareketlendi, birçok yerde zamanla çiçekler bile açtı. Etrafımızdaki gelişen her şey bize bu güzel mevsimi müjdeledi adeta! İşte şimdi baharın gelişini yüreğimizde hissedebileceğimiz, gönlümüze neşe saçacak, bu güzel mevsimi içimizde de yaşatacak kısaca bize iyi gelecek şarkıları, keyifle dinleme vaktidir.

Nereden mi bu kaniya vardım? Durun anlatayım:

Geçenlerde kulağımı TRT Trabzon Radyosu'na verdiğimde, sesi hiç de yabancı olmayan bir spiker, şöyle bir anons geçiyordu: “Güzel havada yapılacak en güzel şeylerden biri de, bahar şarkıları dinlemek.” Evet dedim; karlı, yağmurlu, kasvetli havaları geride bıraktığımız göre, kendimizi kırlara, bayırlara, yaylalara atıp bir çeşme başında, belki bir deniz kıyısında dilimize neşeli şarkılar yerleştirmemizin zamanı gelmiş, demek ki. Sahi,

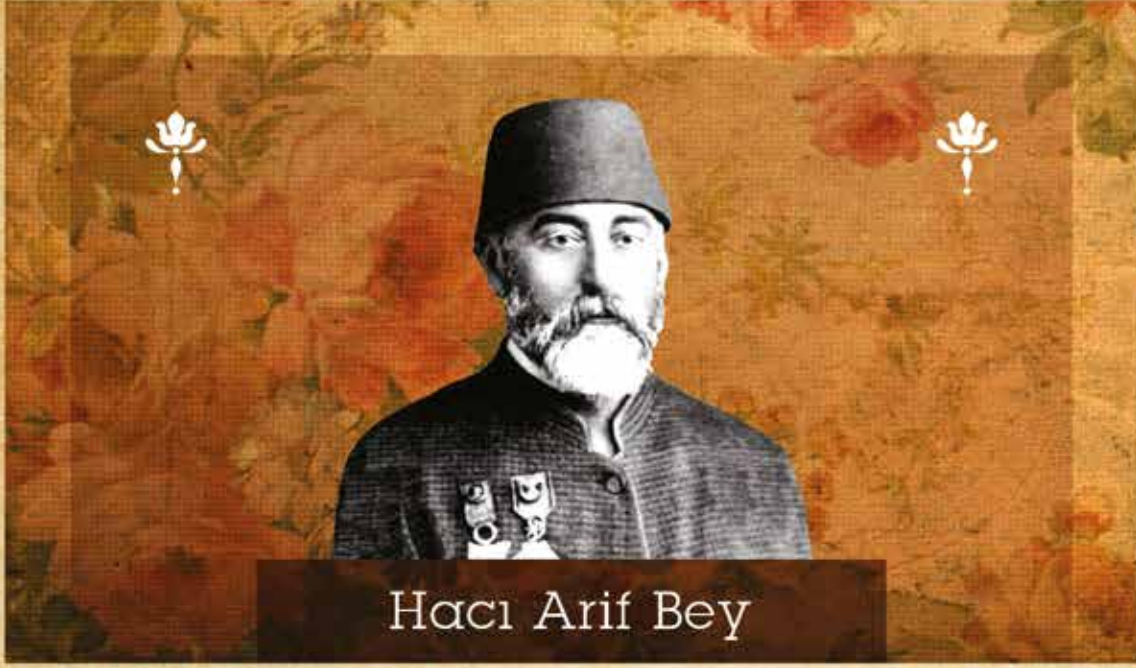
mevsimlerin en güzelinde, bahar şarkıları dinlemekten daha güzel ne olabilir ki! O zaman dedim dostlarla hatırlayalım, birbirinden güzel o bahar şarkılarını, hep birlikte dinleyelim, hep birlikte dillendirelim, ne dersiniz? Türk Sanat Müziği'nde içinde bahar geçen, adı sadece bahar olan hatta bahara yazılan şarkılar, o kadar çok ki. Genelde neşeli, hareketli ve cıvı cıvı şarkıların yansıması da çoğunlukla aşk, muhabbet ve sevda üzerine. Bahar şarkıları turumuza Selahattin Pınar'ın Hicaz şarkısıyla başlamaya ne dersiniz?

*Bir bahâr akşamı rastladım size
Sevinçli bir telâş içindeydiniz
Derinden bakınca gözlerinize
Neden başınızı öne eğdiniz?*

Sözleri Erzurumlu Emrah'a ait, Sadettin Kaynak'ın

*Yine bahar oldu coştı yüreğim,
Akar boz bulanık selli dereler,
Sıla derdi vatan derdi yar derdi,
İflah etmez bu dert beni yaralar...*

dizesiyle başlayan Muhayyer Kürdî eserine karşılık

Teoman Alpay, bir başka Muhayyer Kürdî eserinde şunu soruyor: "Beni bu göklere çeken şu bulutlar mı rüzgâr mı? Öyle mesudum ki şimdi, mevsim bahar mı?" Yine Sadettin Kaynak, bu kez Ramazan Gökalp Arkin'in sözlerine Nihâvend bir yorum getirerek bahara olan özlemini dile getiriyor.

*Bahâr yeşil gözüydü
Bülbül tatlı sözüydü
Gonca pembe yüzüydü
Hayâlimden gitmiyor.*

Ancak şarkılar arasında zaman zaman özlem, hasret ve hüznün kokan, o kadar nadide eserler var ki, sırf neşeden uzaklaşmayalım diye bunları anmamak olmaz.

Güftesi Güzide Taranoğlu'na ait Muzaffer İlkar'ın Hicaz şarkısı, belki de dönmeyen sevgiliye;

*Tadı yok sensiz geçen ne bahârın, ne yazın
Kalmadı tesellisi ne şarkının, ne sazın...*

Bu kez, Faruk Nafiz Çamlıbel'in dizelerini Arif Sami Tokar, Acemaşîran makamında bestelemiştir.

*Gam çekme güzel n'olsa baharın sonu yazdır,
Sevdaların en coştığı yer şimdi boğazdır.*

Selim Aru'nun umduğu baharları bulamayışını anlattığı şiirine Cevdet Çağla'nın yine Nihâvend makamındaki bestesi.

*Baharda bu yıl bir melal var hüznün gibi
Bülbülde ses gülde renk açmaz olmuş,
neden?*

*Gönülde sarı bir hicran var yüzün gibi,
Bülbülde ses gülde renk açmaz olmuş,
neden?*

Sıtkı Argınbaş'ın kaleme aldığı, ümitsiz aşkları anlatan ve genç-yaşlı ile bahar-sonbahar benzetmesinin ustalıkla yapıldığı bir başka eser Melâhat Pars'ın Hicaz bestesi ile yeniden hayat bulmuş.

*Ben gamlı hazan, sense bahâr, dinle de
vazgeç,*

*Sen kendine kendin gibi bir tâze bahâr seç,
Olmaz meleğim böyle bir aşk, bende
vakit geç,*

Sen kendine kendin gibi bir tâze bahâr seç.

Bahar demişken Nefî'nin manevi baharları tasvir ettiği, muhteşem Bahar Kasidesi'ne Hacı Ârif Bey'in yaptığı Rast bestesini anmadan geçmek olmaz.

*Esti nesim-i nev-bahar, açıldı güller
subh-dem*

*Açsın bizim de gönlümüz, sâki medet, sun
câm-ı cem*

Erdi yine ürdibehişt, oldu havâ anber-si-rişt

*Âlem behişt-ender-behişt, her gûşe bir
bâğ-ı İrem*

Günümüz Türkçesi ile:

“İlkbahar rüzgârı esti, sabahleyin güller açıldı

Saki, Vuslat kadehini sun ki bizim de gön-lümüz açılsın,

Yine Nisan ayı geldi, hava amber kokula-rına büründü

Dünya bir katmerli cennet haline geldi, her köşe bir cennet bağı oldu.”

Bahar için mevsimlerin en güzeli dense yeridir, zira o kadar güzeldir ki, bizim hayatımızı da güzelleştirir. İnsana neşe, mutluluk, huzur ve canlılık verir, sadece insana değil tabii, yaşayan bütün varlıklara. Bahardaki bu yeniden doğuş ve yeniden canlanış, müthiş bir enerjinin anahtarı gibidir de. Hatta öyle güzel bir enerjidir ki bu, zaman zaman ilhama dönüşüp gönüllerde şiir olur, dizelere; dillerde şarkı olur, notalara dökülür. Bunun için olacak ki, bahar için bu küçük yazımıza sığamayacak kadar çok şarkı yazılmış. İsterseniz, Bahar Şarkıları tu-rumuza popüler Türk Sanat Müziği ile devam edelim. Bestesi ve güftesi Erol Sayan'a ait, Aşkevzâ makamında, TRT'nin 1985 yılında aç-tığı yarışmada Ahmet Özhan'ın sesiyle hayat bulmuş ve birinci gelmiş şarkıdır.

*Ömrümüzün baharı birlikte geçsin
sen beni sev güzelim
ben seni seviyorum
sensiz yaşayamam
nefes alamam ki
ne olur, bana gel, beni sev*

*bil ki gül yüzlü yâr
sana aşık olmuşum neleyim.*

Şarkıdaki bu güzel dileklere, birbirini de-licesine seven hangi âşık, ya da kim hayır diyebilir ki?

Bir dönemin gür sesi Yıldırım Gürses'in Bir Kırık Kalp adlı şarkısı,

“Aşkım bahardı, ümitler vardı” sözleriyle başlıyor.

“Bir ilkbahar Sabahı” dendiğinde hepimi-zin aklına, Erol Evgin'in yorumuyla gönüller-de taht kuran, seksenli yılların en popüler şarkısı gelecek şüphesiz...

*Bir ilkbahar sabahı güneşle uyandın mı hiç?
Çılgın gibi koşarak kırlara uzandın mı hiç?
İçin sevinçle dolup uçuyorum sandın mı hiç?*

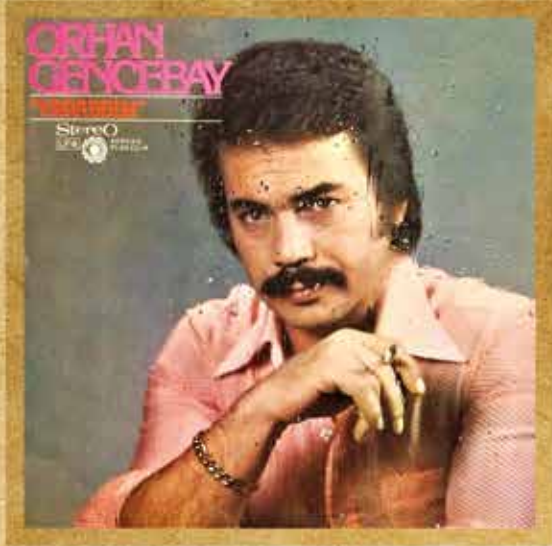
Aynı yıllarda, Mehmet Erbulan'ın sözleri-ri yazdığı,

*Bahar çiçek çiçek gelince güzel
Hayat sevinince, sevince güzel,
Arılar bal petek verince güzel,
Hayat sevinince sevince güzel.*

şarkısını Zekai Tunca, kendi besteleyip söylüyordu.

Emel Sayın ise, Teoman Alpay'ın Nihâ-vend bestesiyle sahneydi.

*Bahar geldi gül açıldı
Ruhuma neşe'e saçıldı
Mavi gözlü sarışın kız
Gel gidelim Ada'ya biz...*

Bahar denilince hemencecik aklımıza gelen ilk şarkılar arasında, Orhan Gencebay'dan "Mevsim Bahar Olunca"yı hatırlamamak ne mümkün,

Gencebay'ın "Yarabbim" şarkısının nakaratındaki,

*Mevsim bahar olunca,
Aşk gönüle dolunca,
Sevenler kavuşunca,
Yaşamak ne güzel.*

...diye söylediği şarkıyı duyan hangi yürek kıpır-kıpır etmez ki...

Bahar ile güzelin, güzel ile sevgilinin birlikte anıldığı ve birbirlerine en çok yakışan şarkılardan birisi de Azeri Bekirof'un Hicaz makamında bestelediği Nazende Sevgili'si gelir desem, itiraz eden çıkmayacaktır sanırım.

*Değdi saçlarıma bahar gülleri
Nazende sevgilim yâdîma düştün
Sevenin bahtına bir güzel düşer
Sen de tek sevgilim aklıma düştün
Nazende sevgilim yâdîma düştün
Gözlerim yoldadır, kulağım seste
Ben seni unutmam en son nefeste
Ey ceylan bakışım, ey boyu beste
Gurbette sevgilim aklıma düştün
Nazende sevgilim yâdîma düştün
Sensiz dağ yoluna çıktım bu seher
Öksüz kumru gibi güller lâleler
"Sen niye yalnızsın?" sordular eller
Gurbette sevgilim aklıma düştün
Nazende sevgilim yâdîma düştün.*

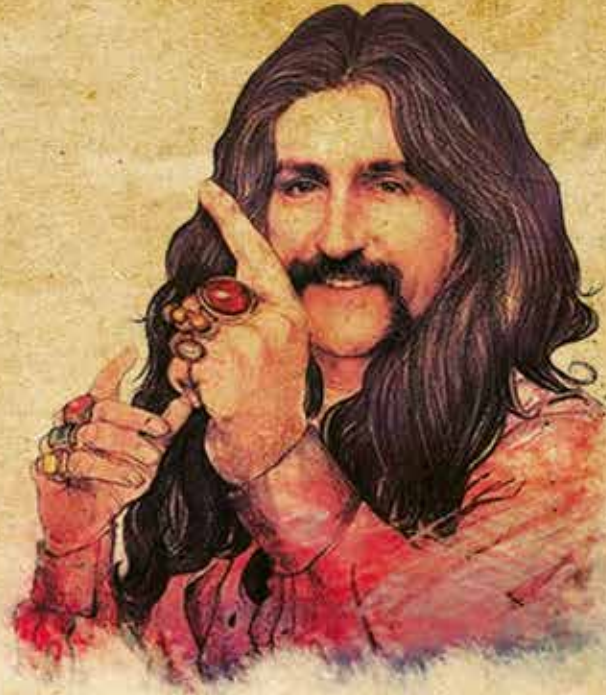
Türk Dünyası'nda ve içinde bulunduğumuz coğrafyada baharın resmî başlangıcı 21 Mart, baharın gelişinin resmen kutlandığı gün. Bu aynı zamanda üçüncü cemrenin toprağa düşmesinden iki hafta sonraki gün; yani, yılın sekseninci günü, adı üstünde, "Nevroz", "Yeni Gün." Bir Azerbaycan şarkısında dile gelmiş, ilkbaharda özlemlerle beklenen sevdalar.

*Seve seve geldim bu elleri,
Tele tele düzdüm men gülleri,
Baha baha yollara aktarıram seni men!
Şirin sözlüm gelmedin!
İki gözüm gelmedin!
Ey benim sevdiğim,
Harda kaldın gelmedin!
Gelmedin...
İlkbahar geldi!
Turnalar geldi!
Bir tek sen gelip çıkmadın,
Harda kalmışsan!*

Alaturka esintili şarkılarda da baharın ön plana çıktığı birbirinden güzel, eşsiz eserler mevcut.

Özdemir Erdoğan, bir albümüne de adını veren Bahar Şarkısı'nın nakaratında, sevdiğini bahar dizeleriyle karşılıyor.

*Baharda kuşlar gibi,
Geldin kondun dalıma.
Susamıştım sevgiye,
Çiçekler sundum sana.
Seversin diye...*

Her satırında bahar esintilerini hissedebildiğimiz eseri, Özdemir Erdoğan'ın kendisiyle birlikte, Zara, Kutsi ve Sezen Aksu gibi sanatçıların yorumlarıyla da dinlemiştik.

Peki ya Candan Erçetin'in Bahar şarkısına ne demeli...

*Bahar geldiğinde mi ben böyle olurum?
Yoksa böyle olduğumda mı gelir bahar?*

Bahar şarkıları içinde Sezen Aksu'nun İkinci Bahar'ının da ayrı bir yeri olmalı değil mi?

*İkinci bahar yaşıyor ömrüm,
Gel benim yârim oluver şimdi,
Seni gül gibi öpe koklaya,
Gözümden, dilimden, sakınır saklar,
Bugün ki aklımla severim şimdi.*

Yine Sezen Aksu Kutlama adlı şarkısında, muazzam bir bahar fotoğrafı tasvir edip, önümüze seriyor.

*Memleketime çoktan bahar gelmiştir,
Başakları şimdiden göğe ermiştir,
Dağlarını gelincik basmıştır,
Yer, gök ve yürek çiçek açmıştır,
Kirazlar olmadan tez vakitte,
Asmanın sürgün veren dallarında,
Nergisin, zerenin taç yapraklarında,
Seninle baharı kutlamaya geliyorum.*

Her şeyin sahtesi olur da, baharın olmaz mı?

Aşkın Nur Yengi, Yalancı Bahar şarkısında beklentilerini hatırlatıp, özlemine, hasretine gidip dönmeyenleri yalancı bahar ile özdeşleştiriyor.

*Sen yalancı baharsın
Artık senin olmam diyor,
Söyle kaç bahar oldu?
Penceremde gül soldu
Belki de zaman doldu
Sevdiğim dönmüyor.*

Soner Arıca'nın sesinden dinlediğimiz bir başka güzel eserde, bakalım ne diyor sanatçı,

*Bilmezdin gizliden seni sevdiğimi,
Gözlerim gözlerinden korkardı
Hatırlıyorum adın Bahar'dı...*

Türk hafif müziğinde bahar temalı şarkılara bir göz atacak olursak, Barış Manço'nun Gülpembe'sindeki şu sözler konunun özeti gibi:

*Sen gülünce güller açar, Gülpembe,
Bülbüller seni söyler, biz dinlerdik, Gülpembe,*

*Sen gelince bahar gelir, Gülpembe,
Dereler seni çağlar, sevinirdik, Gülpembe,
Güz yağmurlarıyla bir gün göçtün gittin
İnanamadık, Gülpembe...*

Ali Rıza Binboğa'nın Baharım Sensin adıyla da bilinen şarkısı, 1978 yılında Eurovision Şarkı Yarışması Türkiye elemelerine katılmış, elenmişti. Binboğa'nın popülaritesi, şarkının dillere düşmesine sebep.

"Baharım sensin, ocağım tütsün, güllerim bitsin" dizeleri, o dönem çok söylenmişti.

Müzik dünyasında 1970'li yılların "Romantik Prensi" olarak görülen İlhan İrem'in Bahara Özlem adlı eserinde ise söz yok. İrem, eserinde bahara duyulan özlemi sadece müzikle anlatmak istemiş.

Grup "Gündoğarken" işi bahar tarifi de şöyle:

*Şenlendi bahçelerim
Hüznüme virgül koydum
Bir başkayım bu akşam
Şimdi ben bahar oldum...*

Sadece sözleri değil, fıkır fıkır hareketli müziğiyle de baharın yansıması değil mi?

Alaturka esintili şarkılarda da durum farklı değil.

Coşkun Sabah, sevdiğine:

*"Baharı bekleyen kumrular gibi,
Sen de beni bekle sakın unutma" diye
seslenirken,*

Alpay, Sendin Sevgilim'de sevgilisini:

"Bahçemde açan bahar." diye karşılıyor; sanatçı bir başka plağında yer alan Bora Ayanoğlu bestesi Toprak'ta ise baharın farklı bir yanına vurgu yapıyor:

"Kalbin senin, baharda yeşil yeşil parıldar".

Gönül Yazar'ın seslendirdiği Nisan Yağmuru adlı eserde ise, besbelli kırkikinci yağmurlarıyla yaşanan kısa ve hüzünlü bir aşktan geriye kalan hazin hatıralar canlandırılıyor.

*Nisan yağmuru kadar, kısa sürer hayatımız
Durmaz hiç saadet arar, bir sevgiye canı
adar.*

Listelediğimiz şarkılar dışında Türk müziğinde onlarca belki de yüzlerce daha bahar şarkıları var, ancak takdir edersiniz ki hepsinden bir kesiti buraya almak mümkün değil. Bunlar benim daha çok dinlediklerim ve aklıma ilk gelenler.

Herkesin sevdiği bahar şarkıları farklı olsa da bu mevsimde dinlediğimiz şarkılar bahar temalıdır eminim.

Son söz olarak, şairin de dediği gibi;

"-Sırta kadem basmış ulu yürekli erenlerin yurdunda mevsim her dem bahardır."

Yarınlarımız ulu yürekli erenlerin yurdunda olduğu gibi, her mevsim bahar olsun, yüreğimiz taze baharlar gibi hep umutla dolsun, dilimizden bahar şarkıları, gönlümüzden her dem muhabbet eksik olmasın. Hayatımıza sevgi ve kardeşlik hâkim olsun diyelim.

BAHARLA BİRLİKTE GELEN YABANİ OTLAR VE YENEBİLİR BİTKİLER: “GONGOROŞ” VE ARKADAŞLARI

Mehmet AYDIN- *Mühendis*

Bahar geldi. Kuşlar sabahı, büyük bir koro halinde coşkulu bir şarkıya dönüştürüyor. Eskiden Karadeniz’de getirdiği tüm işlerle birlikte bahar, yenilebilir yabancı yeşillikleri toplamak için bir nimetti. İnsan gücüne dayalı işler artık stres doğurmasa da ilkbahar, yerel bitkilerinden yenilebilir yaprakları ve sürgünleri tatmak için harika bir zaman. Bölgemizde arazi bitkileri ve yaprak tomurcukları ilk olarak Nisan ayında güneşli deniz seviyesinde filizlenir, sonra ormanın gölgeliklerinde, daha sonra ise yüksek rakımlarda ortaya çıkar. Elbette bu durum sadece bölgemiz için değil tüm dünyada geçerli bir döngüdür. Baharla birlikte bitkilerin yeşermesi, hem köylünün hem de mutfak ustalarının heyecanla beklediği bir dönemdir. Bu otlar salatalarda, geleneksel bahar böreklerinde, kavrulmuş sebze yemeklerinde olduğu gibi birçok tencere yemeğinde de kullanılır. Bu yabancı yeşilliklerin birçoğu faydalıdır ve hatta bazıları süper gıdalar olarak da kabul edilir. Tüm vitaminler ve besin maddelerine

ek olarak, bazılarının tıbbi faydaları da bulunmaktadır. Tabii bunu işin ehli kullanmalıdır. Bu otlar o kadar hayatımızın içindedir ki bazıları için türküler bile söylenmiştir.

Köyden kente göçün artmasıyla şehirleşme de dayanılmaz boyutlara ulaşmıştır. Geçmişte köylerde yaşayan inanlar artık baharın güzelliklerini göremez olmuş, bildiği bahar otlarını da yavaş yavaş unutmaya başlamıştır. Ne yazık ki yakın gelecekte otları tanıyan, onlardan yararlanan kişi sayısı çok azalacaktır.

İlimizde ot isimleri ilçeden ilçeye değişmekle birlikte, kullanım alanları çok farklı değildir. Bu otlardan biri de Gongoroş otudur. Yaylada kaldığımız zamanlarda büyüklerimiz bu otu sofradan eksik etmezlerdi. Sarı bir çiçeği olan bu otun yaprak ve saplarından turşu yapılır, yapılan turşu da yaz boyu yenirdi. Ayrıca bu ot kavrulmuş üzerine yumurta kırılıp da yenirdi. Gongoroş otunun dışında yöremizde yetişen diğer otlardan bazıları da şunlardır:

Tomarak (Galdirik veya Kaldirik): İşlenmeyen bahçelerde kendiliğinden yetişir, sapsarlarından kızartma, turşusu, dolması yapılır.

Lapaza (Labada, Evelek): Taze lapaza yapraklarından sarma yapılmaktadır. Ayrıca, ısırğan otunun yakmasını, yanan bölgeye sürülen lapaza otu geçirir.

Yayla Lahanası: Yaylalarda su kenarlarında yetişir. Karalahana olmadığı zaman lahana gibi her türlü yemeği yapılabilir.

Zagoda: Mayıs ayında çayırılık alanlarda çıkan yaban soğanı da denen bu bitki kavru olarak tüketildiği gibi patates püresi ve bulgur pilavında da kullanılır.

Isırğan: Hemen her tarla kenarlarında, yol kenarlarında yetişen ısırğan otu çorbalarda, hamur işlerinde, salatalarda kullanıldığı gibi çay olarak da soframıza gelir.

Yayla Çayı: Trabzon yaylalarından toplanılan, yöre halkı tarafından şifa niyetine tüketilen kışın vazgeçilmez bir çayıdır.

Zimilak (Diken doruğu): Baharın gelmesiyle kendini gösterir. Çiğ veya tereyağında kavru olarak yenir.

Lahnitsa: Yaz aylarında pembe silindirik şeklinde çiçekler açan, yapraklarından ezme ve sarma da yapılabilen bir yayla çiçeğidir.

Ekşi Otu (Kuzukulağı): Ekşi tadı olan, bahar aylarında tarla kenarlarında, ağaç diplerinde ve çayırılarda kendiliğinden yetişen bu ot, çiçek açmadan toplanır. Yemeklerde

ve salatalarda kullanılmasının yanında çiğ olarak da yenir.

Papatya: “Seviyor, sevmiyor” oyunuyla bütünleşen, masumluğun sembolü, umudun başlangıcı olan papatya fındıklıklarda, yaylalarda, yol kenarlarında, ormanlarda yetişir. Yöremizde çay olarak kullanımı yaygındır.

Komar (Orman gülü): Rutubetli yerlerde, ormanlık alanlarda yetişir. Arıcılar için çok önemli bir bitkidir. Yöremizde “Deli Bal” olarak bilinen balın ana kaynağı bu bitkidir.

Yarpuz (Su nanesi): Yaprakları hafif tüylü olan ve naneye benzeyen bu ot salatalarda ve yemeklerin yanında yeşillik olarak yenir. Ayrıca bazı ilçelerimizde çorbası da yapılmaktadır.

Koşa Elması (Domuz lahanası): Kök yumrusu patatese benzer. Yaprakları kavru olarak yenir.

Zuşi (Deve dikenli): Yaprakları tüy gibi, iri dikenli ve çiçekleri mordur. Genellikle çayı yapılır.

Mamula: Kuşburnuna benzeyen kırmızı meyveleri olan dikenli bitkidir. Meyveleri çiğ yenebildiği gibi reçeli de yapılır. Mamula meyvesi sonbahar, kış mevsiminde çıkar.

Dirfilica (Aslan pençesi): Genellikle kurutulur ve çay olarak tüketilir.

KARADENİZ'DE TARLA BELLEME

Mustafa AYDIN- Yazar- Fotoğraf Sanatçısı

Türk Dil Kurumu, bel sözcüğünü "Bel- le kaldırılan büyük toprak parçası, kesek." şeklinde tanımlamaktadır.

Bel: Toprağı aktarmaya veya işlemeye yarayan, uzun saplı, ayakla basılacak yeri yontularak şekil verilmiş, ucu sivri kürek veya çatal biçiminde işlenmiş demirden bir tarım aracıdır. Bel dediğimiz ilkel sayılabilecek tarım aleti, ismini insanın belinden (sırtından, arkasından) almaktadır. Zaten bel, omurga ve pelvisin bütünleşik haline benzer bir yapıdadır. Belin İki el ile tutulan, kısa ve yere paralel üst kısmının adı ise doğan'dır. Belin toprağa saplanarak kesilip atılan toprak parçasına ise vol veya volar adı verilir. Belleme yöntemi, fakir topraklarda toprağı zenginleştirmek, toprağı havalandırmak için yapılır. İşte bundan dolayıdır ki her bellenen toprağın kompost ya da yanmış gübre ile (bazen de kum ile) karıştırılması şarttır. Bu gübre genellikle Karadeniz'de hayvanların dışkılarından oluşan, adına ahbun ya da kemre denilen hayvansal (dışkı) atıktır. Toprak, yaklaşık 30 cm kadar derinden

bellenerek havalandırılır. Belleme işlemi yapılırken yabancı maddeler, yabancı otlar ortamdan uzaklaştırılır. Kısaca hem toprak havalandırılır hem de tarla temizlenir. İki tip tarla belleme şekli vardır. Biri sert topraklı arazilerde uygulanan çekip atma, diğeri ise kumlu arazilerde uygulanan doğrudan atma yöntemidir. Çekip atma yönteminde, toprağı saplanan bel önce çekilip volun etrafındaki sert toprak parçasından ayrılması sağlanır. Hemen akabinde ise ayakla belin arka kısmına destek olunarak vol atılır. Kumlu toprağın olduğu arazilerde ise doğrudan vol atma yöntemi uygulanır. Beli toprağı sapladıktan sonra direkt olarak bel ayak tabanı ile itilip vol atılır. Bu da beden gücüne yani bel kuvvetine dayanan, kol ve ayak becerisi isteyen bir eylemdir. Yıllardır Karadeniz kadınları için bu sıradan bir iş haline gelmiştir. Beş altı kadının yan yana aynı anda beli saplayarak senkronize bir şekilde vol atması Karadeniz'de yaygındır.

Aklıma geldikçe güldüğüm bir anımı buraya sıkıştırıyım:

Mustafa AYDIN
Fotoğraf

Bir pazar günü Düzköy yolu üzerinde tarla belleyen kadınları görünce, hem fotoğraf çekelim hem de belleme konusunda biraz sohbet edelim diye mola vermiştik. Elimizdeki fotoğraf makinelerini gören kadınlardan biri, beli bırakarak arkadaşımızın elinden fotoğraf makinesini alıp beli onun eline tutuşturdu. Öyle fotoğraf çekmek kolay, gel biraz da sen belle görelim demişti. Fotoğraf makinesini elinde evirip çevirerek bir iki soru sorduktan sonra arkadaşımız belin başına, o da fotoğraflarını çekmek için karşısına geçti. Bir iki denemeden sonra ise yarı hiddetli yarı gülümseyerek: “Gı habu resim çekmek bellemekten daha zor ha, Allah size kolaylık versun, çok zor bi iş yapaysunuz. Verun hau belumi alun makinanuzi, bağa göre değil bu iş.” deyip bizi kahkahalara boğmuştu.

Üretime Mart/Nisan aylarında tarla belleme ve tohum ekmeye sürecitan başlayan kadınlar, belli aralıklarla yaptıkları seyreklenme ve ayıklama işlemlerinin ardından eylül ayında hasat ile sonlandırırılar. Her alanda kendini gösteren, çalışma azimleriyle örnek olan Karadeniz kadınları tarlada, ormanda, hayvanlarının peşinde yaylada, mezrada yoğun çalışma tempolarını hiç düşürmeden çalışmaya devam ederler. Dik ve

sarp arazilere sahip Doğu Karadeniz’de zorlu koşullara rağmen bıkmadan ve yılmadan çalışan emektar çiftçi kadınlar ve erkekler adeta toprağı ilmek ilmek işlemektedir. Oldukça yorucu olan bu çalışmaları bazı yörelerde imece usulü yapıyor ve bu zorlu şartları aşmaya çalışıyorlar. Artık bazı yörelerde arazinin el verdiği oranda patpat motor tabir ettiğimiz araçları, uygun traktörleri kullanmaya başladılar. Yine de Karadeniz’de tarımın simgesi, belleme ve imecedir. Bunun en iyi örneklerinden biri Çayırbağı Doğan Kaya mevkiidir. Fotoğraf çekmek için sık sık gittiğimiz bu yörede insanlarla arkadaş olduk. Çok güzel anılar biriktirdik. Beli omzunda, sepeti sırtında kadınlarla tarlaya giderken veya tarla dönüşü keyifli sohbetler yaptık. Ders niteliğinde çok güzel hikâyeler dinledik. O hikâyelerden bir tanesini de burada sizlerle paylaşmak istiyorum. Yer Çayırbağı Doğan Kaya mevki. “Önemli olan yaşamak değildir, başarmak hiç değildir. Önemli olan insan kalmayı bilmektir.” demiş George Orwell. İki elti gündüzleri yiyip içerken, sohbet ederken aynı evde yaşıyor, aynı tarlada çalışıyor, aynı ormandan odun taşıyor, aynı çayırdaki inek bekliyorlardı. Beraberce, Karadeniz’in değişmez tarım ürünleri olan mısır, lahana,

fasulye ekip, biçiyorlar. Biz kardeş gibi yaşıyor, çalışıyor ve eğleniyoruz derken gözlelerinden o samimiyet ve heyecanı fazlasıyla okuyorsunuz. İki yıldır her mevsim birçok fotoğraflarını çektiğimiz halde, bir kez bile gülümsemedikleri bir ana şahit olmadım. Ara sıra büyük gelin gülererek, “Kaynanam duysa böyle fotoğraf çektiğimizi ‘e gız siz napaysınız, deli misunuz?’ der ha.” diye bir iki tatlı serzenişleri hariç, hayatlarından hiç şikâyet ettiklerini görmedim. Gülümseyerek “Kızlar zaten kötü gelin yoktur, Allah kaynananın hayırlısını versin.” dediğimde, yüzlerindeki o tatlı ve hoş ifade, biz böyle desek de yine Allah başımızdan eksik etmesin der gibi sesleniyordu. O pazar arkadaşlarla yine nereye gidelim derken sonuç baştan zaten belliydi. Dört mevsim fotoğraf çekebileceğimiz Çayırbağı ilk sıradaydı. Hatta aramızda ne yapalım diye sohbet ederken “Çayırbağı’m geldi” dediğim çok olmuştur. Oradaki doğa yapısından çok, bizi oraya bağlayan bu candan, samimi, dost canlısı, her biri ayrı bir kültür ve medeniyet abidesi olan analar, bacılar, nineler, bu şehrin, bu ülkenin yapıtaşı kadınlar olmuştur.

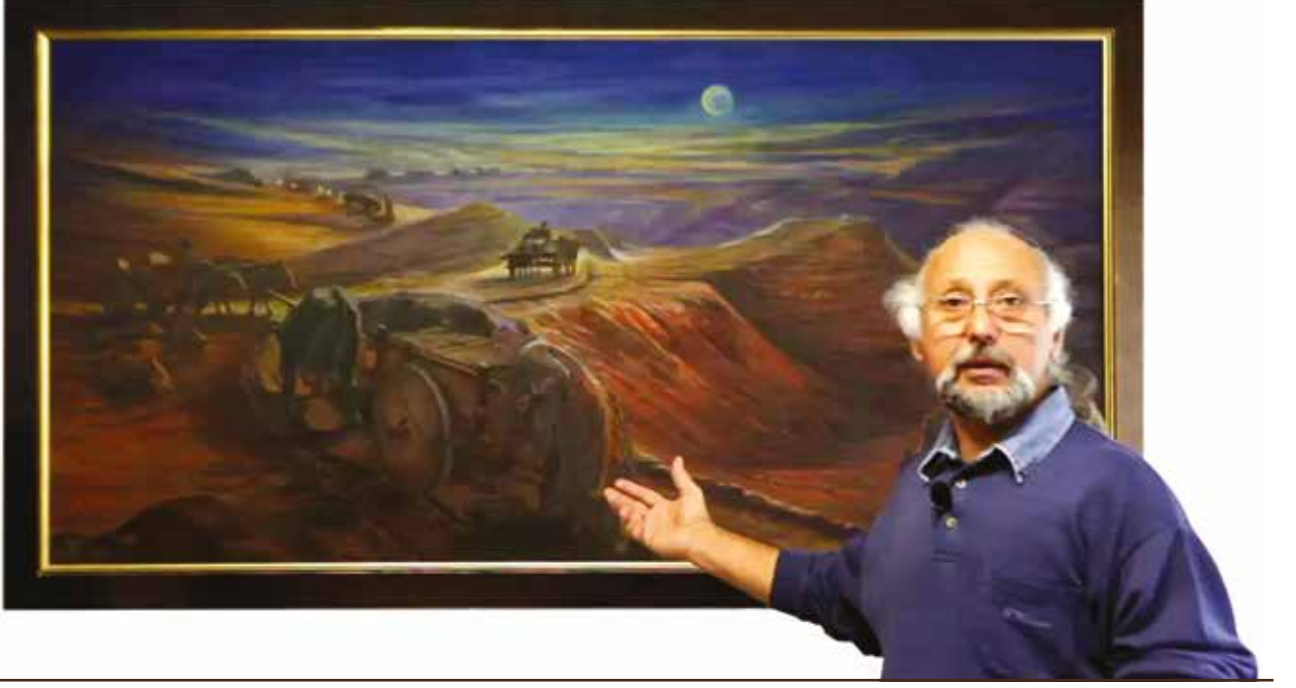
Çayırbağı, Trabzon Akçaabat ilçesinin güneybatısında kalan Düzköy’e bağlı Doğanlıya tırmanış kayalığını da kapsayan geniş bir tarım arazisidir. Karadeniz’de klasik yöntemlerle tarım ve hayvancılık yapan, çalışkan, neşeli ve misafirperver kadınları ile tipik bir Karadeniz köyüdür burası. Artık resmi olarak köy adı da kalmadı ya, o da ayrı bir kayıp. Onlarla fotoğraf, doğa ve hayata dair sohbet ederken zamanın hızla akan bir nehir gibi nasıl geçtiğini anlamıyorsunuz bile. Ge-

çen yıl yolda onları her zamanki gibi yöresel kıyafetleri ile tarlaya giderken gördüğümüzde büyük gelin fotoğraf çekirtmeye imtina etmişti. O yörenin kadınından pek görmediğimiz bir tepki idi bu. Yanımdaki fotoğrafçı bayan arkadaşımız da aynı tepkiyi alınca “Hayrola herif müsaade etmez mi yoksa?” dedim gülererek. Bize bakıp biraz da kaşlarını çatarak “Ne herifi, burnum biraz kötü çıkay fotoğraflarda, ondan istemiyirim.” demez mi? Yüzüne bakarak, “Böyle bir buruna sahip olmak için insanlar para verip estetik yapıyor, yüzünle uyumlu ne güzel burnun var.” dedim. O da “Gandırmaysın di mi Mustafa Hocam?” dedi. “Olur mu öyle şey? Gerçekten yüzünle çok uyumlu bir burnun var.” dedim. Gerçekten de öyleydi. Moralle sepetli halde ve tarlada lahanaya keserken epey fotoğraflarını çekip vedalaşarak ayrılmıştık. Tabii çoğu zaman olduğu gibi lahanaların en taze ve canlı olanlarından seçip, hepimize ayrı ayrı kocaman demetler yapıp vererek uğurlamışlardı bizi Dilek ve Ayşegül kardeşler. Onlar bizim gözümüzde elti değil kardeş gibiydiler.

a. ayar / 03

Ressam Prof. Dr. Aydın Ayan ile **TRABZON VE BAHAR ÜZERİNE...**

Röportaj: Gonca ARSLAN

Öncelikle kendinizden bahseder misiniz?

Trabzon'un Çaykara ilçesinde doğmuşum. İlkokulu doğduğum Şahinkaya 2 ilkokulunda, ortaokul ve liseyi Hatay'ın Kırıkhan ilçesinde tamamladım. Yükseköğrenimi İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Resim Bölümünde yaptım. Akademideki resim atölyesi hocalarımdan ilki Prof. Bedri Rahmi Eyüboğlu idi. Hastalık döneminde Kalamış'ta evinde kalıyor ve çalışmalarına yardımcı oluyordum. Eylül 1975'de ölümü sonrasında Prof. Neşet Günal atölyesinden mezun oldum. İlk ödülümü lise son sınıfta Türkiye liseler arası şiir yarışmasında ikinci olarak 1971 yılında sanat yaşamıma başlamış oldum. Resim alanındaki ilk ödülüm akademi üçüncü sınıfta almış olduğum Şeref Akdik ödülüdür. İlk kişisel resim sergimi akademi son sınıftayken 1977'de İstanbul'da açtım. 1979'da İDGSA. Yüksek Resim Bölümünde Asistan, 1990'da Mimar Sinan

Üniversitesinde Doçent, 1998'de aynı kurumda Profesör oldum. Kurumumda iki kez Bölüm Başkanı seçildim, İki kez Rektör Yardımcılığına atandım. Bir dönem MSGSÜ. İstanbul Resim ve Heykel Müzesi Müdürlüğü yaptım. Sanat yaşamım boyunca Türkiye'de ve dünyanın değişik ülkelerinde 40'ı aşkın kişisel sergi açtım. Toplam 19 ödül aldım. Sanatsal çalışmalarımı İstanbul ve Şile'deki atölyelerimde sürdürmekteyim.

Bahar size neyi hatırlatır?

Sorunuzun yanıtı durduğunuz ve baktığınız yere göre değişir. İlkbahar farklı çağrışımlar yapar sonbahar farklı... İlkbahar, doğanın ve canlıların uzun bir uykuya yattığı kış mevsimi sonrasında yeniden doğuş ve gençleşmedir bana göre. Anılarımdaki ilkbaharlar karların erimesi, mısır köklerinin sökülüp yığınlar oluşturulması ve külhanlar yakılarak çocukların üzerlerinden atlanmasını anımsatır. İlkbahar

bana Karadeniz bölgesinin unutulmaz, bir o kadar da insani olan bir geleneğini, erkek kadın ayrımı yapılmadan el birliği ile tarlaların belenmesi, fındık çubuklarından yapıma sepetlerle toprağın tarlanın dibinden baş tarafına taşınması, sonra da kemençe ya da kaval eşliğinde horon oynanmasını da kapsayan “ırgatlıkları, diğer bir deyişle İmeceleri” anımsatır. İlkbahar bana yaz mevsimi ile buluşmayı, köyden mezraya, mezradan yaylaya bazen hayvanlarla, bazen silme yükü doldurulmuş kamyonların karesoru üzerinden doğayı seyretmeyi, çoğu zaman da gün ışımadan yaya olarak yola çıkılıp gün kararanda varılan yaylaların tezek kokularını anımsatır. İlkbahar bana yayla yolunda eriyen karları, eriyen karların altından başlarını çıkarıp bizlere merhaba diyen kardelen çiçeklerini ve yumrularından komşu kızlarına ve kız kardeşlerimize gerdanlık yaptığımız, bir resmime konu olmuş “Çocukluk Unutulmaz Bir Düştür” dedirten o unutulmaz yılları anımsatır.

Kendi öz baharınızdan söz eder misiniz?

Yaşam karşıtlıkların beslediği, acı ve tatlı anıların ve yaşanmışlıkların harman olduğu bir olgudur. Bu nedenle insanların tek bir baharlarının olmadığı düşüncesindeyim. Bazen sizi mutlu eden bir olay yaşarsınız baharı

kucaklarsınız, bazen yoğun bir acı ve “artık ben iflah etmem” dediğiniz can alıcı bir karamsarlık sonrasında öylesine bir olayla karşılaşır, öylesine mutlu olursunuz ki bahar sizi kucaklar! Bahar, mutluluk, yenilenme, sıkıntı ve sorunlardan kurtulma yani yeniden doğmuş gibi olmak ise bir tek baharla değil, yaşam boyu süren farklı baharlarla buluşulmuş olur. Bu herkes gibi benim için de böyledir. Bu bakış açısıyla ben de, değişik durumlar karşısında biri birine benzemeyen çok farklı baharlar yaşamışımıdır dersem sanırım yanlış söylemiş olmam. Dört mevsimi kendi özellikleri ile gözlemlemek ve yaşamak özel bir varsıllaşma(zenginleşme) ya da bahardır benim için. Sevdiğim bir dostla, imge dozu yüksek bir şiirle karşılaşmak, iyi bir öykü ya da roman okumak, gitmiş olduğum bir müzede “ustalık bu” dedirten bir resimle karşılaşmak, yaşanmışlıklarla dolu iyi bir film izlemek, sayrı olduğunu bildiğim bir tanıdığımın iyilik haberlerini almak, insan zekasının/yıkıcılığının doğaya, hayvana ve insana karşı ürettiği ve kullandığı silah ve savaş benzeri her türlü kötülüğün son bulacağını umut etmek bahardır benim için. Yapmakta olduğum eğitim işinde başarılı öğrenciler yetiştirmek, ortaokul son sınıftan bu yana kesintisiz okuyup yazmakta olduğum

şiiirlerime doyurucu bir yenisini eklemek, istediğim düzeye ulaştırmak için üzerlerinde çalışmakta olduğum resimlerimin olgunlaşım aşamasına gelmiş olmaları bahardır, öz bahardır benim için. Anıları, tükenmez sevgileri, vericilikleri ile yüreğimde ve beynimde çok özel yerleri olan “o güzel atlara binip çekip gitmiş iyi insanları”; babaannemi, büyük babamı, babamı, annemi ve eşimi düşünmek hem hüznü sonbahar, hem de mutluluk verici ilkbahardır yani öz bahardır benim için. Kafa dengi bir arkadaş ya da arkadaşlarla dünyanın gitmediğim yerlerini gidip görmek, geceleri iyi bir uyku uyuyup gündüzleri gönlümce çalışabilmek öz bahardır benim için.

Hayatınızın baharında Trabzon’un baharında yaşamak nasıl bir duygu?

Yukarıda konusuna değindiğim resmimde olduğu gibi; “... Unutulmaz Bir Düş ...” gibi.

Bir sanatçı gözüyle doğayı tarif eder misiniz?

Doğa yaşamın kaynağıdır. Doğa sanatçıları için, a) Doğa/yaşam, b) Dönüştürülmüş doğa yani sanat nesnesi, c) Sanatçı bireyin kendisi yani sanatın üreticisi olarak sıralanan üç olmazsa olmazdır. 2014 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar

Üniversitesi yayınlarından basılan Aydın Ayan, “Batı Anlayışına Dönük Türk Resim Sanatında Görünü (Manzara)” konulu kitabımın “Giriş ve Tanım” kısmından alıntıyla yanıtlayayım sorunuz.

“Görünüşlerin dünyası” olarak anladığımız doğa, kültür ve sanat gibi insani yaratıcılığın dışında kendiliğinden var olan bütünsel dünyayı imler. Bununla birlikte, yaşamsal öneme sahip olup da doğadan tümüyle bağımsız olan hiçbir şey yoktur. Bu durum sanat ve sanatsal üretimler için de geçerlidir. Bir başka söyleyişle sanatın kaynağı ve bir ayağını şöyle ya da böyle dayadığı töz doğadır.

Sanatsal tür olarak adı ister manzara, ister peyzaj, görü ya da görünüş olsun dolaysız olarak göndermede bulunduğu, ilk anımsattığı ve akla getirdiği şey “doğa”dır.

İnsanların ve tüm canlıların tek tek ya da topluluklar halinde içinde yaşadıkları, onlar için yaşamsal öneme sahip, ayrılmaz bir parça olan doğa...

Doğa somuttur... Somut olan gerçektir... Sanat ise insan yaratıcılığının ürünü; kurgusal, tasarımsal, düşsel... Konumuzla bağlantılandırırsak, manzara ister gerçek olsun ister düşsel/tasarımsal/üretiliş amacına bağlı olarak her durumda seyirliktir.

Yani, doğa somut ve gerçektir, plastik sanatların bir türü olan manzara resmi ise yanıl-samaya dayalı ve “seyirlik...”

İnsan yaşamı ile sonbaharı tarifler misiniz?

İnsan yaşamı dört ana dönemden oluşur: Çocukluk, gençlik, orta yaşlılık ve yaşlılık. Doğanın döngüsü de benzerdir, dört mevsimden oluşur: İlkbahar, yaz, sonbahar, kış. Sonbahar insan yaşamının orta yaşlılık dönemine denk düşer; bahardır ama “sona yakın” bahar... İnsan yaşamının her evresinin kendine özgü özellikleri ve güzellikleri vardır. Doğanın döngüsünün de öyle. Bu mevsimler arasında sonbaharın da kendine özgü özellikleri ve güzellikleri içinde barındırır. Bu özellik ve güzelliklerden en ilgi çeken tüm renkliliğine karşın sonbaharın “hüzün” ile örtüştürülmesi olsa gerek.

Çocukluğunuzdaki baharlar ile şimdiki baharlar arasında fark var mıdır? Varsa nedir?

Bellek bazı şeyleri siler, hatta bazı olumsuz deneyimleri zaman içinde tolere ederek olumluya bile dönüştürdüğü olur. Çocukluğunuzdaki baharların, zorlukları, sıkıntıları, yokluk ve yoksullukları, özlemleri, hatta acıları unutulur ya da anıya dönüşür. Kör gözlü sevgili badem gözlü olarak anımsanır. Bu gerçekliği bilen biri olarak burada geçmişini idealize etmeyeceğim. Çünkü biliyorum ki her dönemin kendine özgü olumlu ve olumsuz, iyi ya da kötü diye kodlanan yönleri ve yanları vardır. Çocukluğunuzdaki baharlar ile şimdiki baharlar arasındaki farklardan en önemlileri bana göre şunlardır: Yeşil doğanın, coşkun akan derelerin, doğa-hayvan-insan birlikteliğinin inanılmaz bir hız ve geri dönülmez bir yıkım ve yok oluş tehlikesi ile karşı karşıya getirilmiş olması. Çocukluğunuzun doğa ile uyumlu mimari yapılarının, alçakgönüllü evlerinin, kentlerinin ve kasabalarının yerine bugün hiçbir estetik özellik taşımayan, çevre ve doğa ile uyumsuz malzemelerden yapılmış çok katlı beton binaların oluşturduğu kirliliğin önü alınmaz bir boyuta tırmandırılmış olması. Geçmişte avuç içi kadar toprak ve üç beş hayvan ile; gaz, tuz, şeker, giyim kuşam, eğitim gereçleri dışındaki tüm diğer gereksi-

nimlerini kıt kanaat da olsa karşılayabilecek durumda olan insanların köyden kente, ana vatandan yurt dışına göç etmeleri sonrasında en yakın akraba ve komşularıyla bile görüşemeyecek hale gelmeleri, biri birlerine yabancılaşmaları değişen dünyanın dayattığı, dizginlenemeyen artı değer ya da rant tutkusunun yarattığı sorunlar olarak görünüyor. Yapılacak bir karşılaştırmada, özellikle Doğu Karadeniz bölgesinde hemen her alanda eğitim düzeyinin geçmişe göre hem nicel hem de nitel olarak olumlu yönde değişim geçirmesi ise; diğer olumsuzlukların yanında sevindirici bir durum olarak belirginleşiyor.

Benim çocukluğumun baharları, yazları, kışları ocakların tüttüğü, kapıların açık olduğu, sevdiğim büyüklerimin hayatta olduğu, yaşam savaşımının gündüzden geceye taşırıldığı, sevgi dolu mevsimlerdi. Şimdi ocaklar tütüyor, kapılar kilitli, ottan, di-kenden evlerin kapısına bile ulaşamıyor. Böylesi durumlarda çocukluk yıllarımda söylenen bir maniye anımsıyorum yerli yer-siz: “Karşı dağın başında Urumun yapıları / Ne anam var ne babam / Ne kardeş ne ak-rabam/ Kitledum kapıları.”

Trabzon’umuz hem tarihi hem sanatçıları hem de doğası itibarı ile Türkiye’imizin önemli şehirlerinden biridir. İstanbul da gözbebeği şehrimiz. Büyük bir metropolde yaşamakla Trabzon’da yaşamak arasında sizce ne gibi farklar var?

Trabzon’da yaşamak ile İstanbul’da yaşamak arasında kişiden kişiye, meslekten mesleğe değişen pek çok fark vardır. Trabzon tarihin kadim kentlerinden biridir, İstanbul da öyle. Trabzon’umuzun tarihi ne yazık ki köy-lerden kentlere akanlarla plansız programsız iş gören belediye yönetimlerinde pusulasız büyütülmüş; tarih kentle birlikte tanjant köp-rünün altında kalmıştır! Bu durum, fay hatlarının kavşağında bulunan İstanbul için daha da büyük bir sorun oluşturmaktadır. Napol-yon Bonapart’ın “dünya tek bir ülke olsaydı başkenti İstanbul olurdu” dediği rivayet edilen bu kent, gece ve gündüz, her an deprem karabasanının gölgesinde yaşıyor. Miadını doldurmuş, yıkılmaya yazgılı yapılarla dolu.

Oysa ne kadar yıkmaya ve bozmaya uğraştıysak da güzellikleri, tarihi varlıkları(zenginlik) ve sanatsal etkinlikleri ile bir dünya kenti olarak hala parmak ısırtmaktadır. Trabzon, Çaykara benim doğduğum, ilk gençlik yıllarıma dek yaşadığım yerlerdir; gönül bağı ile bağlı olduğum ata ocağı. Trabzon ülkemizin en fazla sayıda ressam, şair ve yazarının doğduğu, sanatsal üretimde bulunduğu birkaç kentinden biridir. Gözünü budaktan ayırmayan, özgüvenli, deli dolu, karizmatik iş insanı ve sanatçı erkeklerin, dünyanın en çalışkan, en becerikli kadınlarının bulunduğu kent. Gelin görün ki uzun tarihi geçmişine, çalışkan, zeki ve becerikli insanlarına karşın tüm becerileri Trabzon dışında yaşama geçiriliyor; gönülleri sılada akılları parada. Yüzlerce ressamı var, bazıları İstanbul ve Ankara'da özel ve donanımlı müzeler kurmuşlar ama Trabzon'umuz müzesiz. Benim doğduğum Çaykara'nın Şahinkaya köyünde çocukluğumda iki ilkokul üç cami vardı. Şimdi hiç okul yok, köyde yaşayan sayısı azaldı ama on üç (rakamla da 13) camii var... Trabzon'da sanat, Trabzon'da müze... Ressam, heykeltıraş, seramikçi, şair, ya-

zar "ben varım ve üretiyorum; sanatımla ilgilenenler var" diyebileceği kentte yaşar. Trabzon'un derelerinde çimdik ama boğulacak büyük denizlerde boğulalım demek ve başka diyarlara göçmek zorunda kaldık. Benim boğulmak istediğim deniz büyük olmalı, geriye dönüp baktığımda kat ettiğim mesafeyi, boğulduğum derinliğin kayda değer olduğunu görmeli, bilmeliyim diyenler bu koşullarda yaşamın kendilerine sunmuş olduğu yerleri gönüllü ya da zorunlu olarak seçmek zorunda kalmışlardır.

Trabzonlu olmak sizce ne ifade ediyor?

Trabzonlu olmak hemen her Trabzonlu için övünç kaynağıdır. Benim için de böyledir. Ata ocağım olması bir yana, zaman zaman burnumun direğini sızlatacak denli özlediğim bir kenttir Trabzon. Bu durum şiirlerimde ve resimlerimde, dahası bazı resimlerimin konu ve isimlerinde farklı biçimlenişlerle kendini gösterir. Son bir tümce ile söylersem; pek çok Trabzonlu gibi ben de yaşamının büyük bir bölümünü Trabzon dışında geçirmiş ve geçirmekte olan gönlü sılada bir gezginim.

★★★★★
KORU OTEL
21
YILLIK
TECRÜBE

Yeşilin Kalbinde Eşsiz Bir Deneyim

KTÜ KORU OTEL' de Sizi Bekliyor...

KTÜ Korum Otel, yemyeşil ormanların içinde, deniz manzaralı odalarıyla sizi bekliyor. Otelimizin pencerelerinden Karadeniz'in maviliklerine dalarken, kuş sesleri eşliğinde huzurlu bir atmosferde dinlenebilirsiniz. Sabahları orman yürüyüşleri yaparak taze havayı içinize çekebilir, akşamları ise deniz manzarası eşliğinde gün batımının tadını çıkarabilirsiniz.

Ücretsiz Açık Otopark

Elektrikli Şarj İstasyonu

Yüksek Hızlı İnternet

Merkezi Isıtma / Soğutma

Aile Odaları

Zengin Açık Büfe Kahvaltı

Restaurant

Doğal Alan / Bahçe

Emanet Kasa

Çay / Kahve Ünitesi

Telefonunuzdan QR kodu okutarak web sitemize ulaşabilirsiniz.

KTÜ Korum Otel T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından verilen **4 Yıldızlı Otel** belgesine sahiptir.

☎ 0462 328 08 15 / 0462 377 35 47

✉ onburo@ktukoruotel.com

📍 Üniversite Mahallesi Milli Egemenlik Caddesi No:13

Karadeniz Teknik Üniversitesi 61080

Ortahisar / TRABZON / TÜRKİYE

📞 0530 235 95 22 f @ ktukoruotel 🌐 www.ktukoruotel.com.tr

BAHARA NAĞME

Mehmet Salih KÖSE

Bahar geldi...

Artık kuduran fırtınalar sussun. Gelsin meltemlerin hoş sesi.

Bahar geldi...

Konuşsun artık dilsiz kayalar. Söylesin en güzel şarkısını kırlar. Deli rüzgârlar gitsin. Çeksin doğadan elini ayağını, renk renk çiçeklerle süslensin yaylalar.

Söyleyin “zifir çiçeğine, komar çiçeğinin moruna, beyazına” durmasın gelsinler.

Bahar geldi. Sevgililer artık “sen hangi senenin baharında yağan yağmursun ki; yüreğime yağdığında kurumuyorsun. Ne güzel bir incisin ki unutmuyorum ve unutmuyorsun” sözümü çekinmeden söylesinler.

Bahar nağmeleri arasında gezmeye çıksın insanlar. Yayla yolunda ineklerin گردanına takılsın çingiraklar, nazar boncuklu, renk renk püsküller. Ayrı ayrı renklere bürünsün koyunlar ve kuzular. Bilinsin hangi renkteki sürü kimin. Bu yolculuk ortak çünkü.

Seyrine çıkalım dağlarda dalgalanan sisin. Yağmur başımıza çiselesin. Beklesin bizi çağıl çağıl akan dereler. Kana kana suyunu içelim “Çoban bağirtan Çeşme'nin” Korkmayın temiz ve berraktır sular. Çeşme başında oturun sabah rüzgârlarıyla kara ekmek arasında köy peyniri yiğün. Bir çoban çayı oba'da içsek, duygusu geçsin içinizden. Onu da yaylaya varınca görün ve yaşayın. Çobanlar cömerttir. Merhaba dersenez, çoban ateşi üzerindeki kara demlikten bir çay sunarlar sizlere.

Kayalarda türküler yankılsın, kemençeler çalsın; dağlar nağme nağme inlesin. Kuşlar dinlesin.

Dili çözülsün sıcak yuvada yavru kuşun. Onlar da türkü atsın daldan dala. Uçmasını öğrensin.

Bahar geldi.

Dertler bitsin. Soğuk günler gitsin. Yine o mani söylensin.

Kemal BULUT
Fotoğraf

Kemal BULUT, Fotoğraf

*“Tarla tarla gezersin
Laleler Dizersin
Türkü türkü çiçekten
Hangisini seversin?”
Burası yayla yolu
Yol verin geçenlere
Ne has Sevdalık sorar
Ya Bakın Çimenlere.
Vurdum Yayla yoluna
Zifın Çiçeği güzel olsun
Ne edecesun malı
Aldığın güzel olsun.*

Tadalım baharın tadını arılarla, kelebekler imrensin. Matem bulutların gitsin, neşe gelsin. Oynasın yeşil çimenler üzerinde çocuklar kuzular. Çoban yine o yol türküsünü nağme nağme döksün yollara, koynundaki kavalıyla. Sürüyü iyi korusun kangal köpekleri. Dikkatli yürüsün. Kurt kuzuyu kapmasın, çoban üzülmesin. Tekeler, keçiler boğazında sallansın kelebekler. Yol verin arabalar, korna çalmayın çobana. Yol sürünün, durun bu güzel manzarayı seyredin. Kuzular meleşsin. “Anne acıktım neredesin?”, “Süt ver” desin. Anne sütü içsin beslensin.

Bahar geldi.

Dinle doğanın sesini, seveceğin bir çiçeğin, denizde bir dalganın, akan suyun sana söyleyecekleri var. Dur ve dinle. Hele bir gör sana sunacağı sürprizleri. Deniz mavisini, doğanın yeşilli yorganın olsun senin. Baharın nağmelerini dinleyen, doğayla dost olan her insan şanslıdır.

Şükür, yaratana ki bize “bahar” diye bir mevsim verdi. Sakın kulak asma, kışın üşüyüp darılıp gitmesine. Güneş’in karı eritmesine.

Bahar sıcaktır. Olgunlaştırır “Sevgi”

Bahar fukara babasıdır. Bir ekersen, bin alırsın. Hiç vazgeçmez bu iyi niyetinden. İlk keşfeden Âşık Veysel olmuştur bunu. Kazma ile kürek ile girmiştir bağrına sevmiştir toprağını.

“Sevgiyi” uzaklarda arama. Baharın içindedir. Tanıktır buna bahçende açan kırmızı, pembe, beyaz güller. Hatta karanfiller, papatyalar, menekşeler ‘Lale’yi sorma. Onlar zengin ve saray işidir. Bir de gelincikler vardır. Bahardan hazırlanır yaza, giymek için kırmızı elbisesini.

Fırtınalı günler gitti. Çık dolaş kırlarda. Tadılmadık zevkler verecektir sana bahar.

Deniz mi severdin? Sakin olur, çok durur baharda. Tutun mavisine alsın götürsün seni sevdiklerine. İstersen bin beyaz yelkenliye; taşısın seni sevdiğin limana. Dertlerini ertele, uzan baharın dizine. Dön bak masmavi gökyüzüne. İyi gelir. Papatyalardan bir taç yap kendine.

Tak başına. “Beyaz atlı prensini” bekle. Bahar, “Kırmızı başlıklı kızdaki kurt” değildir. O masal kış masalı. Bahar masalı “Pamuk Prens ve yedi cücelerdir.” Unutma, baharda gökyüzünü süsler hayaller ve uçurtmalar.

İrkildir bu kadar sessizliğine, güzelliğine. Hiç değilse şöyle söyle bahar.

“Elveda, sen güzel bir düş oldun bende.” Renklerin, havanın, sevgin adamı sarhoş eder. Gündüz çiçeklerin geceleri yıldızlı yolum, bir düş müdür, gözleri kamaştıran. Hep içimde nağme nağme kalacaksın bahar. Kaçsam kaçamam. Çünkü bahar nağmelerini seviyorum.

TÜRK ÇAYI

AMA İLE DE MAYIS ÇAYI

Semanur ORHAN- *Tıbbi Sekreter*

Çay denince önce şöyle bir durup dinlenmeli ve ince belli bir bardağı hayal etmeli insan.

Anavatanının Yukarı Birmanya olduğu söylenir. Uzakdoğu yani. Ta oralardan Karadeniz'in en doğusuna uzanan serüvenini okuyacaksınız bu yazıda.

Efsaneye göre Çin İmparatoru Shen Nung'un hizmetçilerinden biri su kaynatırken kazana bir yaprak veya bir dal düşer ve etrafa güzel bir koku yayılır. Bunun üzerine suyun tadına bakan imparator, bundan çok hoşnut olur ve o gün bu gündür çay içilir yerkürede. Ha bu arada 5 bin yıl kadar da bir zaman geçmiş olur. Avrupa'ya gelişi 17'nci yüzyıla, Türkiye'ye gelişi ise 20'nci yüzyıla dayanır. Her ne kadar 1887 yılında Bursa civarında bir dememe olmuşsa da burada tutunamayan çay, nedense Doğu Karadeniz'i çok sever.

1887 doğumlu Ali Rıza Erten, 1917 yılında Halkalı Ziraat Mektebi müdür vekili iken, Şubat 1924'te Rize'de çay yetiştirilmesi için meclisten onay alır. Ali Rıza Erten Mersinli, çayın daha sonraki kahramanı Ziraat Genel Müdürü Zihni Derin ise Muğlalıdır. Doğu Karadeniz bölgesinde çayın kök salmasında çok büyük katkıları olmuştur. Bu arada Batum'a giden bir heyet oradan çay ve diğer bazı narenciye türlerinin tohum veya fidelerini Rize'ye getirip toprakla buluşturur. Bu heyetin içinde Zihni Derin de vardır. Zaten bu yüzden Rize'nin en güzel tepesinde onun heykeli bulunmaktadır. Zihni Derin adı, Rize'de her yeredir. Onun adına bir çay fabrikası, bir de ortaokul vardır. Günler günleri, aylar ayları, yıllar yılları kovalar ve 1947 yılına gelindiğinde kurulan fabrika ile üretim hızlanır. Ve günümüzde 760 bin dekar alanda çay tarımı yapılır duruma gelir. Üretici aile sayısı da 200 bine ulaşır.

Üretim arttıkça art arda fabrikalar kurulur ve Sarp sınırından Ordu'nun en batısına kadar toplanan çaylar, çay fabrikalarında işlenir. Son bir rakam verip Mayıs Çayı'nın özelliğine geçebiliriz. Günümüzde özel sektör dâhil irili ufaklı 200 civarındaki fabrikada yılda 1 milyon 200 bin - 1 milyon 500 bin ton dolayında yaş çay işlenmekte ve yaklaşık 250- 300 bin ton kuru çay üretilmektedir.

Mayıs Çayı

Daha Mayıs'a haftalar kala telaş ve merak sarar insanları. İnsanların akın akın çay bahçelerine koşması aynı zamanda bir panayır havası estirir. İlki gübrelemedir ki, kanayan bir yaradır. Uzmanların görüşüne göre, verilen gübreler aslında toprağa uygun değildir ve bu yüzden toprak özelliğini kaybetmiştir. Gübre cinsinin değiştirilmesi konuşulur yıllardır ama bir türlü radikal bir karar alınamaz. Yaş çay alım fiyatının ne kadar olacağı, mayıs çayı öncesi üreticilerin büyük merak ve heyecanla beklediği konudur. Fiyat düşük de olsa beklentilerin üzerinde de olsa yine kimse pek memnun kalmaz. Şartlar hazır olunca artık çay hasadı

başlamıştır. İlk sürgünler, henüz gübreden tam nasibini almamıştır. Kış boyu yağın, o narin çay fidelerinin üzerine bir şemsiye gibi kapanmasının etkisiyle bitki nemli kalmış ve eriyen karlar yavaş yavaş bitki köklerine ulaşmıştır. Bu yüzden Mayıs Çayı'na ilaç vurulma gereği duyulmaz. Çünkü kar, o etkiyi çoktan göstermiş, börtü böceği kırmış, bize enfes bir çay sunmaya durmuştur. Çay bitkisinin dünyada üzerine kar yağın nadir ülkelerden biridir bizim ülkemiz. Bu karların altındadır Mayıs Çayı. İtina ile iki buçuk yaprak olarak toplanan çaylar vakit kaybetmeden çay alım yerlerine götürülüp satılınca rahat bir nefes alır üreticiler. Sıra ikinci ve üçüncü sürgün dönemlerini beklemeye gelmiştir. Bölgede ikamet edenlere ek olarak, çay toplamak için İstanbul, Ankara, İzmir başta olmak üzere yurdun her bölgesinden çay toplamak üzere memleketlerine gelir. Bu insanlar, Mayıs Çayı'nı toplayıp tekrar yaşadıkları illere dönerler. Yaklaşık kırk gün sonra tekrar gelirler. İkinci sürgünle, üçüncü sürgünü de peş peşe devam eder, ondan sonra da tasını tarağını toplayıp tekrar geri dönerlerdi. Aileler geliş gidişlerle hem memleket hasreti giderir

hem de çaylarını toplamış olurlardı. Şimdi çay toplama işi biraz daha değişti. Eskiden yarıcılar varken şimdi bu oran 3'te bire düştü ve çaycılar bundan memnundur; yeter ki ellerini çaya sürmesinler. Böyle olunca da çaydan esas parayı toplayanlar kazanır.

Niye ille de Mayıs Çayı

Yılın ilk sürgünüdür. Yukarıda da dediğimiz gibi henüz gübre bitkiye tam tesir etmemiş ama kış boyu yağın karından nasibini almış bitkinin üzerinde yeşil bir atlas gibi yayılmıştır iki buçuk yaprak sürgün. Önceleri elle birer birer, sonraları küçük oraklarla toplanırdı çay. Üretim alanları arttıkça üreticiler de çareler aramaya koyuldu ve makas icat edildi. Çok büyük bir buluş değildi ama çay için biçilmiş kaptandı. Bir anda insanlar günlük çay toplama limitlerini üç-dört katına çıkardı. Toplanan çaylar hızla çay alım yerlerine, oradan da fabrikalara

ulaştırılıyor ve çay burada işlenip kuru çay haline dönüştürülüyor. Bu sadece Mayıs Çayı için değil, her sürgün için aynıdır.

Mayıs Çayı'nı özel kılan bir başka etken de, hem uzun bir dinlenmeden sonraki bahar kokusu hem de antioksidan özelliğinin yüksek olmasıdır. Bu nedenle tiryakilerin vazgeçilmez içeceğidir Mayıs Çayı. Hele bir de ince belli bardakta ikram edilirse tadına doyum olmaz.

Bir de demleme sırrı verip yazımıza son verelim. Çok eskilerden beri

çay, üst demliğe konulan çayın üzerine kaynar su çekilmesiyle demlenirken, sonraları anlaşıldı ki bu çayın haşlanmasına yol açıyor ve ağızda kekremesi bir tat bırakıyor. Doğrusu, üst demliğe suyu alıp onun üzerine yeteri miktarda çayı koyarak 15-20 dakika beledikten sonra servis etmektir. Ha şekerli ha şekersiz...İçen ahbablara afiyet olsun!

Coşkun KULAKSIZOĞLU, Fotoğraf

Her Baharda GUGGUYU YENMEK LAZIM

Ahmet AYAR- Öğretim Üyesi

Bahar geldiğinde doğada muhteşem şeyler olur. Hele bir de kırsalda yaşıyorsanız, baharın büyüsunü yakalamak için özel bir çaba harcamaya gerek yoktur. Rengârenk çiçekler, minik kuzular, şarkı söyleyen kuşlardan tüylü ördek yavrularına kadar doğanın yeniliği size direk sunulur. Ancak belki de baharda doğanın en olağanüstü olaylarından biri, kuşların yuva yapma çabası ve zanaatıdır. Çocukken kuş yuvası bulmak tarifsiz bir heyecandı. Kaç kuş yuvası bildiğimizi akranlarımıza söylemek de ayrı bir sevinçti.

Köy çocukları olarak doğuştan doğa aktivite uzmanı, kuş gözlemcileriydik. Küçük yaşlardan itibaren her çocuk gibi ben de kuşlara çok ilgi duydum, onları çok sevdim. Onları çok sevdim çünkü hem çok zarif hem de özgür görünüyordular. Kuşları izlerken özgürlüklerine ve çevikliklerine imrenirdim. Tehlikeyi hissettiklerinde, dahası canları çektiğinde uçup gidebilir, ardında neler olduğunu çok merak ettiğim ufuklara anında erişebilirlerdi. Bu ilgimin devam ettiği bir ilkbaharda kuşlar beni şaşırtmıştı. Kuşların bir tutumu, benim için ifade ettiği her şeyi sorgulamama neden oldu. Yuvası olan kuşun tehlike veya yabancı karşısında, yumurta veya yavru kuşları bağladığını ve onları adeta savunmasız bıraktığını fark ettim. Savunmasızlık mı yoksa değerli şeyler için canını dahi riske atma fedakârlığı mıydı bu? Tabii, o yıllarda biyoloji ve ebeveynlik davranışının kodları hakkında bilimsel bir fikrim de yoktu. En gizemlilerden birinin fitratı hakkında, yazının sonlarında bahsedilecek bilgiyi keşke hiç mi öğrenmeseydim?

Evet çocukluğuma dönsem, köyde kuş yuvası aramanın heyecanını tekrar yaşamak isterdim! Geri baktığımda bu sadece

bir merak değil; bu günlerde profesyonel eğitim kamplarında övgüyle tasarlanan aktivitelerden de öte bir şeydi. Meğer kırsalın bu okulu, bir çocuğa severek katıldığı, yaparak ve yaşayarak bilgi ve strateji kazandıran çok özel bir eğitimmiş. Bu satırları okurken bu ifadeyi abartılı bulmayınız. Nasıl mı?

Bir kuşun yuva başarısının sırrı gizliliğe bağlıdır. Kuşların, iyi kamufle edilmiş bir mekâna yuva kurma, o yuvayı eşsiz bir mimari ile oluşturma, kurnaz geliş-gidişler ve yuvanın yakınında sessizlik gibi stratejiler fitratlarında vardır. Kuşlar genelde yuvalarını yerleşim yerlerine yakın hatta evlerin kuytu bir köşe veya duvarına kurar ama sizin yuvayı bilmenizi istemezler. Kuş yuvalarını bulmak, hele de yeşil yapraklar açtıktan sonra zor olabilir. Ancak biz çocuklar detektiflik oynayarak, yani bazı ipuçlarını kullanarak, bu gizemi çözüp gizli yuvalarını bulabiliydik. Kuşun hareketlerini izlemek için dikkatini çekmeden gözlem yapabileceğimiz bir yer bulur ve sık sık geri döndüğü bir konumu belirledikten sonra, dikkatlice yaklaşır yuvayı bulmaya çalışırız.

Orhan TURHAN, Fotoğraf

Orhan TURHAN, Fotoğraf

Üreme mevsiminden önceki kış ayları, yapraklar henüz büyümediği için geçen yılın yuvalarını aramak ve ilkbaharda yuva bulma ihtimalini artıran harika bir zamandır.

Üreme mevsiminde kuş şarkıları bambaşka bir anlam kazanır. İlkbaharda şarkı söyleyen kuşlar ya alanlarını koruyor ya da eş arıyordu. Eğer çokça cıvıltı veya diğer melodik sesler duyarsanız, yakınlarda yuvalayan kuşların olma ihtimali yüksektir. Kuşların çalı, bitki lifleri, çamur veya yosun gibi yuva malzemeleri ya da yem taşıdığını gözlemlemek ve kuşları yuva yerine kadar takip etmek en kolay yuva bulma yöntemidir. Ayrıca, kuşların böcek veya diğer yiyecekleri taşıdığını, sizi fark edince de şaşırtmak için ileri geri uçtuklarını görebilirsiniz. Bu durum yavruların yumurtadan çıktığını gösterebilir. Ancak, yuvasına yapı malzemesi veya yiyecek taşıyan kuşların davranışı da yuvayı kolay ele veren cinsten değil; oldukça ince ve dikkat gerektiren bir davranış olabilir. Yuvaları aramak için genellikle sabah saatleri en uygun zamandır. Bu, geceyi aç kalarak geçiren ebeveynlerin yavruları ve kendilerini beslemek için yiyecek topladıkları saatlerdir. Bir yuva bulmanın heyecanını yaşadığınızda, bir sonraki adım yuvada yumurta mı yoksa yavru mu olduğunu belirlemektir. Artık düzenli ziyaret ettiğiniz ve gelişimini takip ettiğiniz bir kuş yuvası olmuştur.

Kuşlar yavruları olduğunda yuvalarına karşı çok daha koruyucu olabilirler. Bu nedenle, keyifli zamanı yaşarken onların yuvalama alanlarına saygı göstermeyi ve onları rahatsız etmemeyi ihmal etmezdik. Yuvadaki bir anne kuşu eğer geceleyin korkutur ve uçuşmasına yol açarsanız, yumurta veya yavruların gece boyu sıcak anne korumasından mahrum kalmasına neden olursunuz. Bunları yaşayarak ve büyüklerimizden merhamet ve sorumluluk nasihatleri dinleyerek öğrenirdik.

Zavallı anne, siz yuvayı ziyaret ederken çığlıklar atar, fazla da uzaklaşmayıp, çaresiz sizin ayrılmanızı yakın bir yerde bekler. Bir de alakarganın (Karadeniz’de kısa olarak bilinen) yuvasına yaklaşırsanız çok öfkeli sesler çıkarmaya başlar ve etrafınızda dalışlar yapar ve size kesin saldırır. Bu sırada panik yaparsanız yuvanın bulunduğu ağaçtan düşme riskinin yanında, “kisa” saldırısında kafanıza bir gaga darbesi de alabilirsiniz. Kisanın gaga darbesiyle kafası kanayan çok sayıda çocuk olmuştur.

Sonuçta bu süreç bulduğunuz kuş yuvasında yaklaşık bir ay içinde; inanılmaz bir mimariye sahip yuvalarda, yumurtadan kanatlanmış yavrularla ansızın vedalaşmayı kapsayan, heyecan, hüznün ve hasret dolu, bir o kadar da bağımlılık yapan bir hayat deneyimidir köy çocukları için. Bu süreç merakı, problem çözmeyi, sevmeyi, saygı duymayı, kaybetmeyi ve özlemeyi deneyimlediği doğal bir okuldur.

Bu yazıda, ilkbaharın sembol seslerinden ve en gizemli kuşlarından biri olan guguk kuşundan bahsetmemek olur mu? Evet, guguk kuşu her zaman ilkbaharla özel bir ilişkisi olan, dikkate değer bir kuştur. Guguk kuşu, Karadeniz’de yöresel olarak “gukku kuşu”, “guguli” veya “gunguli” gibi değişik adlarla da bilinir. Bahar geldiğinde, gizemli bir sesin vadiyi ansızın şenlemesini ilk duyma anının birçok batıl inançla ilişkilendirildiği bilinmektedir. Çoğuna göre “İlk gugguyu duyduğunuzda yaptığınız şey, yılınızı öngörür.”

Yöremizde de “gugguyu yenmek” diye bir tabir vardır. Yani, eğer ilk gugguyu duyduğunuzda güne uyanmış ancak henüz hiçbir şey yememiş iseniz o yıl sağlık başta olmak üzere uğursuzlukların hüküm süreceği, eğer tok iseniz gugguyu yendiğiniz, zinde ve müreffeh bir yılın sizi beklediğine inanılırdı. O yüzden büyüklerimiz baharda erken kalkmamızı ve güne uyanır uyanmaz en az bir lokma bir şeyi “yüreğimize vurmamızı” ısrarla önerirdi. Aslında bu efsane sadece Karadeniz veya Türkiye’de değil dünya çapında var olduğunu basit internet araştırması ile bulmak mümkün. İngiliz müzisyen Frederick Delius tarafından 1912 yılında bestelenmiş On Hearing the First Cuckoo in Spring (İlkbaharda İlk Guguk Kuşunu Duymak) adlı eseri favori bir müzik parçası olarak dikkat çekmektedir. Yine bazı Avrupa ülkelerinde ilk guggu sesi duyulduğu gün tarımla uğraşmayı bıraktıkları ve o günü bayram ilan ettikleri yazılmaktadır. Japonların o gün cebinde para varsa o yıl finansal bolluk olacağı, o esnada oturduğu zeminin sert veya konforlu olmasının getirileri gibi inanışlar vardır. Görüldüğü üzere guggu kuşu inanışları her kültürde vardır.

Tabii bu gizemli kuş, tipik sesi ile vadileri şenlendirirken kendisini görmek de çok kolay değildir. Çocukluğumuzda sempati beslediğimiz bu kuş, yaptığı işlerle hayal kırıklığına uğramamıza neden olmuştur. Bu gizemli kuşun en önemli özelliklerinden biri yuva kurmaması, yavrularını başkalarına yük etmesi yani parazitik bir karaktere sahip olmasıdır. Kuş gözlemcisi olan Oliver Pike tarafından yüz yıl kadar

önce 17 dakikalık sessiz, siyah-beyaz bir film çekilmiş, bu kuşun neslini devam ettirmek ve yavrularını büyütme için sinsice bir strateji kullandığını ortaya koymuştur. Bu filmde, yumurtalarını benzer boyuta sahip kuşların yuvalarına gizlice bıraktığını ve onları yanıltarak kendi yavrularını yetiştirdiği ilk defa keşfedilmiştir. Başkasının emeğini kullanmak yani parazitik davranışı kabul edilebilir mi, bu bilgiler doğru mudur derken konuyu incelediğimde yapılan saygın bilimsel araştırmalarda guggu kuşunun bu esnada yuvayı yapan kuşun ilgili sayıda yumurtasını da yuvadan attığına dair bilgilere erişiliyor. Hikâye bununla da bitmiyor. Yumurtadan zaten erken çıkan guggu yavruları, bakıcı anne tarafından beslenir. Bakıcı kuşun gerçek yavruları ise hem yumurtadan geç çıktıkları hem de daha az beslendikleri için guggu kuşu yavrusuna göre zayıftır. Bu durumu fırsat bilen guggu yavrusu da ya yumurtaları ya da kendinden küçük olan diğer kuşun yavrularını yuvadan atar.

Çocukluğumuzun bu sempatik kuşunun bu kadar kötü karaktere sahip olabileceğine inanmak istemeyip, konuda güvenilir bilimsel kaynakları daha ayrıntılı okuduğumda bu davranışın dışı guggu üzerinden nesillere aktarıldığı ve bunu hangi gen sayesinde yaptığının da keşfedildiği bilgisine ulaştım.

Demek ki kışın Afrika’ya giden ve baharın gelmesiyle kıtalar arası göçle dünyanın çoğu bölgesine yayılan gugguya da zihniyetine de yenilmemek için her daim uyanık ve hazırlıklı olmak lazım.

Coşkun KULAKSIZOĞLU, Fotoğraf

Gönül Baharından Fragmanlar

Sebahattin EYÜPOĞLU

AKASYA DÜŞLERİ

Akasya kokulu düşlerdir Mayıs'ta
Siyah saçlarıma düşen aklar
Yıllar yıldır gönlüm
Bitmeyen bir baharı içinde saklar.

BAHAR SABAHI

Çağır beni bir bahar sabahı
Güneş gibi aydınlık yüzünle
Zamana sinmiş hasret dinsin
Baharı andıran esmer teninde...

KARADUT

Çıktım karaduta Yeşilirmak kıyısında
Bereketi avuçladım yeşil dallar
Arasından
Ruhum çocukluğunu buldu
Yüzüme sürdüğüm dutun karasından
Bir türküyle coştum, bahsediyor;
"Niksar'ın fidanlarından" ..

DERELER

Yeşil bir türküdür orman
Akar düşlere zamanın nehrinde
Boz-bulanık aksa da Çoruh;
Düşler gurbete gider Artvin'de...

MAHKUM

Tükenmez arzulara mahkum
Olmuş gönlümüz

Aza kanmaz

Yeşil ormanlar koynunda sessizlik
Dinginliği bilmeyen
Ruh anlamaz
Çağlayarak akan derenin
Sessizliğini duy
Yükselen çığlıklar arasında
Yalnız olmaz...

ÇARDAK

Uzak bir diyarda
Bir çardak altı
Ruhu serinleten su
Özlenen bir bahardır
Yeşerten ruhu...

BAHAR

Ben yazdayım
Her yanıma bahar
Gönlüm coşmuş
Eski duvarın üstündeki
Mor salkım kadar...

EYLÜL

Düşer yangınların ortasına
Bir serin su; EYLÜL
Berraklığınca gelir ölümlü
Solgun bir bahar
Aldanmışlara adanmış
İkinci bahardır; EYLÜL..

Gonca ARSLAN, Fotoğraf

BEYAZ İKRAR SİYAH İNKÂR

Bekir Sami KARAPOLAT- Öğretim Üyesi

Dünyadaki hemen hemen bütün kültürlerde bahar; uzun, soğuk ve karanlık kışın ruhlara yüklediği kasvet, hüznün ve külfetlerin ortadan kalkmasını sağlayan izâfî bir yenilenme ve yeniden doğuşa vesile olacak bir dönem olarak kabul edilir. Tarih boyunca milletler ve inançlar; elbette farklı aktör ve öyküleriyle baharı karşılar, ona üstlendiği bu ulvi yeniden canlandırma görevi münâsebetiyle hak ettiği yeri vermeye çalışır. Bunun Türk ulusundaki görünümünden birini “belki de en iyisini” Divan şiirinde Nesimi’nin baharın nimetlerini çok basit ama tumturaklı bir edayla ifade ettiği şu beyitte buluruz:

Gel firâkıdan gel ey bülbül sabûr ol ağlama,

Kış geçer handân olur gülşen gelir fasl-ı bahâr.

Burada şehâdet vuslatına ulaşınca kadar muhabbetullah şairliğine sınımsız sarılan üstâd, bülbüle temsilî olarak seslenerek “gül bahçesinden ayrıldığına” artık

ağlamaması gerektiğini, çünkü kış geçince gül bahçesinin de yeniden açacağını (güleceğini) beyân eder. Gül dirilir, diken düşer, saltanat el değiştirir, âciz ruhlar şaşkın itelemelerle mest olur, belki şanslı ama aslında nasipli olanları yüzlerini sevgiliye çevirir, ders çıkarır ve tefekkür eder. Heyhât, “bütün bu rahmani yeniden doğuş mucizesine rağmen” böyle müthiş bir galebe zamanında zavallı, uslanmaz kibriyle zelil olan çoğu beşerin yoldan çıkması için âciz ve kasir bir an yeter. İşte anlamsız şikâyetleriyle musibetini artıran, tahkîr edici bir kör cehaletin kendine zulümde ulaşacağı son nokta...

Evet, kış biter ve derin bir nefesle bahara erişen her şey ve herkes yeniden, adeta “donup” kaldığı yerinden doğrulur. Türk mitolojisinde sağlam bir temele oturan “Yengi Kün” ifadesiyle baharın bayramla karşılanması da aynı anlayışın bir dışı vuruşudur. Çiçeklerin açması, birdenbire kelebeklerin, türlü böceklerin ortaya çıkması,

kuşların özgürce uçmaya başlaması, ağaçların yemyeşil bir kıyafet giyinmesi ve yeryüzündeki her türden nebâtâtın sanki bir anda, geceden sabaha yeşererek doğanın yeniden dirilmesidir aslında burada kastedilen ve kutlanan...

Her kim ki sâlimen bahara erişir, geçmiş günlerin eleminden uzaklaşarak gelecek günlerin letâfetine ve hazzına bağlanır. Sebepsiz bir neşe, yaşama arzusu, dirilme ve yenilenme hissiyâtı kaplar insanı. Trabzon'un hemşehrisi ve kendisi de iyi bir şair olan Kanuni Sultan Süleyman'ın varlığını bir övünç vesilesi olarak gördüğü büyük şair Baki bu yeniden dirilmeyi bir "zanaatkâr mahâreti" ile hece hece işleyerek şöyle der:

*Nev-bahâr irişdi vü gitdi şitâ
Keyfe yuhyi'l-arza ba'de mevtihâ.*

Baki, kışın gittiğini ve baharın geldiğini ifade ettikten sonra Rum suresi 50. ayetten iktibâsla "Ölümden sonra yeryüzünü nasıl diriltip uyandırmakta?" sualiyle bu yeniden dirilişe rahmet kaynağından göndermede bulunmaktadır.

Baharın getirdiği, sâfî bir neşe, bir haz arayışı veya hareket olanaklarının artışıyla gezip tozma, eğlenme ve keyif sürme değil elbette. Genel manada cömert bir armağan olan bahar; bütün zorlukların bir neticesi olacağını ve bunlara karşı

sabreden, dayanan, mücadele eden, her şeye ve herkese rağmen ayakta kalabilenlerin selâmete elbet kavuşacağını, güneşli güzel günlerin muhakkak geleceğini ifâde ve işaret etmesi bakımından adeta bir "yenilenen yaşam kaynağını" temsil etmektedir. Bu anlamda bilinçli bir varlık olarak insana "sanki annelerin şefkatli kucağı ile kuşatıyormuşçasına" yaşam arzusu ve direnci sağlaması da bir başka yönü bu işin. Bundan dolayı bahara ulaşmak kavramı; hep bir kurtuluşa ermek ve sorunlardan kurtulmakla eş değer görülmüş ve kullanılmıştır.

Peki, bahar, yaşayan tüm varlıklar için hep mi müspet duygular uyandırır? Zinhâr hayır... Gerçek manayı yansıtan ve eşyayı kaimleştiren zıttı değil midir? Tezatlar birbirini tamamlayıp birbiriyle var olmaz mı? Hiç karanlık olmazsa ışığın kıymeti bilinir mi?

Fecri atının büyük şairi, kendisinden nefret eden, çirkinlik kompleksi yüzünden aynalara tüküren, kimse onu görmesin diye sadece geceleri dışarı çıktığı için "Gece şairi" olarak adlandırılan Ahmet Haşim için bahar; ızdırap, gayz, içine işlemiş korkular ve derin bir kin çukurunda hastalık kaynağı ve hayata yeni kavuşturduğu yaratıkların sayısını yaşayanların yekûnundan durmadan çıkarmakta olan bir ölüm habercisi olmaktan öteye geçememiştir.

Coşkun KULAKSIZOĞLU, Fotoğraf

Büyük bir gitarist olduğu için şahsî muhabbet beslediğim, döneminin ötesindeki usta Ohannes Kemer' in Sabahattin Ali' nin sözlerinden vücuda getirdiği ve Batı popüler kültürünü bildiğiniz hırsızlığa sevk eden bestesi “Melankoli” için ne demeli? En güzel gününde sebepsiz ve anlayamadığı bir kederin ruhunu aldığı, içinin yerini dar bulduğu, hiçbir mevsimi hiçbir dostu istemeyen, yanına kolları düşmüş, yolları görünmez olmuş, kafasının içerisi ölmüş ve özünde hayallerinin kurbanı olmuş bir insan için bahar ne ifade edebilir?

Sadece insanlar mı? Üssünoğlu İbrahim'in yilkısı Doru kısrak için bahar sadece lanet zemheri ve kahpe canavarların bu seneki nasiplerinden kurtulmak manası dışında nedir ki, yanında ondan zalimce kopardıkları taşı olmadıkça...

Bu son misallerden alınacak ders, yaratılanlar için sosyal konum, kişilik sorunları, rûhî marazlar ve derin yıkım bırakan sevgili kayıplarının bırakın baharın zarâfetini, basit zevklerden faydalanılmasını bile imkân-sız kılabileceğidir.

Hülâsa, zâtî telakkî odur ki...

Karanlık zorluklar derin bir bâtinî şüpheyi üstünde gezdirir. Kimsesizlik saklı yalnızlığın derin sancıları ile tanışan tüm yaratılmışlar geçmiş ve gelecekleri ile yüzleştikten sonra tecellî edecek zâhirî bir kurtuluşun umudunu yüreğinde taşımak ister. Esasen tam bir hayat memat meselesi... Çok şükür ki mutlaka zorluklarla beraber izâfî bir kolaylık vardır. Olması gereken her şey, zarûrî ve kadim bir kanunla olması gereken zamanda ve olması gerektiği gibi olur. Netice itibarıyla, her şeyden öte muhafazası zor kaybetmesi kolay bir emanet taşıyan insanoğlu şuunat ile oluşan “baharla gelen diriliş” nimetini şükürle ziyâdeleştirmeli, titreyip kendine gelmeli ve yenilenecek temizleneceği bir başlangıç, pür sevgi, metânet, ümitvarlık ve itâ'at düsturlarını yol arkadaşı edinerek şaşmadan hareket etmelidir vesselam...

*Sürer gider nicedir bu şa' şa' adâr devrân,
Bilmünâsebe alır esâs yerini bedihe fevran.
Râzi olmam cân-ı versem ol ra'nâyâ devren,
Çün olmak ister içimde bir hafî bahâr-ı evren...*

Karabekir

More than hotels.
A way of life

MÖVENPICK

MÖVENPICK
HOTEL TRABZON

Yalincak Mah.
Yalincak Rize Cad.
No 1/E Ortahisar Trabzon

0462 222 2 555

www.movenpick.com

İLKBAHAR VE AYAMBAS MESCİDİ

Sami AYAN- Yönetici

Ortaokulu Çaykara ilçe merkezine sekiz kilometre mesafedeki köyümden her gün gidip gelerek okudum. Bazen yolun bir kısmında kaçak-göçek arabalara binsek de ağırlıklı olarak yolu yürümek durumundaydım. Çaykara ile Sarmaç arası nispeten hareketliydi ancak Sarmaç'tan bizim eve kadar olan üç kilometrelik kısım ıssızdı. Zira bu kısım köyümüzün Ayambas adı verilen mahallesi idi ve bu mahalle halkının tamamı o tarihten 20 yıl kadar önce Hatay'ın Kırıkhan ilçesine iskân olmuştu.

Kış aylarında gündüzler hayli kısaydı. Biz akşam ezanına 10 dakika kala okuldan çıkardık. Daha Çaykara'yı terk etmeden akşam ezanları okunur, Sarmaç dükkânlarına geldiğimde hava adamakıllı kararmış olurdu. Artık oradan yukarıya yer yer orman-

lık, fındık bahçesi ve ıssız evlerden oluşan Ayambas mahallesinden tırmanışım başlardı. Kış aylarında ağaçların yaprakları dökmüş olduğundan gökyüzünde yıldızlar ve vadinin karşısındaki köylerin ışıklarını seyrederek ve onlardan güç alarak ilerlerdim. İçimin ürpermediğini söyleyemem. Ama bu yolu gitmek, bu deveyi gütmek zorundaydım. 12,13 yaşlarında olduğum yıllardan bahsediyorum. Bugün aynı yolları aynı şartlarda gidebilir misin diye sorsanız biraz düşünürüm, hatta bayağı düşünürüm. İssiz mekânlardan ilerlerken karanlığın etkisiyle duyduğum her sese bir anlam yükler, adımlarımı hızlandırır, nefes alışverişimi sıklaştırırdım. Arkama bakmaktan tedirgin olurdu. Sanki beni birisi veya bir şeylerin kovaladığı hissine kapılırdım.

İlk dinlenme yerim olan Labar'ın çeşmesine vardığımda bir nefes alır, birinci etabı tamamlamanın zayıf hazzını yaşadım. Kısa bir dinlenmenin ardından ıssız evler, tekil eski mezarlar ve ağırlıklı fındıklıkla kuşatılan patikadan ilerler, dönmeleri geçtikten sonra Ayambas Mescidi'ne varırdım. Bu mescid o zaman da harabe gibiydi. Ancak yakın bir zamana kadar varlığını sürdürdü. Nihayet bir yığın hatıralarımızla birlikte sonunda yerle bir oldu. Mescidin oturağında bir soluk almak adettendi. Ama mescidin hemen gerisinde rampa yollardan sonra hafif bir iniş yol vardı ki orası da ayrıca dinlendirirdi beni. Bazen de o inişten aldığım hızla ve hazla mescidi pas geçtiğim olurdu. Her halükârda mescid, Sarmaç'tan bizim eve kadar olan yolun ortası kabul edilir ve burası geçilince vücutta bir hafifleme olurdu. Kıcıkırman ve Nanoğlu'nun ıssız evlerinin arkasından (tufasından) geçmek benim için her zaman tedirgin edici ol-

muştur. Kohman'ın basamaklarını hızla aşınca kış aylarında Anabodamo'dan buraya inen Şevket Amca ve Hamit Amca'nın evleri görünürdü. Buraya gelmek şenliğe varmak demektir. Onların çordak (misafir odası) ışıklarını görünce gönlümü ferahlık kaplardı. Bundan sonra Şahinoğun hendeği ile çeşmeyi geçip camiye varmak ve eve ulaşınca helak vaziyette sofraya oturmakla yolu tamamlardık.

İlkbahar gelince bu korku tüneline andıran yol, günlerin uzaması ve ortamın yeşermesiyle bir cennet bahçesine dönüşür, özellikle Nisan ve sonrasında bu yolculuklarım bir zevk haline gelirdi. İşte o zaman Ayambas Mescidi'nin önünde uzun uzun oturur tadını çıkarırdım. Mayıs ayında çiçekler, haziran başında kirazlar olgunlaşır, bu yol nimetlerle bezenirdi. Bir daha 12 yaşına inemeyeceğim ama yaşadıkça Ayambas Mescidi'ni her Nisan'da özlemle hatırlayacağım.

İlkbaharla Geleceğim

Canan KOÇ ŞENGÜL

*Benim geldiğim mevsimde yeşerecek her şey.
Ağaçlar yapraklara bezenip, kuşlar yuvalarını kurup,
Mutluluk şarkılarını söylediği an geleceğim.*

*İnsanlar cıvılcıvılcı coşup gezince,
Pınarlar yolumda gürleyip akınca,
Tepelerde menekşeler açınca,
Dallar meyveleri yüklenince,
Bahar naraları atarak geleceğim.*

*Yaylalarda kuzular meleyince,
Kızlar papatya taçları ile süslenince,
Dağ çiçeklerinden elbisemi giyip,
Çobanın kaval sesine kulak verip geleceğim.*

*Soğuk ülkelerden göçmen kuşlarıyla,
Gökyüzünün tatlı ummanlarından,
Okyanusların enginlerinden,
Beyaz martıların yolcu olup geleceğim.*

*Her şey canlanmalı ben gelince.
Uyuyan canlılar uyanmalı, insanlar hareketlenmeli.
Beni baharın güzelliklerine sunmalı.
Ben baharla geleceğim.*

Orhan TURHAN, Fotoğraf

Kemal BULUT, Fotoğraf

BENZERSİZ BİR DENEYİM İÇİN SİZLERİ ROYAL COMFORT HOTEL'E BEKLIYORUZ

Royal Comfort Hotel, Trabzon'un merkezi konumunda yer alan ve şehrin tüm önemli noktalarına kolay erişim sağlayan bir konumda bulunmaktadır. Misafirlerine konforlu ve keyifli bir konaklama deneyimi sunmayı hedefleyen otel, modern mimarisi ve şık dekorasyonu ile dikkat çekmektedir. Otelin geniş ve konforlu odaları, misafirlerin ihtiyaçlarına uygun olarak dizayn edilmiştir.

444 87 43

+90 536 265 97 94

info@royalcomforthotel.com

www.royalcomforthotel.com

Hürriyet Mah. Konakönü Kalecik Cad.
No:206 Araklı Trabzon

ROYAL COMFORT
HOTEL

YAŞARTEK

İNŞAAT & TAAHHÜT

YAŞARTEK İNŞAAT TAAH. TİC. LTD. ŞTİ.

Öveçler Mahallesi 1335. Cadde NO:58-11 Çankaya/ANKARA

www.yasartek.com.tr